

TÉMA:
**Vojaci
a mládež**

**Farnborough
International
Airshow**

**Olympiáda
v Riu**

**Rozhovor
s brig. gen.
Jindřichom
Jochom**

**Lezecký výcvik
Mountain Summer**

Tekov 2016

Rezort obrany podporuje podujatia, ktoré pútavým spôsobom približujú všetkým generáciám významné historické udalosti. Príkladom sú Boje na Hrone, ktoré v sobotu 30. júla pripravili nadšenci vojenskej histórie v Starom Tekove. Minister obrany Peter Gajdoš nad podujatím prevzal záštitu. Ozbrojené sily Slovenskej republiky a Vojenská polícia pripravili dynamické a statické ukážky. Minister Gajdoš sa v Starom Tekove zúčastnil aj na pietnom akte kladení vencov pri pamätníku obetí druhej svetovej vojny. Ocenil, že nadšenci z klubov vojenskej histórie približujú verejnosti udalosti, ktoré sa odohrali v tekovskom regióne v marci 1945. Boje na Hrone – Tekov 2016 boli 11. ročníkom čoraz populárnejšieho podujatia. Na jeho príprave sa podieľajú nielen domáce, ale aj zahraničné kluby vojenskej histórie.

Foto: Pavol Vitko, Michal Psota

Peter Gajdoš,
minister obrany SR

Vážení profesionálni vojaci a civilní zamestnanci rezortu obrany, koniec augusta je už 72 rokov neoddeliteľne spätý so Slovenským národným povstaním. Náš národ 29. augusta 1944 ukázal svet, že po sebe nenechá donekonečna orať a aj my Slováci sa dokážeme vzoprieť nacistickej mašinérii. Za obdobie, ktoré odvtedy uplynulo, sme si už prešli všeličím, no dnes opäť žijeme v dobe, kedy sú skutočnými hodnotami našej spoločnosti pravda, mier a sloboda. Veď aj v súvislosti so Slovenským národným povstaním sa médiami šírilo už množstvo nezmyslov. Napokon dnes je realita taká, že v samotnej Národnej rade SR máme poslancov, ktorí tých, ktorí bojovali za našu lepšiu budúcnosť, označili za dezertérov a červených vrahov. Často sa stretávame s polemikou, kto vlastne oslobodil naše Slovensko. Či sa nám to v našej snahe dobehnúť západ páči, alebo nie, bola to opačná strana. Obranných bojov v Slovenskom národnom povstaní sa zúčastnilo približne 60 000 slovenských vojakov a zhruba 12 000 partizánov. Nemecká odvetá nenechala na seba dlho čakať a výsledkom bolo viac ako sto vypálených obcí a tisíce mŕtvych vojakov a partizánov. To je realita – pravda o SNP. Ani o hodnote slobody netreba veľa polemizovať. My, ktorí vieme z rozprávania našich rodičov a starých rodičov, aké je to žiť v neslobode, rabstve nacizmu a fašizmu, máme v tejto súvislosti jednu dôležitú úlohu. Musíme mladým ľuďom pripomínať, aké skutočne dôležité sú mier a sloboda a aj to, že nie sú zadarmo. V opačnom prípade budú tieto najväčšie hodnoty našej spoločnosti považovať za samozrejmosť a náš národ svoju šancu na lepší život premrhá. V auguste som sa zúčastnil v obci Kalište na stretnutí generácií. Ľudia, ktorí sa tam zišli, spievali hymnu Slovenskej republiky a bolo vidieť, že prišli vyjadriť to, čo majú skutočne v srdci. Úctu voči tým, ktorí za náš mier a našu slobodu obetovali vlastné životy a zdravie. Bolo mi skutočne cťou podať ruku staručkému partizánovi, ktorý mal sako vyťahané od množstva medailí. A vyjadriť mu úprimne myslené poďakovanie za to, čo aj on pre nás urobil. V tejto súvislosti by som chcel apelovať aj na vás – vojakov, ako aj civilných zamestnancov. Ak máte voľnú chvíľu, podporte takéto podujatia svojou účasťou aj bez toho, aby ste to mali rozkazom. Tí ľudia, ktorí bojovali za náš život v mieri, si naše podanie ruky a obyčajné slovo „ďakujem“ zaslúžia. Povedal som to už niekoľkokrát, no zopakujem to znovu. Náš rezort bude v rámci svojich možností podporovať tradície a pripomínanie si historických udalostí, ktoré súvisia so svojbytnosťou slovenského národa. Je to jeden z našich záväzkov v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky a ja osobne urobím maximum pre jeho naplnenie. No budem rád, ak ma v tom podporíte aj vy všetci. A nie preto, že „musíte“, ale preto, že chcete a vy sami to cítite ako svoju povinnosť.

NA TITULNEJ STRANE: Matej Tóth z VŠC Dukla Banská Bystrica sa stal olympijským víťazom v chôdzi na 50 kilometrov • Foto: TASR

4 Boko Haram
– zdroj afrického napätia

6 Rozhovor
s brig. gen. Jindřichom Jochom

8 TÉMA: Mládež a obrana

14 Lezecký výcvik Mountain Summer

18 Letný výcvik kadetov na Lešti

21 Kam smerujú
turecké ozbrojené sily?

24 Farnborough
International Airshow 2016

29 Zo slobodníka poručík

31 Prešovskí technici v Afganistane

34 Cvičenie Nový Horizont

38 Olympiáda v Riu

44 Sluch a strel'ba

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIV. • č. 9/2016
• Redakčná uzávierka 26. 8. 2016 • Do výroby zadané 30. 8. 2016 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Boko Haram: vážny zdroj afrického napätia

Nigérijská islamistická organizácia Boko Haram zverejnila v polovici augusta na internete video, ktoré zachytáva časť z vyše dvesto školáčok, ktoré islamisti uniesli v apríli 2014 zo školy v Chiboku na severovýchode krajiny. Zahalená dievčina na ňom hovorí, že niektoré z unesených sú ešte nažive, iné vraj zabili pri náletoch vládnych síl a žiada vládu o prepustenie rebelov.

Dodajme, že štyri desiatky týchto dievčat mali teroristi vydať za islamistických bojovníkov. V regióne pritom bojuje s fundamentalistami medzinárodná vojenská misia zložená takmer z 9 000 vojakov z Nigérie, Nigeru, Čadu, Kamerunu a Beninu.

Bohatší v ohrození

Afrika je kontinent v pohybe. Putujúce masy, ktoré sú často obeť napätí a bojov, sa zároveň stávajú príčinou ďalších konfliktov. Bez ohľadu na to, že Európa sa pozerá na problém utečencov, ktorí sa usilujú prepraviť cez Stredozemné more, ako na humanitárnu krízu, z hľadiska celkovej migrácie v rámci afrického kontinentu je to len malá časť problému v porovnaní s takmer 13 miliónmi osôb, ktoré museli pre vnútorné konflikty opustiť svoje domovy. Hlavné prúdy vnútorne vysídlených osôb smerujú najmä do bohatších afrických štátov, ktorých stabilita sa pod takým náporom začína otriasať. Juhoafrická republika dlhodobo čelí nielen masovému prisťahovalectvu, ale aj radikálnym reak-

ciám miestneho obyvateľstva na cudzincov, často ústiacych do násilných činov, vraždy nevynímajúc. Vláda Kene ostro požaduje zrušenie tábora OSN na jej území, v ktorom žije viac ako pol milióna somálskych utečencov s oficiálnym odôvodnením, že tábor slúži ako základňa radikálnych islamských skupín.

Krvaví šampióni

V našom článku predstavujeme najagresívnejšiu z afrických islamských skupín, ktorej krutosť uviedla do pohybu takmer tri milióny ľudí, čo nepochybne pociťujeme a čoraz viac budeme pociťovať aj v Európe. Fanatická náboženská skupina Boko Haram, pôsobiaca v lesnatých regiónoch severnej Nigérie, sa počas svojej niekoľko-ročnej existencie stala bezkonkurenčným šampiónom v krvavých teroristických aktivitách zameraných najmä na bezbranné obyvateľstvo. Od roku 2009 do súčasnosti sa na konto tejto skupiny pripisujú vraždy viac než 20 000 nevinných ľudí. Nezanedbateľná je aj štatistika „úspešnosti“ teroristických útokov skupiny. S počtom

24 mŕtvych drží Boko Haram prvé miesto v počte zabitých na jeden teroristický útok. Oficiálny názov skupiny znie: „Jama’atu Ahlis Sunna Lidda’awati wal-Jihad“, čo v preklade znamená Ľudia odhodlaní propagovať učenie proroka a džihád. Viac zaužívaný je však názov Boko Haram (Boko – kniha, vzdelanie; Haram – zakázané), odvodený od pôvodného cieľu organizácie; nekompromisnému boju proti západnému systému vzdelávania.

Kontroverznosť týkajúca sa vzdelávania v severnej Nigérii, ktorá bola v 19. storočí súčasťou kalifátu Sokoto, centra islamského vzdelávania a politiky, siaha do roku 1903. Vtedy britská imperiálna armáda porazila kalifát a vyhlásila Protektorát severnej Nigérie (trval až do roku 1960). Pod vplyvom britskej koloniálnej vlády sa spoločnosť na severe Nigérie začala rozdeľovať na prozápadne orientovanú elitu a ostatných, ktorí sa vytrvalo bránili a stále bránia západnému vplyvu. Z poslednej menovanej skupiny sa v priebehu rokov vytváralo mnoho fundamentalných islamských hnutí odporu, ktorých spája absolútna nenávisť voči západnému spôsobu života a je definovaná v názve Boko Haram.

Paradoxný výsledok pomoci

Boko Haram bola oficiálne založená v roku 2002 v hlavnom meste severovýchodného nigérijského štátu Borno v Maiduguri islamským klerikom Mohamadom Yusufom, vodcom radikálnej islamskej mládeže. Fundamentalistické islamské vzdelanie založené výhradne na učení koránu, sa stalo hlavným nástrojom na dosiahnutie hlavného cieľa organizácie – vytvorenie islamského štátu v Nigérii vrátane zavedenia islamského práva šarie.

Paradoxne vzniku Boko Haram predchádzalo úsilie vlády Nigérie znížiť chudobu a zaostalosť v severných regiónoch presúvaním finančných prostriedkov získaných z odpredaja ropy v juž-

ných rozvinutejších oblastiach štátu. Súčasťou pomoci mal byť aj nový systém vzdelávania pre miestnych moslimov. Typickým rukopisom prvých aktivít Boko Haram bola streľba z motocyklov, ktorej časťmi obeťami sa stávali príslušníci polície, armády, politici, ktokoľvek, kto si dovoľil kritizovať hnutie vrátane umiernených moslimských klerikov. Neskôr sa pridávajú bombové atentáty na kostoly, autobusy, bary, vojenské kasárne, policajné stanice i veliteľstvo OSN v hlavnom meste Abuja.

Napriek tomu že úsilie o elimináciu Boko Haram je vedené v duchu: „africké riešenia na africké problémy“ výrazne ho podporujú medzinárodní donori, medzi ktorých patria najmä USA a krajiny Európskej únie.

Po útoku nigérijskej armády na centrálu organizácie v meste Maiduguri sa príslušníci Boko Haram presunuli do ťažko prístupného lesného prostredia v okolí Čadského jazera, kde sa stretávajú hranice Nigérie, Nigeru, Čadu a Kamerunu. Ani vyhlásenie výnimočného stavu v danej oblasti a prítomnosť armád spomínaných krajín neoslabili aktivity organizácie. Boko Haram aj naďalej pokračuje v masívnej kampani voči západnému vzdelávaniu, ktoré vraj ničí morálne hodnoty Moslimov.

Otázna projekcia blízkej budúcnosti

Výsledkom niekoľkoročných krvavých stretov nigérijskej armády a militantov Boko Haram sú nekompromisné postoje bojujúcich strán bez priestoru na vyjednávanie. Iné než vojenské riešenie konfliktu je v súčasnosti nepredstaviteľné. Nigérijskej vláde prisľúbili pomoc USA, Africká únia, európske štáty, ale najmä susedné krajiny, na územie ktorých militanti prenikajú. O odhodlaní bojovať všetkými silami i prostriedkami proti všetkému čo je západné a o miere náboženského fanatizmu svedčia i vyjadrenia súčasných vodcov hnutia, ktorí v diskusii odmietajú uznať dokonca i skutočnosť, že Zem je guľatá.

Najväčšou slabinou Boko Haram je jeho geografická, ako aj spoločenská izolácia. Na tom nič nezmenil ani fakt, že sa vedenie skupiny formálne podriadilo Islamskému štátu. Avšak na území, ktoré je postihnuté populačnou explóziou, kde sa pociť potreby chrániť tradičné hodnoty mieša s ozvenami historických koloniálnych krívd a s frustráciou z bezvýchodiskovej situácie, generuje ideológia násilia množstvo stúpencov a nasledovateľov. Aj preto na základe súhlasu OSN, podporeného Africkou úniou, pôsobí od minulého roka v oblasti Čadského jazera Medzinárodné vojenské zoskupenie krajín západnej Afriky, ktorého úlohou je boj proti bojovníkom Boko Haram a ochrana civilného obyvateľstva v danom regióne. Napriek tomu, že toto úsilie je vedené v duchu: „africké riešenia na africké problémy“ výrazne ho podporujú medzinárodní donori, medzi ktorých patria najmä USA a krajiny Európskej únie.

Aj napriek enormnému úsiliu vládnych jednotiek a medzinárodných síl ochrániť každú dedinu, školu alebo iný „mäkký cieľ“, v hornatej a zalesnenej severnej časti Nigérie nebude možné tak skoro nastoliť stabilitu. Otázkou ostáva, koľkokrát ešte budeme počuť vyhrážku vodcu hnutia Abubakara Shekeau, ktorý opakuje po útokoch na školy: „Znova a znova opakujem – západné vzdelávanie sa musí skončiť. Uniesol som vaše dievčatá. V mene Alaha, predám ich na trhu.“ Otázkou tiež je, aký ďalší vplyv bude mať jeho teror na ďalší pohyb utečencov z Afriky, ktorí sa v čoraz väčších množstvách opäť blížia k brehom južnej Európy.

2. zástupca náčelníka
Generálneho štábu OS SR
brigádny generál
Jindřich Joch:

Vysoký kredit v nasadení, vysoká dôvera doma

Brigádny generál Jindřich Joch bol od roku 2008 na Generálnom štábe OS SR postupne veliteľom centra riadenia operácií, náčelníkom štábu pre operácie a veliteľom strategického centra krízového manažmentu. Ťažisko jeho činnosti v týchto funkciách malo rovnaký základ: riadil operácie v zahraničí a krízový manažment na území SR. Od apríla je 2. zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR.

Jednou z rozhodujúcich oblastí vášho pôsobenia na generálnom štábe sú sily pre špeciálne operácie. Uznesenie Vlády SR č. 708, ktoré bolo prijaté vlní aj ako reakcia na teroristické útoky v Paríži, hovorí o ich rozširovaní. Tieto zámery sú súčasťou koncepcie rozvoja síl pre špeciálne operácie. Ako sa ich darí plniť v oblasti modifikácie štruktúr, počtu osôb a modernizácie techniky?

Už v marci 2015 bola predrokovaná a v novembri 2015 schválená vo vojenskej rade náčelníka generálneho štábu

koncepcia síl pre špeciálne operácie kde je definované, čo všetko a v akých fázach sa urobí. V rámci reorganizácie plánujeme zvýšenie počtov najmä čo sa týka bojovej sily, pričom v rámci 5. pluku špeciálneho určenia (5. pŠU) v Žiline vytvoríme nový bojový oddiel. Plánuje sa aj vytvorenie výcvikového strediska. Je to dôležité, takto to má hlavu aj päť, pretože výcvik špeciálnych jednotiek je naozaj veľmi špecifický. Okrem toho, že plní úlohy na Slovensku, je pluk nasadený aj v operácii Resolute Support na úze-

mí Afganistanu, kde naši vojaci pôsobia ako mentori pri výcviku afganských špeciálnych síl. V rámci domáceho krízového manažmentu podporujú na základe príslušných uznesení vlády sily a prostriedky Policajného zboru pri ochrane štátnej hranice SR a podieľajú sa aj na úlohách spojených s predsedníctvom Slovenskej republiky v Rade Európskej únie.

Návrh aktualizácie dokumentu Biela kniha o obrane predpokladá, že popri veliteľstvách pozemných síl a vzdušných síl

vznikne aj veliteľstvo síl pre špeciálne operácie. Kedy bude mať tento zámer reálnejšie kontúry?

Je to aj v súlade s už spomenutou koncepciou a základ by mal byť vytvorený v roku 2017. Jadro novovytváraného veliteľstva bude tvoriť súčasný odbor síl pre špeciálne operácie, ktorý je súčasťou generálneho štábu. O sídle či štruktúrach je predčasné hovoriť, všetko je to podmienené aj financiami.

V júni v Žiline a na Tureckom vrchu v rámci cvičenia SAMSON 2015 úspešne prebehla certifikácia úlohového zoskupenia pre špeciálne operácie, ktorá úzko súvisí s deklarovaným príspevkom OS SR a Slovenskej republiky do nového modelu Síl vysokej pripravenosti NATO. V čom tento príspevok spočíva?

Ozbrojené sily SR sa zaviazali prispieť pozemným úlohovým zoskupením síl pre špeciálne operácie (SOLTG). Tvorí ho štábný, bojový a podporný prvok. SOLTG by po nasadení plnilo celé spektrum úloh síl pre špeciálne operácie v prospech koalícieho veliteľa, v tomto prípade aliančného veliteľa komponentu síl pre špeciálne operácie. Už v tomto roku držíme pohotovosť, ktorá má limit maximálne 45 dní do reálneho nasadenia. Od 1. januára 2017 to bude v časovej norme cca do týždňa. Certifikácia SOLTG sa konala v rámci spomenutého cvičenia SAMSON 2015 za účasti medzinárodných pozorovateľov a inšpektorov NATO, napríklad z Veliteľstva síl pre špeciálne operácie NATO zo SHAPE (NSHQ), Veliteľstva amerických špeciálnych síl v Európe zo Stuttgartu či z Národnej gardy štátu Indiana. Jednotka bola certifikovaná podľa medzinárodných aliančných pravidiel s výsledkom „COMBAT READY“, teda pripravená na bojové nasadenie.

Akým spôsobom dosiahnete efektívnejšiu mobilitu 5. pluku špeciálneho určenia v prípade pohotovosti alebo priameho reálneho nasadenia s partnermi?

Doterajší problém logistickej dopravy deklarovaných síl a prostriedkov do priestoru nasadenia je známy a čiastočne sa vyrieši po doplnení vzdušných síl o lietadlá Spartan. Piaty pluk nemá vo svojej štruktúre napríklad ani vrtuľníky, tak ako ich majú sily pre špeciálne operácie USA alebo viacerých ďalších väčších krajín NATO. Strategická preprava pre 5. pluk, ako aj pre ďalšie nasadené jednotky je v súčasnosti zabezpečená formou koalíčnej spolupráce. V závislosti na priestore nasadenia by sme ju boli schopní riešiť v limite 45 dní aj po železnici. Približne do týždňa je však nevyhnutná letecká preprava, ktorá by bola zabezpečená v súčinnosti s koalíčnymi partnermi.

Aká bude ďalšia účasť našich špeciálov v operácii Resolute Support?

Naše sily pre špeciálne operácie si v Afganistane vybudovali od roku 2011 vysoký kredit. Koaliční partneri aj afganské bezpečnostné sily naďalej vítajú ich prítomnosť pri výcviku a poradenstve. Zároveň sme sa zaviazali, že v tejto operácii NATO budeme pôsobiť do jej skončenia. To zatiaľ platí.

Zodpovedáte aj za výcvik ozbrojených síl vrátane zabezpečenia cvičení. Ktoré budú v nasledujúcom období tie najdôležitejšie?

Na jeseň je pre nás najdôležitejší Slovenský štít 2016. V septembri a v októbri bude cvičiť aj mechanizovaná brigáda, deklarovaná ako Národný cieľ 2013 a je našim záväzkom voči NATO. Brigádu v budúcnosti dokážeme nasadiť do 180 dní po vznesení požiadavky v prospech NATO alebo síl Európskej únie, preto musí byť maximálne zladená a vycvičená. Spolu s našimi budú cvičiť aj vojaci z Českej republiky, Maďarska či USA, čo preverí velenie brigády na

„Ozbrojené sily SR sa zaviazali prispieť v prípade potreby Silám vysokej pripravenosti NATO pozemným úlohovým zoskupením síl pre špeciálne operácie (SOLTG), takže ak tento rok držíme pohotovosť, ktorá má limit maximálne 45 dní do reálneho nasadenia, od 1. januára 2017 to bude v časovej norme približne do týždňa.“

medzinárodnej úrovni. Cvičiť sa bude nielen na Lešti, ale aj na simulačných zariadeniach Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, no aj na generálnom štábe v Bratislave či na veliteľstve pozemných síl v Trenčíne. A cvičiť budú nielen pozemné sily, ale napríklad aj vrtuľníkové krídlo.

Kol'ko sa zapojí vojakov?

Len z brigády 1 200, k tomu zabezpečovací personál. Ďalších približne 900 osôb bude zo zahraničia.

A ďalšie cvičenia?

Samozrejme, septembrové Tobruq Legacy. Prvé takéto medzinárodné cvičenie, zamerané najmä na interoperabilitu a spoločné operačné postupy jednotiek pozemnej protivzdušnej obrany, sa uskutočnilo vlani

v Českej republike. U nás sa bude konať nielen v priestoroch centra výcviku, ale zapojená bude letecká základňa Sliač, cvičiť budeme napríklad aj na Kolíňanskom vrchu. Oproti vlaňajšku bude cvičenie väčšie. Do Tobruq Legacy sa zapojí 1 250 vojakov z Česka, Maďarska, Litvy, Lotyšska, Poľska, Slovinska, USA a Slovenska. Ako pozorovatelia či hodnotitelia majú prísť špecialisti na protivzdušnú obranu z Bulharska, Francúzska, Holandska, Nemecka, Portugalska, Švédska, Talianska, Nórska či Veľkej Británie.

Akým smerom sa posúvajú námety či ciele cvičení?

Ak bolo vlani ťažisko skôr na nevojenských ohrozeniach, teraz sme do námětov zakomponovali viac aj vojenské hrozby. V každom prípade kontinuálne vnímame aktuálnu bezpečnostnú situáciu a po rôznych plánovacích konferenciách k jednotlivým cvičeniam pripravujeme ich scenáre. Na ilustráciu – jednou z tém bude aj ochrana a obrana štátnej hranice. Celkovo sa vo všeobecnosti snažíme, aby bol výcvik čo najkomplexnejší. Tiež aby boli vojaci vysielaní do operácií medzinárodného krízového manažmentu vycvičení na čo najvyššej úrovni, aby boli adekvátne vyzbrojení a vystrojení. Samozrejme, všetko súvisí aj s financiami a je to beh na dlhú tratu, no to čo máme sa snažíme využívať čo najefektívnejšie.

A čo sa týka perspektívneho výcviku záloh?

V ozbrojených silách máme dva projekty. Prvým je dobrovoľná vojenská príprava, ktorá aktuálne prebieha po prvý raz a po jej ukončení sa vedenie rezortu obrany a velenie generálneho štábu rozhodne, ako ďalej. No chceli by sme konečne začať aj s výcvikom záloh. Nebudem však predbiehať – opäť, závisí to aj od finančných prostriedkov.

Ozbrojené sily bolo aj toto leto vidieť na ne-málo podujatiach pre verejnosť. Prečo je dôležitá aj táto prezentácia vojakov?

Povedal by som, že je čoraz dôležitejšia. Ozbrojené sily si musia udržať svoju vysokú dôveryhodnosť a je dobré, ak v tomto záujme prezentujeme občanom vycvičenosť našich jednotiek, výzbroj a výstroj. Výchova k vlastenectvu a k hrdosti na tradície nám vyplýva aj zo zákonov a z aktuálneho programového vyhlásenia vlády, no bezpochyby je to aj v našom záujme. Okrem verejných podujatí sa snažíme nadväzovať prostredníctvom veliteľov útvarov či vojakov, ktorí sú súčasťou štruktúr Personálneho úradu OS SR, spoluprácu aj so školami, pomáhame im pri branných dňoch, chodíme na besedy. Samozrejme, popri výchove k vlastenectvu majú tieto snaženia aj istý regrutačný potenciál.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Najmä odvtedy, keď sa pred vyše desaťročím skončila povinná vojenská služba, značná časť mladých ľudí prestala mať na armádu čo len informačné väzby. O zániku branných organizácií z minulého režimu, ktoré masovo združovali školákov aj mladých ľudí s cieľom viesť ich k brannému povedomiu ani nehovoriac. Karta sa však začína obracať. Stačí sa napríklad pozrieť do programového vyhlásenia vlády. V kapitole Ozbrojené sily SR sa deklaruje, že „vláda vytvorí podmienky na skvalitnenie prípravy obyvateľstva na obranu štátu vo výchovno-vzdelávacom procese a podporí zvyšovanie vlastenectva a branného povedomia občanov SR v duchu národných a vojenských tradícií. Vláda zintenzívni komunikáciu s verejnosťou aj prostredníctvom spolupráce s mimovládnyimi organizáciami a odbornou komunitou na princípe konštruktívnosti a spoločného záujmu na prehlbovaní verejnej podpory zvyšovaniu obranyschopnosti SR.“ O tom, že ide najmä o mladých ľudí, niet pochýb.

Mládež a obrana

„Verím, že aj toto je jeden zo spôsobov, ako zaujať mladých ľudí. Majú možnosť čiastočne si vyskúšať, čo prináša vojenská príprava,“ povedal 15. júla na Lešti minister obrany Peter Gajdoš na 48-hodinovom kurze prežitia. Nie, nebol určený pre vojenských profesionálov. Zúčastnilo sa na ňom 22 mladých ľudí, ktorí sa zapojili do súťaží súvisiacich so spustením dobrovoľnej vojenskej prípravy a stredoškolákov zo škôl, ktoré spolupracujú s regrutačnými skupinami.

Aj keď minister v tejto konkrétnej situácii ďalej povedal, že pohyb po „bojisku“, orientácia v teréne a výzbroj či výstroj môžu mladých ľudí inšpirovať natoľko, že sa v budúcnosti stanú či už dobrovoľníkmi, alebo profesionálnymi vojakmi, aj on vie, že ide o viac. O povedomie a postoje mladej generácie.

Znovuobnovené prežitie

Ak sa vrátíme k spomenutému výcviku prežitia, minister s účastníkmi kurzu neformálne diskutoval aj o projekte dobrovoľnej vojenskej prípravy či potrebe tvorby aktívnych záloh. V rezorte sa pritom výcviky pre mladých už konali. Pred prerušením sa ich pod názvom Kemp uskutočnilo

Predvojnové posilňovanie brannosti

V prvom desaťročí existencie Československej republiky jej branná moc nevyvíjala osobitnú iniciatívu vo vzťahu k mládežníckym organizáciám. Tento vzťah sa začal modifikovať len postupne, a to od začiatku tridsiatych rokov 20. storočia. Najväčšiu iniciatívu vyvíjal Zväz československého dôstojníctva. Už vo februári 1930 vystúpil s návrhom, aby v spolupráci s Československou obcou sokolskou, Robotníckymi telovýchovnými jednotami, Orlom a inými spolkami začal dobrovoľnú brannú prípravu obyvateľstva. Na brannej príprave sa mali zúčastniť všetci československí občania, a to muži vo veku od 14 do 50 rokov a ženy od 20 do 50 rokov. Zväz československého dôstojníctva v apríli 1930 vyhlásil, že sa mu podarilo získať súhlas takmer všetkých telovýchovných, športových a kultúr-

stredoškolských periodikách vynikajúce reportáže.“ Minister Gajdoš avizoval, že v podobných projektoch bude rezort pokračovať, pretože aj takto možno zvýšiť branné povedomie mladých ľudí. Rôznych podujatí, ktoré majú za cieľ zvyšovať branné povedomie školákov „od 6 do 26“ pritom náš rezort toto leto organizoval či spoluorganizoval oveľa viac.

Nečakaný pot

„Nie je celkom jednoduché predstaviť si, že by sa naši chlapci pol hodiny bez prestávky takto sústredene venovali ťažkej robote. Je to dosť nečakané,“ zasmiali sa dospeláci, ktorí na tradičnom podujatí Boje o Hron sprevádzali v Starom Tekove školákov Jakuba Klačka a Maxima Šáriho. A čo tí chalani robili? S poľnými lopatkami kopali pre seba „okop pre ležiaceho strelca“. Samozrejme, pod dohľadom profesionálneho vojaka. Súčasťou rekonštrukcie historických bojov o Hron boli totiž nielen dynamické ukážky výcviku a statická prezentácia techniky Ozbrojených síl SR, ale aj program pre deti v réžii oddelenia marketingu komunikačného odboru ministerstva obrany. „Je to tu výborné, lebo deti vidia, čo je to vojna nielen na počítačoch. Oveľa lepšie pochopia, čo je to bojovať za svoju krajinu. No a to, že môžu prežiť niečo vojenské aj na vlastnej koži, je ešte lepšie,“ usmiala sa pani Marcela Šáryová a pozrela sa smerom k obom spoteným chlapcom, ktorí vyhadzovali z okopov prášiacu sa hlinu.“

„Plánujem študovať umenie, sústreďujem sa na dizajn – a chcela by som robiť aj dizajn zbraní,“ tak trochu nás prekvapila svojimi zámermi stredoškolačka Ema Kľučarovská, ktorá si v Tekove premeriavala dizajn starších aj najnovších ručných zbraní príslušníkov ozbrojených síl. Poťažkali či zacielení si s nimi aj desiatky otcov, ktorí ich spolu s vojakmi predstavili svojim deťom. Patril k nim aj Anton Vallo, chlap, ktorý ešte v roku 1994 slúžil v Martine pod velením súčasného ministra obrany Petra Gajdoša. „Za previerky RCH-BO ma mimoriadne povýšil na slobodníka. Ako veliteľ bol to tvrdý, ale spravodlivý chlap. Uvidíme, čo dokáže teraz,“ utrúsil pán Vallo, a potom nám aj deväťročnému synovi odrecitoval číslo svojej osobnej

sedem. Bol o ne záujem? Odpovedať nám môže napríklad Milota Torňošová, riaditeľka prestížnejšej slovenskej novinárskej súťaže stredoškolačkov a vysokoškolačkov Štúrovo pero: „Keď sme v spolupráci s rezortom obrany asi pred tuctom rokov dvom z 90 redakcií stredoškolských časopisov prvý raz udeľovali ako cenu výcvik

prežitia na Lešti, bolo to so značnými obavami. Nevedeli sme, ako ju mladí ľudia, väčšinou intelektuálneho razenia prijmú, či sa z nej nevysmejú. Napokon to bolo naopak. Výcvik prežitia v rámci vyhlásovania výsledkov Štúrovho pera patril medzi najatraktívnejšie ceny. Navyše študenti z Lešte vždy publikovali vo svojich

nych organizácií. Pod vplyvom bezprostredného ohrozenia Československej republiky nacistickým Nemeckom začali otázky brannej prípravy obyvateľstva nadobúdať na aktuálnosti. V tom období sa začala rozvíjať aj branná výchova mládeže, ktorou sa mala zaoberať školská správa na základe výnosu o výchove k brannosti na stredných školách a v učiteľských ústavoch z roku 1934. Napokon parlament prijal zákon č. 184/1937 Zb. z 1. júla 1937 o brannej výchove, ktorý zaviedol brannú výchovu do škôl a pripravoval spoločnosť na možnosť prípadnej vojny. Predvojenská výchova na školách, symbolizovaná okrem iného aj zvýšením hodín telocviku, bola v spoločnosti prijatá pozitívne. Napríklad v dobovom periodiku Nový svet zo 16. októbra 1937 sa konštatovalo: „Treba nám zdravej a otužilej mládeže, lebo nikdy nevedno, kedy bude treba na zavolanie nastú-

zbrane spred 22 rokov: „27127e“. „Chcel by som byť vojak aj poľovník zároveň“, usmial sa školák Denis Vallo, ktorý vzápätí vybehol na „vojenskú“ prekážkovú dráhu. Tá sa v Tekove stretla až s nečakaným záujmom. „Od desiatej predpoludníom do piatej podvečer si ju vyskúšali viac ako tri stovky detí,“ uviedla Marianna Zajacová z oddelenia marketingu komunikačného odboru MO SR. Deti sa museli plaziť v tuneli z maskovacej siete, obliecť si ochrannú masku, robiť v nej brušáky, prebehnúť po okružlom brvne a prenášať bandasky naplnené vodou. Aj ony sa pri tom poriadne zapotili. No zabojovali – a zvíťazili.

Tradícia a inovácie

Niektoré podujatia, ktoré organizuje rezort obrany pre mladých, majú dlhodobú tradíciu. Tým azda najstarším je Deň detí s ozbrojenými silami, ktorý pred 19 rokmi začínal ako Deň detí s Armádou SR a Slovenským rozhlasom a pri jeho zrode stál rozhlasový vojenský novinár Miroslav Minár spolu s kolegami Bernardom Rošteckým a Petrou Repkovou. Posledný ročník, ktorý sa konal 28. mája v Námestove, patril k najvydarenejším. Vrátil sa o. i. k myšlienke prezentovať ozbrojené sily

najmä tam, kde nie sú vojenské posádky, kde majú k vojakom ďaleko – a preto je dobré, aby sa s nimi deti, no aj ich rodičia mohli zoznámiť bližšie. Prelet vrtuľníka, zoskok vojenských výsadkárov do vody, vojenská technika, ukážky sebaobrany, inscenovaný dramatický zásah Vojenskej polície, vystúpenie vojenskej hudby – to všetko bolo súčasťou dňa. A, samozrejme, rôzne súťaže pre deti, ktoré zabezpečoval marketing ministerstva obrany, vojaci z Personálneho úradu OS SR, no napríklad aj VŠC Dukla Banská Bystrica.

Neverice, Palárikovo, Uhrovec, Zuberec, Starý Tekov, Lučenec, Gelnica, Bešeňová, Bratislava – tam sa vojaci predstavili deťom pri príležitosti ich sviatku. Už 15 rokov býva súčasťou Dňa detí s ozbrojenými silami vyhodnotenie celoslovenskej súťaže Vojaci očami detí. Organizuje ju redakcia Obrana spolu s ministrom obrany a náčelníkom generálneho štábu. „V tom prvom ročníku súťaže, keď bolo vyhodnotenie v Zuberi, si preberala jednu z cien moja dcéra Natália. Tento rok v Námestove si po 15 rokoch preberal druhú cenu náš vnúčik Maxim,“ akoby dokumentovala rodinnú kontinuitu vo vzťahu k vojenskej výtvarnej súťaži pani Zlatica Laičiaková zo Žiliny. Mimochodom, tento rok porota hodnotila 850 výtvarných prác z celého Slovenska, z toho 587 v kategórii starší žiaci. Spolu ich bolo o 168 viac ako vlani. „Väčšina detí, ktoré sa zapojili do súťaže, kreslila voja-

kov, ako niekomu pomáhajú. To, že vojakov deti vnímajú práve takto, považujem za skutočné ocenenie ich práce,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš. Vážbu na mladých má nepochybne aj mesačník MO SR Obrana. „O tom, že aj Tomáš chce byť vojakom, napovedali celé ročníky časopisov Obrana, ktoré má doteraz odložené,“ povedala nám na jar o vojakovi 2. stupňa Tomášovi Sýkorovi jeho mama Matilda, ktorej všetky štyri deti obliekajú vojenskú uniformu.

Dnes možno mládež osloviť najmä prostredníctvom sociálnych sietí. Facebooková stránka rezortu obrany má už takmer 9-tisíc priateľov. K celkom novým aktivitám vo vzťahu k mladým tento rok patrila séria štyroch podujatí pod názvom Ukáž na čo máš. „V Leviciach, Brezne, Humennom a v Novom Meste nad Váhom sme sa v spolupráci s pracovníkmi Personálneho úradu, regrutačných skupín, rezortnej sekcie ľudských zdrojov a, samozrejme, aj profesionálnych vojakov z útvarov snažili upozorniť na možnosť absolvovania dobrovoľnej vojenskej prípravy v rámci pilotného projektu,“ hovorí vedúci oddelenia marketingu komunikačného odboru kancelárie ministra obrany Martin Horňák. Mladí ľudia si mohli vyskúšať svoje sily na „rambo“ dráhe a tí najlepší sa mohli zúčastniť na spomenutom výcviku prežitia na Lešti. Učili sa tiež poskytnúť prvú pomoc, súčasťou programu boli ukážky

piť. „Deti a mládež sa s armádou periodicky stretávajú počas dní brannosti a využívali aj ďalšie príležitosti, ako sa zoznámiť s jej životom a organizáciou.

Text: Mgr. Peter Chorvát, PhD., Vojenský historický ústav

Zväzarm

Po vojne novovznikajúca ľudovodemokratická armáda v Československu potrebovala pre krajinu vybudovať silnú základňu brancov. Na základe zákona vznikol 4. novembra 1951 podľa vzoru sovietskeho DOSAAF-u (Dobrovoľná spoločnosť pre spoluprácu s armádou, letectvom a námorníctvom) Zväz pre spoluprácu s armádou, známy ako Zväzarm. Najskôr združil desať organizácií ako kolektívnych členov. O rok neskôr na

zbraní či kreatívne dielne a hry pre mladšie deti.

Univerzita, útvary, nemocnice

V posledných rokoch sa rezort obrany podieľa aj na organizácii Detskej univerzity Komenského. Jej súčasťou sú viaceré workshopy vrátane vojenského. Tento rok sa konal v 13. mechanizovanom prápore v Leviciach: „S armádnym sme začínali pred štyrmi rokmi. Máme v ponuke napríklad hip-hop, návštevu filharmónie, národnej banky či parlamentu. Záujem o ne je striedavo oblačný, no o ten vojenský je permanentne obrovský,“ zhodnotil Juraj Kukura, herec a gestor Detskej Univerzity Komenského. Do levickej posádky prišiel spolu so svojimi 9 až 14-ročnými študentmi. Na nádvorí útvaru bolo pre deti pripravených viacero stanovíšť. Chlapci a dievčatá si vyskúšali výcvikovú stenu Jakub, prvky sebaobrany, rozobrať a zložiť ručné zbrane, taktickú prípravu, ale aj prekonávanie zamoreného priestoru alebo topografickú prípravu. „Deti možno práve tu nájdú to, čo ich osloví pre ďalší život. Pred niekoľkými rokmi sme si všetci mysleli, že armáda tu v podstate ani nemusí byť, a že vieme žiť bez nej, no dnes sa opätovne ukazuje, že je stále dôležitejšia a dôležitejšia. Aby chránila nielen štát, ale chránila nás, náš súkromný a rodinný život,“ zamyslel sa Juraj Kukura. „Som presvedčený, že každá takáto príležitosť je dobrá aj na to, aby mladých ľudí motivovala, ale

aj z pohľadu väčšieho branného povedomia a vlastenectva,“ opätovne v Leviciach zdôraznil minister obrany Peter Gajdoš.

Netradičný úvod prázdnin malo aj 46 detí profesionálnych vojakov a zamestnancov ženijného práporu Sered'. Už tretí raz mohli bližšie spoznať prácu svojich rodičov v rámci detského ženijného kempu. „Dievčatá a chlapci napríklad súťažili v ženijnom päťboji pripravenom v spolupráci s rotou podpory velenia a vojakmi 5. ženijného-odtarasovacej rot. Po ňom nasledovali ukážky zo streleckej a poradovej prípravy. Oboznámili sa so ženijnou technikou a čakali ich aj dynamické ukážky výcviku 1. pontónovej rot na cvičisku Váh,“ vyratúva nadporučíčka Jana Slezáková. Ženijný prázdninový týždeň vyvrcholil slávnostným nástupom detí, na ktorom predviedli zástupcovi veliteľa ženijného práporu majorovi Jozefovi Kaslovi a svojim rodičom slávnostný pochod. Deti sa tešili aj z diplomov o absolvovaní kempu a z osobných kempových identifikačných štítkov.

takzvanom zlučovacom zjazde prešiel Zväzarm na individuálne členstvo a pôvodné organizácie zanikli. Zväz plnil niektoré úlohy obrany štátu, zastrešoval branné športy a technickú záujmovú činnosť. Vtedajšia vládna moc zároveň mohla jednoduchšie metodicky a ideologicky usmerňovať činnosť organizácie. Mala kontrolu nad jej pomerne dobrým technickým vybavením. To však bolo obrovskou výhodou pre športovcov, ktorí sa venovali napríklad parašutizmu, lietaniu, potápaniu, streľbe, autokrosu, motokrosu, orientačnému behu modelárstvu či iným odvetviar. Organizácia pre nich zabezpečovala aj viacero súťaží. Branci, ktorí boli odvedení na plnenie špecializovaných úloh, museli ešte pred nástupom na prezenčnú službu absolvovať kurzy vrátane vodičských, ktoré pre armádu zabezpečoval práve Zväzarm. Do roku 1989 táto masová

organizácia spolupracovala aj so školami, pričom súčasťou školských osnov bola branná výchova.

Hry na vojakov

Positívny vplyv hry na rozvoj dieťaťa je jednoznačný. Akákoľvek aktivita, ak je spontánna a dobrovoľná, je pre dieťa hrou, ktorá je nielen zdrojom zábavy, ale predstavuje aj veľmi dôležitý výchovný prostriedok.

Dnes, v ére počítačových hier je doslova raritou vidieť spoločne sa hrajúce deti, ktoré ešte pred niekoľkými rokmi boli dennou súčasťou každého sídliska. Vráťane rozličných hier „na vojakov“. Aj preto v počítačovej ére nadobúdajú akékoľvek podujatia, ktoré sa pre deti organizujú, celkom iný rozmer. Každá reálna

lega z duchovnej služby kapitán Tomáš Hudá a viaceri dobrovoľníkov.

Denný stacionárny tábor pre deti vojakov a zamestnancov samohybného delostreleckého oddielu v Michalovciach od 1. júla až do 31. augusta s pomocou dvoch vojačiek nonstop ťahal nadporučík Simon Czap, starší kaplán oddielu. V júli organizoval na Smrekovici týždňový detský tábor aj Ordinariát ozbrojených síl. To je len niekoľko príkladov starostlivosti o deti našich vojakov a zamestnancov. No aj u nich treba podporovať pocit vlastenectva a hrdosť na prácu ich mám a otcov.

Veľká časť útvarov má aj svoj Deň otvorených dverí či Deň detí s vojakmi, kde sú najpodstatnejšími hosťami všetci mladí. Býva tak na vojenských letiskách či v kasárňach pozemných síl. Napríklad vojaci z 13. mechanizovaného práporu Levice, ktorí privítali návštevníkov z mesta a širokého okolia, mohli odmeniť deti v rámci rôznych súťaží aj vďaka systému Vojenskej podpornej nadácie.

Vojaci však myslia nielen na zdravých, respektíve tých, ktorí by sa raz mohli stať príslušníkmi ozbrojených síl. Napríklad príslušníci Veliteľstva vzdušných síl SR vo Zvolene ani tento rok nezabudli na chlapcov a dievčatá, ktoré musia tráviť časť svojho detstva za bránami Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou v Banskej Bystrici. V júni ich navštívili aj s darčekom, ktoré zakúpili z dobrovoľnej finančnej zbier-

Podobných útvarových či posádkových detských táborov býva v rámci rezortu čoraz viac. Jeden z nich organizovala duchovná služba Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Konal sa od 11. do 15. júla 2016 a navštevovalo ho 41 detí. „Dievčatá a chlapci absolvovali športové hry a súťaže, prechádzku do Lomu pri Ploštíne, výlet do Vysokých Tatier, zoznámili sa s vojakmi a s vojenskými zbraňami v školských jednotkách akadémie, plavili sa na člnoch v bazéne školy,“ vyratúva vedúci tábora kapitán Viktor Sabo, starší kaplán ekumenickej pastoračnej služby. „Deti sa dozvedali aj rôzne biblické príbehy a z nich plynúce poučenia do každodenného života,“ dodal. Ocenil, že mu pomáhal aj jeho ko-

aktivita znamená pre dieťa nielen autentický zážitok, ale aj nevyhnutnosť riešiť situácie „naživo“ so skutočne vynaloženým fyzickým či psychickým úsilím, na konci ktorého je istý cieľ a zadosťučinenie. A také zážitky ostávajú v podvedomí. Ak ide o hry či súťaže s vojakmi, prípadne hry „na vojakov“, zapíšu sa do pamäti azda o to viac. Zároveň je to možnosť spoznávať sa vzájomne, ako aj spoznávať čo-to z histórie alebo zo súvislostí dneška. Pre „vojenské deti“ majú takéto podujatia ešte jednu ingredienciu navyše – pocit hrdosti na svojho rodiča v uniforme.

Možno práve tieto momenty rozhodnú o niektorých budúcich adeptoch na vojenské povolanie. Každý splnený sen musí mať svoj začiatok. Mimoriadne dôležitý je však všeobecný rozmer takýchto aktivít, keď deti či mladí ľudia získavajú povedomie

o tom, čo je to armáda, vlast' a čo je to bezpečnosť – a že tá nie je len tak sama od seba.

Text: mjr. Oľga Koharyová, psychologička

Syn v taktickej veste

Na Boje o Hron v Starom Tekove sme sa so synom chystali už vlni, ale vyšlo nám to až tento rok. Bol to nezvyčajný zážitok, keď sme si okrem rekonštrukcie historickej bitky mohli pod záštitou MO SR pozrieť výcvik našich ozbrojených zložiek. Vojakov, ktorí predviedli záchranu pilota z nepriateľského územia, ukážky ich výcviku či zoskok padákom. No aj policajtov, ktorí na koňoch rozháňali rozvášnený dav. Veľmi oceňujem, že deti mali v areáli možnosť vyskúšať si na

zívnejšie. A to aj v spolupráci s ďalšími organizáciami, školami či orgánmi štátnej správy a samospráv. Ako napríklad 3. septembra, keď sa aj pod patronátom ministra obrany Petra Gajdoša v priestoroch piešťanského Vojenského historického múzea bude konať už 10. ročník Dňa ozbrojených a záchranných zložiek s deťmi. Na stredoškôľakov a vysokoškôľakov zase čaká literárna súťaž, ktorú minister obrany vyhlasuje vždy na jeseň. Jej témy už boli venované napríklad aktuálnym vojenským misiám, generálovi Milanovi Rastislavovi Štefánikovi, oslobodzovacím bojom či životu v mieri. S podtitulom „Samozejnosť pre nás – túžba všetkých...“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, Ivan Kelement, Michal Psota, npor. Jana Slezáková a archív

ky. Príslušníci Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky už roky navštevujú detské onkologické oddelenie na bratislavských Kramároch. Aj oni v rámci útvaru organizujú v prospech detí dobrovoľné finančné zbierky, no aj zbierky obnoseného šatstva a hračiek, ktoré venujú sociálne slabším rodinám a ich deťom v azylových domoch.

V súboji o dušu

Hoci posilňovanie vlasteneckého povedomia, hrdosti na svoju krajinu a jej ozbrojené sily, či na národné dejiny nepatrí medzi primárne úlohy rezortu obrany, práve náš rezort v tejto oblasti vyvíja čoraz väčšie úsilie. Podieľajú sa na ňom nielen oficiálne štruktúry, ale neraz aj dobrovoľníci. Ak pritom v rámci tohtoročného výskumu (výskumný súbor tvorilo 1 485 stredoškôľakov - tretiakov) by bolo napríklad až 67 % mladých ľudí ochotných osobne pomôcť pri obrane nášho štátu v prípade, že by bol vojensky ohrozený, uvedený výsledok nie je zlý. Naopak. Napokon, ako v rozhovore pre toto číslo Obrany potvrdil 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR, vojaci z posádok sa čoraz intenzívnejšie podieľajú na organizácii rôznych braných dní či chodia do škôl na besedy. Všetci vieme, aká je situácia a kto všetko sa uchádza o priazeň, náklonnosť a dušu dievčat a chalanov už od ich školských lavíc. Aj preto treba kráčať ďalej a inten-

„vlastnej koži“, ako sa cítia vojaci v prilbe, taktickej veste alebo v plynovej maske. Môj 9-ročný syn sa tiež nezabudol vyfotiť s priateľsky sa usmievajúcim vojakom, ktorého teraz vníma ako kamaráta, hoci ho nepozná. Mohol som mu ukázať najvyšších predstaviteľov ozbrojených síl a má dokonca fotku s ministrom obrany A mohol som mu porozprávať aj o svojej základnej vojenskej službe. Odrazu mu všetko vojenské zaujímalo. Myslím si, že takéto verejné prezentácie činností ozbrojených zložiek majú na mládež pozitívny vplyv. Aj na uvedomenie potreby disciplíny, zmyslu pre zodpovednosť voči sebe samým, ako aj pomoci ostatným ľuďom, ktorí tvoria našu krásnu vlasť.

Text: Anton Vallo, Veľké Lovce

Tajomstvo päťmetrového špagátu

V priestoroch Centra výcviku Lešť sa od 18. do 22 júla uskutočnil pokročilý lezecký výcvik Mountain summer. Kapitán Igor Lišaník z Odboru špeciálneho výcviku, ktorý ho vedie, pripomína, že nadväzuje na základný kurz a je určený pre profesionálnych vojakov ozbrojených síl, ktorí už majú určité skúsenosti z lezenia a z práce s lanom.

„Horský výcvik nadväzuje na základný kurz. V tomto kurze sa už preberajú zložitejšie lanové techniky, zhotovovanie traverzov, lanoviek. Ale aj zaistovanie výstupových trás na bezpečný presun väčších organických jednotiek. Účastníci kurzu sa učia, ako urobiť improvizovanú záchranu v skalnej stene. Vojaci sa postupne naučia robiť improvizované sedáky, transport raneného. Teda všetko to, čo im môže v reálnom vojenskom živote pomôcť pri prekonávaní rôznych prírodných prekážok,“ objasňuje kapitán Lišaník zameranie kurzu.

Ako zachrániť kolegu

Po príchode vojakov urobili s nimi úvodné testy, aby zistili, ako na tom sú. Čo vedia z lezeckého hľadiska, aké uzly vedia viazať, ako vedia pracovať s lanom. Na základe zistených skutočností potom prispôbili výcvik. Najskôr ich čakalo lezenie na skalách, neskôr reálna záchrana. Venovali sa aj príprave improvizovaných premostení. A na konci kurzu čakali účastníkov skúšky: improvizovaná záchrana v časovej norme. Tá dala inštruktorom odpoveď na otázku, či vojak vie pracovať s lanom, viazať uzly. Keď správne urobí záchranu kolegu, znamená to, že vie správne pracovať s lanom a viazať uzly.

Podľa kapitána Lišaníka táto skupina je na tom priemerne. Vojaci niečo vedia, sú medzi nimi lepší aj horší. Preto sa museli pri formovaní výcvikových úloh orientovať zhruba na ten stred, aby mohli postupovať ďalej. Hovorí, že najväčším kameňom úrazu býva, že vojaci neprichádzajú s lanom často do styku. Preto spočiatku je u nich neistota a nedôvera k lezeckým pomôckam. Už zhruba v strede kurzu sa to láme a začínajú im veriť. V kurze sa vojaci naučia predovšetkým práci s lanom.

Loživá záľuba

Veľkou výhodou je, keď na Lešť prídu vojaci, ktorí sa venujú lezeniu, je to ich záľuba. Inštruktori hovoria, že hneď vidieť, že sa vedú lepšie pohybovať na skalách, správne sa zaistiť, osadzovať istenia a zlaňovať. Pri záchrane v skalách riešia v kurze ten najhorší prípad, pád prvolezca. Povinnosťou záchrancu je s ním komunikovať, vytiahnuť ho k sebe, poskytnúť mu prvú pomoc a neskôr dostať na bezpečné miesto. Také, aby sa z neho dalo zlaniť. Musí ho čím skôr vyslobodiť zo sedacieho úväzu, lebo po 20 minútach visenia v ňom môže nastať tzv. ortostatický šok. Stiahli by sa tepny a krv by sa nahrnula do hornej časti tela.

Čatár Anton Osvald z práporu logistiky Hlohovec je zdravotník. Hovorí, že je to pre neho zaujímavá možnosť overiť si svoje schopnosti a ďalej ich zlepšiť. Hory ho priťahujú, rád lezie.

„Veľa som sa naučil pri uvoľňovacích technikách na skale a zlaňovaní. Je to dobrý kurz. Pomôže mi v mnohom aj v mojej

profesionálnej práci, lebo sa môžu vyskytnúť rôzne situácie.“

Pomoc pre ostreľovača

Desiatnik Radovan Sučík z nitrianskeho mechanizovaného práporu je ostreľovač. Obdobný kurz už v minulosti absolvoval. Ale podľa neho aj kurz sa vyvíja, postupne zvyšuje svoje nároky. „Pomáha mi zlepšovať sa v mojej práci. Ostreľovač sa musí vedieť dostať aj v neprístupnom skalnom teréne na výhodnú pozíciu, z ktorej vie najlepšie splniť svoje úlohy. A potom z nej po ich zvládnutí zasa včas zmiznúť, vyhnúť sa prípadnej pasci zo strany protivníka,“ pripomína desiatnik Sučík. Vojak Adrián Kotas z michalovského mechanizovaného práporu je guľometník a od kurzu očakával, že získa nové schopnosti a zručnosti, ako prekonať prírodné prekážky.

Účastníci kurzu si svoju prípravu v Centre výcviku Lešť pochvaľovali aj napriek

náročnosti. Po jeho úspešnom ukončení sú absolventi schopní samostatne a bezpečne pracovať v skalnom a horskom teréne s použitím horolezeckých techník a improvizovaných spôsobov lezenia. Svedčí o tom aj osvedčenie o absolvovaní kurzu. Najlepšie výsledky v priebehu kurzu dosiahli podľa kapitána Lišaníka desiatnik Radovan Sučík a čatár Anton Osvald.

Najvyšší level

Spomínaný kurz je aj podľa kapitána Martina Urbana z Odboru špeciálneho výcviku momentálne najvyšší level medzi lezeckými kurzami v Centre výcviku Lešť. Počas neho sa snažia upriamiť pozornosť už na vojenstvo. Aby absolventi kurzu boli schopní využívať lezecký materiál na plnenie taktických úloh v náročnom horskom teréne. To znamená obsadzovať pozorovacie miesta, prekonávať skalné steny, priepasti, doliny, útesy nielen jednotlivca-

mi, ale aj väčšími jednotkami. A to všetko s minimom materiálu. „Málo vojakov vie, že napríklad z 5 metrového špagátu, ktorý je súčasťou nosného modulárneho systému, sa dá zhotoviť celkom pohodlný

sedací úvaz. A v kombinácii s karabínou, na ktorú si všetci vešajú prilbu, sa dá bez problémov zlaniť niekoľko desiatok metrov. Lezecký výcvik je finančne málo náročný, ale vysoko efektívny,“ zdôrazňuje kapitán Urban.

Prezrádza, že na budúci rok na Lešti pripravujú aj pilotný lavínový kurz pre vojakov z jednotiek, ktoré sa pohybujú v prostredí ohrozenom lavínami. Tvrdí sa, že počas druhej svetovej vojny zomrelo v Alpách viac vojakov v lavínach, ako v priamom boji.

V Centre výcviku Lešť chcú postupne rozširovať ponuku kurzov. Aby sa dostali na úroveň najlepších lezeckých kurzov v armádach NATO.

Text a foto: Jozef Žiak

Spolupráca v oblasti kybernetickej obrany

V dňoch 21. a 22. júla sa v Bratislave konala v rámci slovenského predsedníctva v Rade EÚ a v gescii MO SR konferencia zameraná na spoluprácu v oblasti kybernetickej obrany.

„Kybernetický priestor bol na summite NATO vo Varšave uznaný za 5. operačnú doménu. A aj nedávno prijatá globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie potvrdila, že kybernetická obrana zostáva jednou z kľúčových úloh obrany. Je potrebné, aby sa aj Európska únia viac zameriavala na kybernetickú bezpečnosť. Prioritou je otvorený, voľný, ale predovšetkým bezpečný kybernetický priestor. No členské krajiny musia byť zároveň pripravené čeliť všetkým hrozbám,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš.

Diskusia bola o základných problémoch: dôvera, spolupráca, povedomie. Dôvera je vo svete kybernetickej obrany veľmi dôležitá. Je ťažké ju získať a nejednotný spôsob ako krajiny, organizácie alebo firmy nadviažu dôveru. Konferencia hľadala cesty, ako sa firmy stanú dôveryhodnými, ako si štáty môžu vymieňať informácie. Účastníci sa zhodli, že spolupráca je jedinou možnosťou ako sa vysporiadať s hybridnými a kybernetickými hrozbami. Problémom sú chýbajúce štandardy na výmenu citlivých informácií, problémom je i rozdielna úroveň partnerských krajín. Niektoré krajiny sú na tom relatívne dobre (majú vybudované centrá, legislatívu a vycvičených ľudí), iné len začínajú s prípravami na kybernetické hrozby. No pri obrannej spolupráci je dôležité, aby sa primerane zapojil každý. Treba ukazovať benefity spolupráce aj v kybernetickej oblasti a zvyšovať kybernetické povedomie nielen obyvateľstva, ale aj na úrovni skupín podieľajúcich sa na rozhodovaní v kritických otázkach riadenia a obrany štátu.

Bratislavská konferencia definovala reálne problémy, na ktoré sa dá zamerať a postupne ich riešiť. Treba však spojiť sily. Najväčším je z nich je asymetrickosť kybernetických hrozieb. A jedinou obranou proti asymetrickosti je spolupráca.

Text: kpt. Peter Garaj
Foto: Ivan Kelement

Garant zvereneckého fondu NATO

Ministerstvo obrany SR bude garantom tzv. zvereneckého fondu NATO, ktorého cieľom je poskytnúť pomoc Ukrajine pri rozvoji spôsobilostí v oblasti likvidácie nevybuchnutej munície a improvizovaných výbušných zariadení. Bude zodpovedať za jeho rozvoj, aktívne vyhľadávať možných prispievateľov a na základe dostupných finančných zdrojov manažovať projekty pre ukrajinských špecialistov. Iniciatívu Slovenskej republiky prevziať vedenie fondu ohlásil na summite NATO vo Varšave prezident SR Andrej Kiska. „To, že Aliancia akceptovala ponuku Slovenskej republiky stať sa vedúcou krajinou zvereneckého fondu, treba vnímať aj ako prejav uznania našej krajiny a OS SR. V odstraňovaní nevybuchnutej munície patria naše ozbrojené sily k svetovej špičke,“ zdôraznil šéf rezortu obrany Peter Gajdoš. Slovenská republika už v minulosti aktívne pomáhala Ukrajine pri výcviku špecialistov na odstraňovanie formou špecializovaných kurzov na odstraňovanie nástražných výbušných systémov vo výcvikových zariadeniach v Seredi, Novákoch a Martine. Túto pomoc ocenil aj generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg na júnovom stretnutí s ministrom obrany SR Petrom Gajdošom v Bruseli. Projekt zvereneckého fondu na pomoc Ukrajine je v štádiu prípravy. V rezorte obrany sa touto problematikou bude zaoberať tím špecialistov.

Cvičenie Slovak Warthog 2016

Medzinárodné cvičenia sú najlepším prostriedkom na zladenie spôsobilostí príslušníkov Ozbrojených síl SR s vojakmi iných krajín, čo je veľmi dôležité pre zabezpečenie kolektívnej obrany v zmysle článku 5 Washingtonskej zmluvy. Uviedol to minister obrany Peter Gajdoš na letisku Sliač na spoločnom slovensko-americkom cvičení Slovak Warthog 2016, ktoré sa konalo v lete ako súčasť širšej operácie amerických síl pod názvom Atlantic Resolve, do ktorej patria aj podobné cvičenia v Maďarsku a Českej republike. „Vojaci precvičovali spoločnú letovú bojovú činnosť, navádzanie lietadiel na pozemné ciele, vrátane súčinnosti a podpory jednotiek pozemných síl. Súčasťou bol aj výcvik príslušníkov praporu ISTAR v poľných podmienkach so zameraním na prieskum, sledovanie a určovanie cieľov,“ vysvetlil šéf rezortu obrany. Ocenil dlhoročnú nadštandardnú spoluprácu Ozbrojených síl SR s Národnou gardou štátu Indiana. Ako uviedol americký chargé d'affaires Liam Wasley, súčinnosťné cvičenie je veľmi dôležité aj na demonštráciu podpory členských štátov NATO. Nadväzuje na budovanie partnerstva medzi Národnou gardou štátu Indiana a OS SR, ktoré trvá už viac ako dve desaťroky. Plukovník Kyle Noel, veliteľ 122. stíhacieho krídla Národnej gardy Indiana doplnil, že výcvik, ktorý je súčasťou operácie Atlantic Resolve, slúži na to, aby Aliancia posilnila schopnosť zabezpečiť súčinnosť spojencov a partnerov NATO. „Demonštrujeme tak záväzok posilniť bezpečnosť a stabilitu v Európe,“ povedal. Cvičenie Slovak Warthog 2016 sa konalo od 6. júla do 2. augusta 2016. V rámci neho príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia Žilina a príslušníci Národnej gardy štátu Indiana navádzajú slovenské lietadlá L-39 a americké lietadlá A-10C Thunderbolt na pozemné ciele.

Foto: Ivan Kelement

Na počesť hrdinov Tobruku

Myšlienka vytvorenia línie spoločných cvičení jednotiek PVO NATO vznikla podľa majora Petra Fajčíka z veliteľstva Vzdušných síl OS SR v roku 2013 medzi špecialistami PVO Slovenskej a Českej republiky. Obe krajiny majú jeden útvar so zameraním na protivzdušnú obranu: SR nitriansku protiletadlovú raketovú brigádu s čestným názvom Obrancov Tobruku a ČR strakonický protiletadlový raketový pluk s čestným názvom Tobrucký.

Korene oboch útvarov siahajú až do čias druhej svetovej vojny, keď bol v severnej Afrike sformovaný prvý československý protiletadlový útvar určený na obranu mesta Tobruk.

Na začiatku bol Tobruk

Tak vznikla idea na vytvorenie spoločného česko-slovenského cvičenia jednotiek protivzdušnej obrany s názvom Tobruq Legacy. V rámci NATO vzbudila záujem ostatných členských krajín. Postupne sa pridávali ďalšie. „Dnes máme osem krajín NATO, ktoré cvičia v spolupráci s CAOC UEDEM. A ďalších deväť krajín spolupracujúcich ako pozorovatelia a hodnotitelia. Viaceré z nich vyjadrili záujem zúčastniť sa na budúcich cvičeniach série Tobruq Legacy,“ hovorí major Fajčík.

Séria cvičení je zameraná najmä na interoperabilitu a spoločné operačné postupy jednotiek pozemnej protivzdušnej obrany. Finálnym výsledkom by mala byť schopnosť krajín NATO kedykoľvek vytvoriť a úspešne pôsobiť v rámci medzinárodného účelového zoskupenia PVO jednotiek kdekoľvek na svete so zapojením do siete NATO – NATINAMDS pod velením CAOC.

Cvičenia sú založené na rotačnom princípe, aby si každá z krajín precvičila vysielanie jednotiek do zahraničia a zapojenie do PVO siete hostiteľskej krajiny. Ale aj vytvorenie prvku hostujúcej krajiny s prijímaním zahraničných jednotiek, ich pripájanie do národnej siete PVO a potom do NATO siete. Tak sa zároveň precvičia operácie podľa článku 5 Washingtonskej dohody. Hlavné ciele na taktickej úrovni je najmä reálne preverenie stupňa interoperability

(technickej i taktickej), zladenie spoločných operačných postupov v rámci NATO pod záštitou CAOC UEDEM a nemenej dôležitá je výmena skúsenosti jednotlivých krajín medzi sebou s so zreteľom na ďalšie smerovanie výcviku.

Cvičenie PVO na Lešti

Prvé cvičenie Tobruq Legacy 2015 sa konalo v ČR za účasti piatich členských krajín NATO (Česká republika, Maďarsko, Litva, Slovensko, USA) so zameraním na interoperabilitu jednotiek PVO typu MANPADS a vyvrcholilo bojovými streľbami vo výcvikovom priestore Boletice. Boli na ňom aj pozorovatelia z Lotyšska, Slovinska a NATO (divízie TACEVAL z Air CC Ramstein, Nemecko).

Tohtoročné cvičenie Tobruq Legacy 2016 sa uskutoční na Slovensku od 19. do 30. septembra najmä v priestoroch Centra výcviku Lešť. Major Fajčík pripomína, že oproti minuloročnému cvičeniu v Čechách sa jeho štruktúra rozšírila. Nielen podľa počtu zúčastnených krajín, ale aj obsahom a zložením medzinárodného zoskupenia cvičiacich jednotiek. Na Lešti bude počas cvičenia vytvorená viacvrstvá PVO pozostávajúca z kompletov ďalekého, stredného, malého a blízkeho dosahu (M-104 Patriot, S-300PMU, 2K12KUB, Avenger, Stinger, RBS-70, Mistral, Grom, Iгла, Iгла-S). Na cvičení sa zúčastní približne 1 250 vojakov z ôsmich krajín NATO a z CAOC UEDEM (Česká republika, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Poľsko, Slovensko, Slovinsko a USA). Budú disponovať 360 kusmi pozemnej a približne 30 kusmi leteckej techniky. Zo Slovenska MiG-29, L-39, Mi-17, L-410, z Čiech Gripen, Alca, z Maďarska Gripen, z USA UH-60 Blackhawk a B-52. Ako pozorovatelia a hodnotitelia sa na cvičení zúčastnia odborníci v oblasti PVO a protiraketovej obrany z ďalších deviatich krajín (Bulharsko, Francúzsko, Holandsko, Nemecko, Portugalsko, Švédsko, Taliansko, Nórsko a Veľká Británia).

Text a foto: Jozef Žiak

Výcvik kadetov na Lešti

Leto v maskáčoch

„Ja si tie skoro tri letné týždne na Lešti užívam, do uniformy som sa tešila, takže o nejakých zabítych prázdninách nemôže byť ani reč,“ s úsmevom povedala vojačka Monika Sýkorová, ktorá mala v rámci sústredeného poľného výcviku kadetov Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši spolu s ostatnými kadetmi budíček o 5.45 a večierku o 21.45. O izbu sa delila s ďalšími 19 dievčatami.

Výcvik kadetov sa skladá najmä z taktickej a zo streleckej časti. Okrem streľby z pištole, samopalu či guľometu, hádzali aj granátom. V rámci taktiky sa venujú postupom pri útoku, obrane či prieskume. Majú aj ženijnú, topografickú a zdravotnícku prípravu,“ uviedol plukovník Ľubomír Matta, prorektor AOS pre vojenské veci. „Prvákov cvičí 68, druhákov 57. Do druhého, respektíve do tretieho ročníka môžu postúpiť až po absolvovaní letnej Lešte. Ospravedlniť ich môžu iba vážnejšie problémy, napríklad jeden z kadetov absolvoval operáciu kolena,“ dodal.

S Američanmi aj s Čechmi

Už osem rokov prichádzajú na Lešť cvičiť so slovenskými študentmi aj kadeti z USA. Plk. Matta vysvetlil: „Podobne ako to bolo kedysi u nás, v Amerike sú súčasťou civilných vysokých škôl aj vojenské katedry. Študenti sa na ne môžu zapísať na základe dobrovoľnosti, časť z nich sa stane dôstoj-

níkmi v zálohe, niektorí podpíšu zmluvu a na zazmluvnený čas budú aktívni dôstojníci. Cez leto majú takzvaný Summer Camp a jedna z takých výcvikových skupín prichádza cvičiť aj s našimi na Slovensko.“ Tento rok ich pod velením podplukovníka Waltera Llamasa pricestovalo 29, spolu s nimi boli aj štyria inštruktori. „Američanom sme zapožičali naše zbrane a výzbroj, uniformy a výstroj mali svoju. Spočiatku

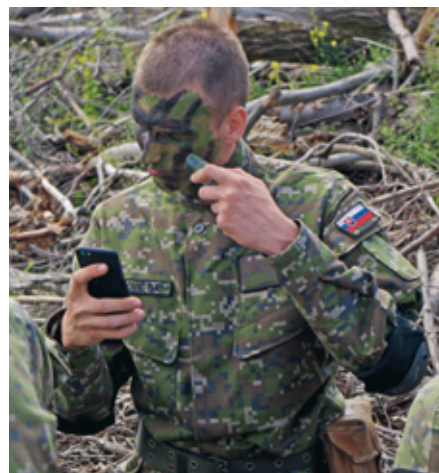
zaradení do spoločných družstiev. Je to dobré aj preto, lebo naši sa zlepšujú v komunikácii a učia sa spolupráci na medzinárodnej úrovni,“ dodal spokojne plukovník. Už len na okraj spomenul ako milo ho prekvapilo, že všetci Američania okrem vojenského pozdravu mu na záver povedali aj zopár ďakovných slov v slovenčine.

Druhý týždeň cvičili slovenskí kadeti spoločne s Čechmi. „Naši študenti majú

akoby nevedeli ako to bude fungovať. No potom boli veľmi spokojní nielen s úrovňou výcviku, ale aj s kamarátskou atmosférou,“ konštatoval plukovník. Dozvedeli sme sa, že ich prekvapila aj denná teplá strava, teda nie iba polotovary známe ako MRE (meat ready to eat), na ktoré sú v rámci poľného výcviku zvyknutí. „Súčasťou americkej skupiny bolo sedem kadetiek. Všetci boli

jedinečnú možnosť ukázať čo v nich je. Nasadenie do spoločných družstiev zároveň vyvoláva zdravú súťaživosť,“ povedal plukovník Jaroslav Kozůbek, vedúci katedry taktiky fakulty vojenského leadershipu Univerzity obrany Brno. Českí kadeti pricestovali na Lešť druhý rok a do výcviku sa ich zaradilo teraz len šesť. Počty aj frekvencia sa majú zvyšovať. „Máme záu-

jem aj o spoločný výcvik kadetov v zime. Pretože na Liptove, v Tatrách či na Lešti je zima predsa len autentickjšia, ako býva v ostatných rokoch u nás. Verím, že sa nám to aj vďaka výbornej spolupráci rezortov obrany a oboch škôl podarí,“ avizoval plk. Kozúbek. Príkladom takej spolupráce je aj docent Zdeněk Flasar, pplk. v. v., bývalý tankista, ktorý pravidelne spolupracuje s mikulášskou katedrou bezpečnosti a obrany a ktorý tiež pricestoval s českými kadetmi. „V minulom semestri sme mali päť študentov v Brne v rámci programu Erasmus+,“ uviedol ďalší rozmer spolupráce plk. Matta.

Prieskum aj strel'ba

„Po prechode terénom sa stretnete v objective rally point a zaujmete postavenie na observation post,“ zavelil pred začiatkom plnenia úlohy inštruktor AOS nadrotmajster Petr Bezouška. „Prečo aj tá angličtina?“ spýtali sme sa. Prečo jednoducho nemohol povedať, že kadeti sa stretnú na mieste zhromaždenia v cieľovej oblasti a začnú plniť úlohy na pozorovacom stanovišti? „Sú to pojmy, ktoré sa používajú v rámci NATO a aj takto sa mladým vojakom dostávajú do krvi. Nehľadiac na to, že s Čechmi cvičíme medzinárodne a s Američanmi bolo treba veliť v angličtine,“ odpovedal. Prieskum, zaujatie priestoru a pozorovanie bolo tiež jednou z tém výcviku.

„Vojačka Štefániková na strel'bu pripravená,“ ozvalo sa zo strelnice. „Kadeti strieľajú tri razy do roka a raz ročne v lete na Lešti hádžu granát,“ konkretizoval inštruktor školských jednotiek AOS nadrotmajster Vlastimil Král. „Sú usilovní, ale potrebujú viac praxe a správny vojenský dril,“ konštatoval a pokračoval: „Teraz strieľajú na miznúce terče kontinuálne za sebou a vo viacerých vzdialenostiach. Vždy sa usilujem dostať im do povedomia, aby sa dostatočne sústredili na ten prvý, najbližší, pretože ten sa im zdá najjednoduchší a keď ho kvôli nesústredenosti odfláknú, ťažkosti majú aj s ďalšími.“ Pred strel'bou z pištole mladším kolegom poradil: „Na jeden výstrel máte päť sekúnd a ak to stihnute do dvoch, ste v optime.“ Pre kadetov na záver vymyslel aj súťaž družstiev. No nie statickú, ale jeho strelecký parkúr absolvovali v pohybe a s riadnou fyzickou záťažou.

Voda, dážď a inštruktori

„Zvládame to v pohode, ale prijala by som, keby sme mali trochu viac času po večeroch, lebo cez deň zaberáme naozaj v poriadnom tempe,“ konštatovala vojačka Tatiana Fabryová sediac vo vysokej tráve. Ona, ako aj vojak Richard Kucharík a ďalší kadeti sa maskovali pred plnením prieskumnej úlohy. Niektorí si nanášali na tvár maskovacie farby, dievčatá si za okraje prilby zastokávali aj steblá trávy a kúsky konárikov.

Slovenský výcvik na Lešti je v niektorých aspektoch náročnejší ako zvyknú doma absolvovať ich českí kolegovia. „U nás cvičíme v priestore naďaleko vyškovských kasární, v kasárňach sme ubytovaní po dvoch na izbe. Tu je ubytovanie hromadné, štyri desiatky ľudí v jednej hale. No a osprchovať sa teplou vodou nás vozia raz za dva dni. Vo Vyškove máme teplú vodu na izbách a nonstop,“ porovnal kadet desiatnik Tomáš Talaváňa z Univerzity obrany Brno. Dodal

ešte, že na Lešti v priestore kempu Brožkov prameň by bolo ťažko hľadať dajaký bufet a aj pripojenie na net je len občas. „Ja také

podmienky výcviku jednoducho beriem, je to skrátka vojenský život. Beriem aj ten silný dážď, ktorí všetci kadeti museli prežiť v poli. Neprišli sme sa sem opaľovať – aj ten dážď sa stal súčasťou výcviku,“ poznamenal plukovník Jaroslav Kozúbek. „Domov sme síce museli poslať dve kadetky pre silnejšie prechladnutie a jedného kadeta s podozrením na zápal šliach, no vzhľadom na náročnosť výcviku sa ukázalo, že študenti boli naozaj vo forme,“ uviedla kapitánka MUDr. Jaroslava Krídllová, ktorá sa starala o zdravie kadetov aj s čatárkou Janou Galasovou a desiatnikom Branislavom Juríkom.

Plukovník Matta spolu s českými kolegami vie kde máme rezervu, ktorú riešiť treba – a on ju vyriešiť chce. Ide o to, že Američania mali na Lešti približne jedného inštruktora na sedem kadetov. Česi doma zvyknú mať tento pomer maximálne 1:9. U Slovákov je to aj dvoj- či trojnásobok. Tiež preto z AOS s vojakmi vycestovali na Lešť aj obaja vojenský duchovní. Okrem viacerých asistenčných vojenských úloh a duchovnej služby ich kapitáni Viktor Sabo a Tomáš Huďa sprevádzali počas víkendového výletu na Pustom hrade pri Zvolene či Múzea SNP v Banskej Bystrici. „Otázka zvýšenia počtu inštruktora je však na mieste a verím, že na budúci rok sa nám to podarí aj v spolupráci s našimi ozbrojenými silami,“ avizoval plk. Matta. „U nás už vo výcvikových kempoch vedú kadetov skúsení vojaci z útvarov, ktorí sú zároveň príkladom aj inšpiráciou,“ potvrdil plk. Kozúbek.

Lešť, Vyškov, aj Taliansko

„Chcem úprimne poďakovať slovenskému rezortu obrany, akademii, ako aj riaditeľstvu Centra výcviku Lešť, že nám spoločný výcvik umožnili. Pre všetkých je to veľmi obohacujúce,“ povedal plukovník Jaroslav Kozúbek. „Spolupráca je obojstranná, v septembri pôjde 15 našich kadetov aj s jedným inštruktorom na spoločný výcvik kadetov do Vyškova,“ avizoval plukovník Matta. „Cvičila som už aj vo Vyškove, toto bola už moja tretia Lešť, bolo to super – a ešte v rámci prázdnin stihnem aj týždeň s partiou v Taliansku,“ dodala na záver kadetka a vojačka Monika Sýkorová, aktuálne už študentka 3. ročníka.

Text a foto: Pavol Vitko

Nový veliteľ Vzdušných síl AČR

Veliteľom Vzdušných síl Armády Českej republiky sa 28. júla stal brigádny generál Jaromír Šebesta. Na slávnostnom ceremoniáli 9. augusta prevzal náčelník Generálneho štábu AČR armádny generál Josef Bečvář zástavu Vzdušných síl AČR z rúk odchádzajúceho veliteľa brigádneho generála Libora Štefánika. Odovzdal ju novému veliteľovi brigádneho generálovi Jaromírovi Šebestovi. Ten pôsobil ako Štefánikov zástupca od júna 2013. Predtým velil základni vrtuľníkového letectva a sám je pilotom vrtuľníka. V českých vzdušných silách pôsobí zhruba 5400 vojakov. Nový veliteľ chce ich počet o tisíc zvýšiť, najmä v protiletadlových raketových jednotkách. Za prioritu považuje aj dokončenie akvizícií s cieľom modernizácie a obmeny zastarávajúcej techniky.

Foto: AČR

Tretí rok boja proti IS

Vojenská operácia pod vedením USA proti militantom zo samozvaného Islamského štátu vstúpila 9. augusta do tretieho roka. Ťaženie proti extrémistom sa začalo v Iraku, keď americký prezident Barack Obama nariadil letecké útoky. Pôvodne malo ísť o rýchlu a územne obmedzenú operáciu, ktorá by pomohla miestnym pozemným silám natrvalo poraziť IS. Napriek tomu, že sa v Iraku podarilo oslobodiť takmer polovicu územia spočiatku pod kontrolou IS, ako aj približne 20 percent extrémistami ovládaného územia v susednej Sýrii, teroristická organizácia tam stále zanecháva krvavú a ničivú stopu. Boje proti IS sa neskôr rozšírili do Afganistanu a najnovšie, iba minulý týždeň, aj do Líbye. Hoci Spojené štáty tvrdia, že súčasťou medzinárodnej koalície je vyše 60 krajín, v skutočnosti väčšinu vojenských akcií realizujú len USA s niekoľkými stabilnými partnermi. Experti síce predpokladajú pád samozvaného "kalifátu", džihádisti však vracajú úder aj tým, že vyzývajú na útoky stúpcov po celom svete. Len tento rok stál IS za útokmi vo Francúzsku, v Belgicku, Turecku či USA. Od vlaňajšieho septembra sa v Sýrii proti IS vojensky uplatňuje aj Rusko, to však zároveň podporuje vládne sily sýrskeho prezidenta Bašára Asada. Medzinárodná koalícia pod velením USA uskutočnila v Sýrii a Iraku do 6. augusta dovedna 14 301 náletov. Denné náklady týchto akcií predstavujú zhruba 11,9 milióna dolárov, čo je približne osem miliárd dolárov od začiatku ťaženia.

Foto: US DoD

Bezpečnostná rada OSN sa nezhodla

Mimoriadne zasadnutie Bezpečnostnej rady OSN k raketovým testom, ktoré 3. augusta uskutočnila Severná Kórea, sa v New Yorku skončilo bez výsledku. Pätnásť členovia rady sa nedokázali zhodnúť na znení rezolúcie. Ale podľa americkej veľvyslankyne Samantha Powerovej na zasadnutí zazneli ostré odsúdenia od všetkých strán. Severná Kórea uskutočnila 3. augusta skúšku dvoch balistických rakiet, pričom jedna vybuchla bezprostredne po štarte. Podľa japonského ministra obrany Gena Nakataniho druhá raketa dopadla do vôd výlučne hospodárskej zóny Japonska, približne 250 kilometrov západne od pobrežia japonskej prefektúry Akita. Generálny tajomník OSN Pan Ki-mun predtým test odsúdil. Podľa neho takéto akcie podkopávajú mier a stabilitu v regióne.

Zomrel veterán z Buzuluku, Sokolova a Dukly

Jeden z posledných pamätníkov bitky pri Sokolove, niekdajší príslušník 1. československého armádneho zboru Demeter Senický, zomrel 2. augusta vo veku 99 rokov. Potomok českých rodičov, ktorý sa narodil v prevažne Poľiakmi obývanej volynskej obci Edvardovka a posledné desaťročia prežil v severočeských Tepliciach, musel v roku 1941 narukovať do Červenej armády. Z jej radov ho však ako cudzinca vyradili a internovali v pracovnom tábore v Čkalove, z ktorého sa mu v októbri 1942 podarilo s priateľom ujsť do Buzuluku. V tomto meste sa potom pripojil k tvoriacej sa československej jednotke. V jej radoch absolvoval ako protitankový delostrelec bitku pri Sokolove i boje o Duklianský priesmyk, v ktorých utrpel vážne zranenia. Plk. v. v. Demeter Senický sa do histórie československej jednotky v niekdajšom ZSSR najvýraznejšie zapísal v bojoch o Kyjev. O jeho bravúrnem zničení niekoľkých protitankových postavení a guľometných hniezd písala aj vtedajšia sovietska tlač. Zosnulý stál pri zrode Československej obce legionárskej a patril medzi najstarších vojnových veteránov v ČR. Bol nositeľom viacerých vysokých vyznamenaní.

Amerika vráti Japonsku časť Okinavy

Americká armáda sa pripravuje na vrátenie územia na strategickom ostrove Okinava japonskej vláde, najväčšie od roku 1972. Okinava je kľúčovou vojenskou základňou amerických ozbrojených síl v Ázii, kde USA čelia zintenzívňujúcej sa rozpínavosti Číny. Na Okinave sa nachádza 30 000 vojakov, pričom systém základní pokrýva pätinu ostrova. Keď budú dokončené nové prístávacie plochy pre vrtuľníky, USA odovzdajú späť Japonsku územie s rozlohou 40 štvorcových kilometrov, čo predstavuje 17 percent z rozlohy ostrova, ktorú majú Američania pod kontrolou. Vrátenie územia bolo dohodnuté už v roku 1996, odkladalo sa však kvôli demonštrantom, ktorí blokovali výstavbu zmienených prístávacích plôch pre vrtuľníky. Okinavu okupovali Američania do roku 1972. Odpor domácich obyvateľov proti prítomnosti amerických síl zosilnel po tom, ako v súvislosti s vraždou mladšej Japonky zatkli amerického civilného zamestnanca základne.

USA dodali Ukrajine bezpilotné stroje

Ozbrojené sily Ukrajiny prijali 27. júla zásielku amerických bezpilotných lietadiel RQ-11B Raven. Podľa ukrajinského prezidenta Petra Porošenka prieskumné stroje výrazne pomôžu zvýšiť efektívnosť činnosti ukrajinských vojakov a prevenciu porušovania prímeria. Američania dodali Ukrajine 72 bezpilotných lietadiel a súvisiaceho vybavenia v hodnote 12 miliónov dolárov. Štart tohto typu lietadla vážiaceho necelé dva kilogramy je možný aj hodom z ruky. Systém vo dne i v noci vysiela obraz a iné informácie pozemným kontrolným staniciam. Stroj je ovládateľný do vzdialenosti desiatich kilometrov.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Kam smerujú turecké ozbrojené sily

Turecké ozbrojené sily sú v rámci krajín NATO druhe najpočetnejšie po USA. Celkový počet príslušníkov ozbrojených síl (bez záloh) dosahuje 410-tisíc vojakov.

Stav a smerovanie rozvoja tureckých ozbrojených síl ovplyvňuje zložitá vojensko-politická situácia na Blízkom východe a existencia vážnych výziev a bezpečnostných hrozieb pre Turecko. Medzi najväčšie hrozby patrí vojenský konflikt v Sýrii, možnosť vytvorenia kurdského štátu v severnom Iraku a Sýrii, teroristická činnosť Robotníckej strany Kurdistanu a ešte stále napäté vzťahy s Gréckom, Ruskom a Izraelom.

Obnovovanie pozemnej výzbroje

V prípade vojnového stavu sa rezortu obrany podriaďujú Žandárstvo a Pobrežná stráž (podriadené ministerstvu vnútra), čím sa dosiahne takmer 600-tisícový bojový potenciál. Turecko s počtom takmer 80 miliónov obyvateľov má vojenský rozpočet na tento rok na úrovni 18,2 miliardy dolárov. Hoci je to o 16,7 percenta viac ako v minulom roku, reálne došlo k zníženiu rozpočtu, a to

Nový turecký tank Altay

vinou poklesu kurzu tureckej líry k doláru o 26,2 percenta. Hoci 58 percent z rozpočtu je určených na finančné a sociálne zabezpečenie príslušníkov ozbrojených síl, v posledných rokoch sa čoraz väčšia časť financií vynakladá na modernizáciu ozbrojených síl.

Významná časť z rozpočtu obrany bola vyčlenená na modernizáciu a rozvoj pozemných síl, ktoré akútne potrebujú obnoviť park výzbroje. Aj keď turecká armáda má viac ako 3 778 tankov, medzi novšie patrí len 298 tankov typu Leopard 2A4, ktoré boli zakúpené v roku 2005 od nemeckej armády. Ostatnú časť tvorí 397 tankov typu Leopard 1 a zastarané americké tanky M48 a M60. V plánoch vojenského velenia je zámena zastaraných tankov za tanky vlastnej výroby typu Altay, ktorých sériová výroba sa očakáva na budúci rok. Okrem toho pozemné sily majú vo výzbroji 7 550 obrnených vozidiel, takmer 4-tisíc protitankových prostriedkov a 811 raketometov. Armádne letectvo tvorí 400 lietadiel a vrtuľníkov vrátane bojových vrtuľníkov AH-1 Cobra.

Modernejšie tiež vo vzduchu

Vzdušné sily patria v súčasnosti tiež medzi najväčšie na Blízkom východe. V ich výzbroji sa nachádza viac ako tisíc lietadiel, z ktorých 436 je bojových vrátane 222 lietadiel F-16C/D, 127 zasta-

Obrnené vozidlo Cobra II

raných F-4E Phantom II a 87 ľahkých stíhačích lietadiel F-5A/B Freedom Fighter. Väčšina lietadiel F-4E bola už modernizovaná v Izraeli, čím sa ich životnosť predĺžila do roku 2020. Okrem toho turecké vojenské letectvo má takmer dvesto cvičných lietadiel vrátane T-38 Talon a T-37 Tweet. Do štruktúry letectva patrí aj sedem tankovacích lietadiel KC-135R Stratotanker, umožňujúcich tankovanie vo vzduchu. Turecké vrtuľníkové letectvo je početné, aj keď z celkového počtu 445 vrtuľníkov je len 64 útočných, najmä viacúčelových Bell Helicopter Textron UH-1H. Vrtuľníkový park bude doplnený o jedenásť vrtuľníkov Boeing CH-47F Chinook, pričom prvý z nich už bol dodaný začiatkom roka. Na dopravné účely sa využívajú tiež vrtuľníky Eurocopter Cougar. Na dopravné a prepravné účely sa využíva 439 dopravných lietadiel, najmä typy CN-235, C-130 Hercules a C-160 Transall. Turecko ako jedna z mála krajín NATO vlastní štyri lietadláčasnej výstrahy a

riadenia typu Boeing 737 AEW&C a má záujem o získanie ďalších dvoch. V súčasnosti prebieha modernizácia dopravných lietadiel typu C-130 Herkules. V rámci plánu obmeny techniky turecké letectvo objednalo šesť amerických viacúčelových lietadiel 5. generácie F-35 Lightning II, ale celkovo ich plánuje obstaráť sto. Do výzbroje letectva majú byť zavedené vrtuľníky T-129 ATAK, ktoré by mali postupne nahradiť americké AH-1 Cobra. Bezpilotné prostriedky sú novej generácie najmä americkej výroby (GNAT-750, MQ-9 Reaper, RQ-7 Shadow, MQ-1 Predator), ale aj z Izraela (IAI Heron, Aerostar).

Vo výzbroji protivzdušnej obrany sú zaradené protiletadlové komplety stredného dosahu. Ide o americké MIM-14 (72) a MIM-23 Hawk, ako aj britské komplety krátkého dosahu Rapier

Lietadlo F-16 C/D tureckých vzdušných síl

(84). Turecko zvažuje nákup americko-európskych mobilných systémov protiraketovej obrany stredného dosahu MEADS (Medium Extended Air Defense System), ktoré boli v rámci programu NATO vyvinuté na zámenu starších Patriotov.

Ochrana mora a pobrežia

Vojenské námorníctvo Turecka je považované za najvýznamnejšie v regióne Čierneho a Egejského mora. Napriek tomu, že turecké námorníctvo nemá vo výzbroji veľké bojové lode, predstavuje silnú bojovú zložku. Vo výzbroji námorných síl je 196 lodí a ponoriek. Z celkového počtu je 13 nemeckých dieselových ponoriek projektu Type 209 z 90. rokov minulého storočia. Turecké námorníctvo má 19 fregát rôzneho typu, z ktorých sedem projektu MEKO 200 bolo postavených v Nemecku. Najnovšia z nich bola spustená na vodu v roku 2000. Osem fregát triedy Oliver Hazard Perry dodalo Turecku americké námorníctvo. Námorníci majú k dispozícii aj osem korviet, šesť triedy A-69 bolo nakúpených vo Francúzsku a dve boli postavené už v Turecku podľa vlastného projektu MILGREM. Do výzbroje boli zavedené v rokoch 2011 a 2013. Celkovo sa plánuje postaviť ešte 10 korviet tureckého projektu, ktoré už využívajú technológiu stealth.

Pobrežná obrana má v zostave flotilu 29 raketových lodí. Okrem toho majú Turci skupinu 70 pomocných lodí a štyri desiatky výsadkových lodí.

V štruktúre tureckého námorníctva sú aj hliadkovacie a protilotné lietadlá vrátane lietadiel tureckej výroby Tusas CN-235M. Na hliadkovanie slúžia aj vrtuľníky Agusta talianskej výroby a protilotné vrtuľníky Sikorsky S-70B2 nakúpené v USA.

Akcelerácia vojenského priemyslu

Turecko si uvedomuje svoje postavenie v regióne a z toho vyplývajúce hrozby. Potrebuje nielen veľkú, ale najmä moderne vyzbrojenú armádu, ako aj zvýšenie jej mobility. Turecká vláda pritom chce vo väčšej miere podporovať a využívať vlastný vojensko-priemyselný komplex, ktorý má za úlohu vyvíjať a vyrábať vlastné zbrane a vojenskú techniku. A to vrátane lietadiel, tankov, obrnených vozidiel a rôznych druhov elektroniky a raketových zbraní. Turecký letecký priemysel sa rozvíja vďaka získaniu zahraničných technológií a vytváraniu spoločných projektov. V súčasnosti sa firma Turkish Aerospace Industries venuje výrobe

amerických lietadiel F-16 a tiež ich modernizácii. Niekoľko firiem vyvíja a vyrába bezpilotné prostriedky rôznych modifikácií. Obdobná situácia je aj v oblasti produkcie obrnenej techniky, ktorá narastá najmä vďaka získaniu zahraničných investícií. V krajine sa produkuje niekoľko druhov súčasnej kolesovej a pásovej obrnenej techniky Akrep, Cobra, Kaya a Abra. Prebieha výroba veľkého množstva kolesovej automobilovej techniky určenej najmä pre potreby ozbrojených síl. Turecká firma OTOKAR Company spoločne s juhokórejskou firmou Hyundai Rotem vyvinula základný tank Altay, ktorý je považovaný za pýchu tureckého zbrojného priemyslu.

Turecko je prakticky celkom sebestačné v dodávkach streleckých a delostreleckých zbraní aj s muníciou. V tureckých závodoch sa vyrábajú pištole a samopaly vrátane licenčných MP5/A2, A3, A4, A5, MP5-K. Tiež automatické pušky typu HK33E/A2, A3, G3A3, G3A4, ako aj protitankové granátomety, mínomety a raketometné systémy. Turecká zbrojovka Roketsan vyvinula v spolupráci s Čínou balistické rakety krátkeho dosahu typu J-600T Yildirim, ktoré vyrába v dvoch verziách so 150, resp. 300-kilometrovým dosahom.

Turecký priemysel si úspešne osvojuje aj raketové technológie. Už začal vlastnú výrobu rôznych druhov rakiet vrátane riadených protitankových, raketových delostreleckých komplexov či leteckých rakiet typu „vzduch-zem“. Podniky vojensko-priemyselného komplexu vyrábajú raketové motory aj palivo pre ne.

Batéria striel Patriot na základni Gaziantep

Samostatne dokážu vykonávať opravy a modernizáciu raketových systémov. V súčasnosti turecké firmy vyvíjajú nové druhy protitankových rakiet a tiež riadené rakety schopné prízemného letu na veľké vzdialenosti. Firms rádioelektronického priemyslu zvládli výrobu modernejších systémov spojenia, rádioelektronického boja, rádiolokácie a systémov riadenia paľby. Vyrábajú navigačné zariadenia, laserové diaľkomery a hľadače mín. Napriek veľkému úsiliu tureckých firiem o samostatný vývoj a výrobu zbraní a vojenskej techniky sa pre chýbajúci kapitál a najmä know-how nedarí celkom naplňať očakávané zámery, preto sú aj naďalej odkázané na spoluprácu s inými krajinami.

Nejasné vyhliadky

V modernej histórii Blízkeho východu sa hlavné politické zmeny spravidla odohrávali s aktívnou účasťou armády. Nebolo to inak ani v Turecku, kde ozbrojené sily tvorili elitu, ktorá určovala dianie v štáte. Silné postavenie armády má svoje historické korene z čias Osmanskej ríše, kde bola armáda veľmi významnou zložkou spoločnosti. Turecká armáda mala od svojho vzniku za úlohu chrániť sekularizmus a odkaz Kemala Atatürka. Kemalizmus považuje náboženstvo ako súčasť štátnej politiky za vec, ktorá je nezlúčiteľná s modernizáciou a slobodným rozvojom štátu. Turecké ozbrojené sily aj v dôsledku intenzívnych stykov so západnými krajinami, v ktorých študovali mnohí vysokopostavení dôstojníci a generáli, zostali počas minulého storočia verné kemalistickým tradíciám a dohliadali na dianie na politickej scéne. Najmä generálny štáb sa nevzdal možnosti zostať na čele strategickej elity štátu. Ak vojenské velenie videlo možné ohrozenie ústavného

Dieselová ponorka Type 209

poriadku a pokusy o islamizáciu krajiny, armáda v minulosti bez väčších problémov zvrhla legitímne vlády vojenským prevratom. Bolo to tak v rokoch 1960, 1971 a 1980. V roku 1997 turecká armáda dokázala prinútiť bez násilia na odstúpenie proislamského premiéra Necmettina Erbakana a jeho vlády orientovanej na islamizáciu štátu. Naopak, armáde sa v roku 2007 nepodarilo zabrániť zvoleniu Abdullaha Güla za prezidenta a rozpustiť stranu AKP (Strana spravodlivosti a rozvoja). Od toho obdobia sa možnosti armády ovplyvňovať tureckú politiku postupne obmedzovali. Posledný pokus o vojenský prevrat z 15. júla bol neúspešný a pre mnohých príslušníkov tureckých ozbrojených síl aj viac ako dramatický.

Pretrvávajúce vonkajšie hrozby, ako aj teroristické útoky vytvárajú však v tureckej spoločnosti potrebu dôvery v štát a v jeho ozbrojené sily, ktoré musia byť silné a schopné zmariť zámery potenciálneho protivníka. Turecké ozbrojené sily napriek posledným čistkám (v polovici augusta bolo prepustených takmer 1 400 príslušníkov), a tým aj personálnemu oslabeniu, nemožno považovať za slabé. Hoci vo výzbroji majú čiastočne nie práve najmodernejšiu výzbroj a vojenskú techniku, tureckí vojaci majú kvalitný výcvik, ktorý do značnej miery tento stav kompenzuje. Početný stav vojenských profesionálov a vojakov základnej služby a ich odhodlanie bojovať za záujmy krajiny a Aliancie musia byť rozhodujúce pre udržiavanie stability v danom regióne. Už čoskoro bude zrejmé, nakoľko sa v tureckých ozbrojených silách prejaví stav výraznejšej polarizácie spoločnosti medzi proislam-

Vlani dodala turecká spoločnosť Turkish Aerospace Industries prvé z bojových helikoptér T129 Atak

skými sympatizantmi a obhajcami kemalizmu, ktorý bol vyvolaný neúspešným vojenským prevratom. Zostáva len dúfať, že to nebude na úkor Severoatlantickej aliancie, v ktorej Turecko zohráva významnú úlohu.

Text: Juraj Beskid

Inštitút bezpečnostných obranných štúdií AOS

Farnborough International
Airshow 2016

Premiéry vo Farnborough

Najväčším tohtoročným letecko-kozmodromickým výstavníckym podujatím je jednoznačne Farnborough International Airshow (FIA) vo Veľkej Británii, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 11. - 17. júla 2016.

Tento ročník výstavy FIA spolu s leteckými dňami RIAT (Royal International Air Tattoo) na leteckej základni Fairford počas víkendu pred FIA bol prvou veľkoformátovou premiérou nových amerických nadzvukových bojových lietadiel 5. generácie F-35 Lightning II v Európe.

Svoju premiéru (hoci len na zemi) mal aj prototyp nového stredného transportného a tankovacieho lietadla KC-390 brazílskej spoločnosti Embraer. Veľmi zaujímavý stroj sa podarilo umiestniť na statickom stojisku tak, že ho prakticky nebolo možné fotografovať.

Presné letecké zbrane

Známa americká spoločnosť Raytheon predstavila mnoho zaujímavostí. V oblasti

vojenského letectva jednou z najaktuálnejších noviniek bola príprava integrovania okrídlenej presnej leteckej bomby GBU-53/B Small Diameter Bomb II (SDB II) na lietadlá konštrukčného a typové-

Štvornásobný adaptér s presnými bombami GBU-53/B

ho radu F-35 v rámci zlepšovania ich prevádzkových a bojových možností. Lietadlá F-35A budú druhým typom v inventári amerických vzdušných síl po strojoch F-15E (kde proces už prebieha), na ktoré bude zbraň integrovaná. F-35B plánujú integrovať aj na F-35C americkej námornej pechoty a F-35C amerického vojenského námorníctva. Raytheon predviedol v podobe makety štvornásobný adaptér pre tieto presné letecké zbrane a taktiež model umiestnenia adaptéru so štvoricou zbraní vo vnútorných zbraňových priestoroch lietadla F-35.

Britské Kráľovské vzdušné sily majú s lietadlami F-35B, ktoré pomaly začínajú prichádzať do ich výzbroje, svoje plány. Základnú viacúčelovú konfiguráciu zbraní tvoria protiletadlové riadené strely ASRAAM, Meteor a protizemné riadené strely SPEAR. Novú miniatúrnu okrídlenú riadenú strelu SPEAR (Selectable Precision Effects at Range) vyvíja spoločnosť

MBDA Missile Systems v rámci štvorročného programu, ktorý bol iniciovaný na dodanie zbraňového systému pripraveného na integrovanie na lietadlá F-35B Kráľovských vzdušných síl. Riadená strela dlhá takmer 1,8 m má štartovaciu hmotnosť 91 kg. Základom koncepcie je dvojpásmová navádzacia hlavica riadenej strely Brimstone. Riadená strela bude vybavená datalinkom, čo umožní operatívnu zmenu zacielenia počas misie. Viacúčelovú bojovú časť zodpovedajúcu predpisom o insenzitívnej munícii skonštruovala spoločnosť TDW. Riadenú strelu SPEAR

M-346 FT

bude poháňať miniatúrny prúdový motor americkej výroby Pratt & Whitney TJ-150-3 a jej dolet bude viac ako 100 km. Dvojica vstupov vzduchu pre pohonnú jednotku sa nachádza po bokoch zadnej časti trupu strely. Zatiaľ prvá skúška prototypu sa uskutočnila v marci 2016 na strelnici spoločnosti Qinetiq v Aberporth.

Aj ďalší výrobok spoločnosti MBDA Missile Systems – letecká protizemná riadená strela Brimstone – sa tešil záujmu odborných médií. Okrem formálneho prijatia najnovšej modifikácie tejto riadenej strely do výzbroje lietadiel Tornado GR4 prebieha jej integrácia na nadzvukové bojové lietadlá Typhoon. Riadenú strelu Brimstone v rokoch 2012 – 2013 skúšali aj na bezposádkovom lietajúcom prostriedku Reaper RPAS. Uskutočnilo sa deväť strelieb proti stacionárnym aj rýchlo sa pohybujúcim (až do 110 km/h) pozemným cieľom.

Cvičné lietadlá

Americký Raytheon v spolupráci s talianskou firmou Leonardo – Finmeccanica sa chce zapojiť do súťaže na kontrakt v rámci programu na perspektívne americké prúdové cvičné lietadlo T-X prepracovaným

F-35B

DART-450

strojom M-346, označeným ako integrovaný letecký výcvikový systém T-100. Základom lietadla je spomínaný sériovo vyrábaný dvojmotorový stroj M-346, používaný viacerými vojenskými leteectvami. Výcvikový komplex zahŕňa okrem lietadla s prepracovaným pilotným priestorom aj pozemný systém výcviku a simulácie. Nové rozhranie pilota je vybavené jedným veľkým displejom, nie nepodobným riešeniu použitému v bojovom lietadle 5. generácie F-35.

Na výstave v premiére na zemi i vo vzduchu každý deň predvádzali prúdové cvičné lietadlo M-346 talianskej spoločnosti Leonardo vo viacúčelovej cvično-

-bojovej verzii. Nový variant lietadla M-346FT (Fighter-Trainer) mal podvesený prieskumno-strelecký kontajner RecceLite, dve laserom navádzané bomby GBU-12 Paveway II a dve raketové riadené strely vzduch-vzduch AIM-9 Sidewinder.

Príjemným osviežením bol nový turbopropový cvičný stroj DART-450 rakúskeho výrobcu lietadiel Diamond Aircraft. Predviedli ho na zemi i vo vzduchu. Novinka je postavená z typického konštrukčného materiálu tohto výrobcu, čiže primárne z nekovových kompozitov. Dvojmiestne lietadlo s rozpätím 10 m poháňa turbopropový motor ukrajinskej výroby Ivchenko-Progress Motor Sič AI-450S s maximálnym

KC-390

AW149

výkonom 369 kW a päťlistovou vrtuľou firmy MT. Pri maximálnej vzletovej hmotnosti 2 130 kg dosahuje maximálnu rýchlosť 463 km/h. Letová vytrvalosť stroja je 8 hodín. Výrobca deklaruje limity preťaženia +7 G / -4 G. Piloti – žiak aj inštruktor – sedia na vystreľovacích sedadlách.

Vrtuľníky

Spoločnosť Sikorsky zo skupiny Lockheed Martin predstavila program vyzbroje-

viacerými typmi protizemných a protilodných raketových striel, ktoré sa pre tento stroj vyvíjajú alebo sa pripravuje ich integrácia. Sem patrí okrem viacúčelovej ľahkej riadenej strely LMM spoločnosti Thales a protilodnej riadenej strely Sea Venom spoločnosti MBDA Missile Systems (ktoré boli na pylóne vrtuľníka) aj izraelská raketová riadená strela Spike NLOS spoločnosti Rafael s operačným doletom viac než 25 km, vybavená bezdrôtovým datalinkom.

Spoločnosť Leonardo – Finmeccanica prvý raz vystavila stredný vrtuľník AgustaWestland AW149 vo vyzbrojenej konfigurácii. Spoločnosť naň chce integrovať protizemné laserovo navádzané rakety FZ275 LGR belgickej spoločnosti FZ a Čirrit tureckého výrobcu Roketsan. Súčasťou projektu vyzbrojenia vrtuľníka je aj kontajnerovaný guľomet FN Herstal kalibru 12,7 mm a guľomet Dillon DCP2300. V prípade záujmu zákazníkov spoločnosť zvažuje aj integrovanie protipancierových raketových riadených striel Brimstone spoločnosti MBDA (ich makety boli inštalované na pylónoch tohto stroja) a Helfire amerického výrobcu Lockheed Martin, z ktorého vlastne konštrukcia Brimstone vychádza.

Bezposádkové stroje

Divízia Unmanned Systems Division americkej spoločnosti Kratos premiérovo na verejnosti predviedla model bezposádkového útočného lietadla UTAP-22, ktoré má slúžiť ako lacný doplnok pre pilotované bojové lietadlá 5. generácie. Vývoj sa zameriaval na lacný jednorazový stroj s doletom 1 500 míľ, letovou rýchlosťou do M 0.9, spôsobilosťou vo vnútorných priestoroch a schopnosťou konformne niesť dve

AW159

nia exportného variantu vrtuľníka Black Hawk. Program je výrazne orientovaný na krajiny, kde vyradením bojových vrtuľníkov Mi-24 vznikla medzera v spôsobilostiach a rozpočty nedovoľujú alebo sťažujú akvizíciu moderných bojových vrtuľníkov. Vystavený predvádzací vyzbrojený vrtuľník Black Hawk, vyrobený v Poľsku, disponoval dennou/nočnou optickou hlavicou Infrino, na zbraňových pylónoch odpaľovacím zariadením M299 s raketovými riadenými strelami AGM-114R Hellfire a DAGR, blokmi M261 s 19 neriadenými raketami Hydra, kontajnerovaným guľometom FN-Herstal HMP kalibru 12,7 mm a dvojicou guľometov kalibru 7,62 v bočných dverách (typu UKM2000, M240 / MAG58/ alebo M134).

Na výstavnej ploche spoločnosti Leonardo – Finmeccanica mohla verejnosť po prvý raz vidieť nový vrtuľník AW159 s

Vyzbrojený vrtuľník Black Hawk

presné letecké bomby GBU-39. Zatiaľ nie je zrejmé, ako má systém pracovať. Otázkou je, či bude vzlietať zo zeme, alebo bude vypúšťaný zo vzduchu z nejakého lietajúceho nosiča, napríklad upraveného stroja radu C-130J.

Téma výstražných a sebaobránných systémov na lietadlách, vrtuľníkoch aj bezposádkových lietajúcich prostriedkoch nestráca aktuálnosť. Známou a rozšírenou konštrukciou výstražného systému je CMWS (Common Missile Warning System) americkej časti spoločnosti BAE Systems. Systém charakterizujú vysoké výkony a nízky počet klamných výstřah. Konštrukcia je modulárna, systém môže byť inštalovaný v rozličných konfiguráciách s maximálne šiestimi senzormi, štyrmi sekvencermi a ôsmimi kazetami na klamné ciele. Ďalšou fázou zvyšovania prevádzkových spôsobilostí výstražného systému CMWS je v rámci programu zachytenia nepriateľskej streľby zo zeme HFI (Hostile Fire Indication) doplnenie snímačov AN/AAR-57A(V) o blok mikrofónov. Súčasťou programu HFI, ktorý sa začal v roku 2007, je aj rozšírenie programového vybavenia výstražného systému.

Protivzdušná obrana

Odborná verejnosť po prvý raz videla podobu nového britského protiletadlového raketového systému EMADS (Enhanced Modular Air Defence Solutions), vyvíjaného spoločnosťou MBDA Missile Systems. V základnej podobe objednanej britskými ozbrojenými silami bude systém vyzbrojený protiletadlovými raketami CAMM (Common Anti-Air Modular Missile) s diaľkovým dosahom do 25 km. Tento variant disponuje dvojicou teleskopických stožiarov. Na jednom je otočne nainštalovaná optická hlavička spoločnosti FLIR a na druhom anténová jednotka datalinku, slúžiaceho na komunikáciu s protiletadlovými raketovými riadenými strelami a korekciu ich trajektórie. Základným informačným zdrojom britských systémov EMADS bude viacúčelový prehľadový radar Giraffe AMB. Samotné odpaľovacie zariadenie systému EMADS bolo vystavené s prepravno-štartovacími kontajnermi dlhších protiletadlových raketových riadených striel CAMM-ER (Extended Range) s diaľkovým dosahom nad 40 km (proti špecifickým kategóriám cieľov až 45 km). S to-

uto kombináciou spoločnosť MBDA Missile Systems oslovuje talianskeho zákazníka, ktorý hľadá program pre náhradu systémov SPADA s riadenými strelami Aspide 2000. Nový taliansky program je označený Evolved SPADA. Okrem riadených striel s väčším diaľkovým dosahom sa líši použitím prehľadového radaru Kronos.

Aktívne prostriedky protivzdušnej obrany potrebujú na efektívnu činnosť dostatok informácií. Napriek pokroku v mnohých iných technologických oblastiach, v tejto aj naďalej predstavuje najúčinnnejšie riešenia radar. Nové technológie umožňujú pri

menších rozmeroch aj spotrebe konštruovať zariadenia s výkonomi, o akých sme pred dekadou mohli len snívať. Švédska spoločnosť SAAB vo Farnborough predviedla prehľadovú rádiolokačnú stanicu novej generácie Giraffe 4A. Radar môže pracovať z transportného podvozka aj samostatne, s umiestnením kabíny operátorov v bezpečnej vzdialenosti, alternatívne s ovládaním z ľahkého výnosného pracoviska. Anténová jednotka radaru pracuje vo frekvenčnom pásme S.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Giraffe 4A

Čierny drak stále slúži

Najťažšou zbraňou, ktorú americké poľné delostrelectvo nasadilo počas druhej svetovej vojny, bola 240 mm húfnica M1. Dodnes je v službe – i keď nie v americkej armáde. Húfnicu M1 vyvíjali od roku 1941 a nasadili ju v rokoch 1944 – 1945. Osvedčila sa najmä pri ostreľovaní opevnení v západnej Európe. Projektily s hmotnosťou 160 kg strieľala na vzdialenosť 23 km. Vojaci ju prezývali Black Dragon – Čierny drak. Nasadili ju aj v kórejskej vojne, koncom 50. rokov ju Američania vyradili. Časť húfnic M1 sa však dostala do rúk Čankajškovej armády na Taiwane. Nedávne televízne zábery ukázali, že sú stále pripravené na použitie. Taiwanská armáda ich rozmiestnila na ostrovkoch ležiacich medzi pobrežím Číny a Taiwanu. Húfnice dostali železničné podvozky a sú ukryté v tuneloch a bunkroch. V prípade potreby ich na koľajniciach premiestnia do palebného postavenia a potom opäť ukryjú.

Foto: US Army

Koalicija aj na kolesách

Ruské ozbrojené sily používajú viacero samohybných delostreleckých systémov. Väčšina z nich je umiestnená na pásovom podvozku. Výnimkou nie je ani nová pripravovaná samohybná húfnica 2S35 Koalicija-SV. Jej vývoj nie je ešte dokončený

a už sa pripravuje aj celkom iná, kolesová verzia.

Novú húfnicu 2S35 Koalicija-SV predstavili vlni v máji na vojenskej prehliadke v Moskve. Jej základom je nová plne automatická veža. Na prehliadke bola umiestnená na podvozku z tanku T-90, ale v sériovej podobe má byť umiestnená na podvozku nového tanku T-14 Armata. Vo veži je húfnica 152 mm so štandardným dostreľom 40 km. Pri použití munície s raketovým pohonom a presným navádzaním je dostrel až 70 km. Koalicija sa vyznačuje rýchlosťou streľby viac ako 15 rán za minútu. Zabezpečuje ju nový pneumatický nabíjací systém. Zásoba munície vo veži je 70 projektíl. Výskumný ústav Burevestnik pracuje aj na kolesovej verzii 2S35-1 Koalicija-SV KŠ. Tá využíva podvozok KamAZ-6560 8x8 a rovnakú vežu ako pásová Koalicija. Rám podvozka bol zosilnený a vozidlo dostalo silnejší motor s výkonom 400 konských síl. Veža je aj v tomto prípade plne automatická. Streľbu možno riadiť z pancierovej kabíny auta alebo aj na diaľku. Na rozdiel od pásovej verzie, ktorú predstavili aj na verejnosti, sa však v médiách objavili zatiaľ iba zábery modelu kolesovej verzie. Nie je tak známe, v akom štádiu sa vývoj nachádza.

Foto: TV Zvezda

India chce viac Neptunov

Na základe civilného modelu 737 vyvinul Boeing námorné hliadkové lietadlo P-8 Poseidon. Slúži najmä na vyhľadávanie ponoriek. Okrem amerického námorníctva ich používa India, ktorá v roku 2009 objednala osem strojov P-8I a nazvala ich Neptune. Je s nimi veľmi spokojná, pri cvičeniach bez problémov odhalili indické ponorky. Preto teraz India objednala ďalšie štyri stroje. Jeden stojí 250 miliónov dolárov a dodajú ich do roku 2019.

Katar posilňuje ochranu pobrežia

Katar, ktorý leží na polostrove v Perzskom zálive, kupuje za 725 miliónov dolárov systém na ochranu pobrežia. Tvoria ho mobilné odpaľovacie zariadenia protitodných striel namontované na nákladných autách. Strely sú buď ľahké Marte ER s dosahom 25 km alebo Exocet Block 3 s dosahom 180 km. Ľahšie rakety majú hmotnosť 300 kg, z toho bojová hlavica má 70 kg. Exocety majú 165 kg hlavicu a celkovú hmotnosť 670 kg. Ich výrobca MBDA dodá Kataru aj systém riadenia paľby.

Robotické člny útočia torpédami

Začiatkom roka Izrael odhalil, že používa robotické člny Seagull. V júli oznámil, že úspešne testoval odpálenie navádzaného torpéda z tohto člna. Systém Seagull tvoria dva člny a riadiaca stanica na lodi alebo na súši. Každý čln je 12 metrov dlhý a vďaka tvarom a nízkemu profilu je ťažko zachytiteľný radarom. Jeden čln nesie súpravu senzorov, druhý zasa výzbroj – okrem navádzaných ľahkých torpéd aj miniponorku na hľadanie podhladinových mín. Jeden systém Seagull stojí približne 30 miliónov dolárov.

Rusko urýchľuje dodávky Iraku

V roku 2012 Irak uzavrel dohodu s Ruskom o dodávkach zbraní za 4,2 miliardy dolárov. Potom sa však obchod zastavil a chvíľu to vyzeralo, že z neho nič nebude. Dohodu však obnovili a Rusko dokonca urýchľuje dodávky potrebnej výzbroje, hoci sa čakalo, že zaberie niekoľko rokov. Do polovice tohto roka do Iraku dorazilo už 17 bojových helikoptér Mi-28NE a 16 kusov Mi-35M. Ďalšie dve desiatky vrtulníkov ešte prídu. Skôr boli dodané aj samohybné raketomety a protiletadlové prostriedky.

Nová pancierová ochrana

Veľké pokroky v ochrane obrnených vozidiel sa naposledy objavili počas studenej vojny. Bol to kompozitný pancier s keramickými prvkami a reaktívny pancier (ERA). Po dlhých rokoch sa teraz objavila nová technológia. CMF (Composite metal foam – kompozitná kovová pena) vzniká pridávaním plynu do roztaveného kovu. Bublínky plynu vytvárajú ľahkú kovovú štruktúru, ktorá sa ako prvá začala používať na ochranu satelitov pred radiáciou. Ukázalo sa, že je odolná aj proti priernym projektilom a teraz sa pracuje na použití materiálu pre nepriestrelné vesty, ale aj pre obrnené vozidlá.

Navádzané kľzavé bomby

Americké veliteľstvo špeciálnych operácií má nový prírastok vo svojom arzenáli. Pre špeciálne upravené lietadlá AC-130 a bezpilotné prostriedky kupuje ľahké navádzané bomby SGM. Majú hmotnosť 27 kg, z toho 16 kg váži bojová hlavica. Bomby nemajú žiadny pohon, ale sklopné krídla, pomocou ktorých môžu po vypustení kľzať až na vzdialenosť 8 km. Navádzané sú laserom alebo pomocou GPS.

Stranu pripravil: Miroslav Barič

Zo slobodníka poručík

Slobodník Peter Chmelovics (31) sa má stať jedným z prvých príslušníkov mužstva, ktorí budú vďaka novým zákonným pravidlám menovaní do dôstojníckej hodnosti. Okrem toho patrí k najlepším slovenským reprezentantom v naturálnej kulturistike.

Od piatich rokov športuje. Trénoval plávanie či atletiku, prešiel na desaťboj a niekoľko rokov sa až do zranenia vrcholovo venoval triatlonu. Po rekonvalescencii presedlal na naturálnu kulturistiku. Vďaka čoraz výraznejším úspechom sa nominoval na najprestížnejšiu svetovú súťaž v tomto športe. Natural Olympia ho čaká tento rok v novembri v Las Vegas. Možno sa po tom všetkom čudovať, že slobodník Mgr. Chmelovics, ktorý slúži v levičkom mechanizovanom prápore (prieskumná čata roty bojovej podpory), túži byť vojenským telocvikárom?

Nové pravidlá, nové šance

„Slobodník Peter Chmelovics prejavil záujem o prácu vojenského telovýchovného pracovníka. Má príslušné vzdelanie, úspešne prešiel výberovým konaním, takže v roku 2017 bude po splnení ďalších náležitostí ustanovený do funkcie telovýchovný pracovník RCHBO Rožňava v hodnosti poručík, ktorá je teraz voľná,“ konštatuje hlavný telocvikár OS SR podplukovník Vladimír Ulbricht. „Samozrejme, ešte predtým musí u nás absolvovať Dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl,“ dodáva riaditeľ Centra vzdelávania Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši plukovník Tomáš Novotný. „Spolu nám takto pribudnú dvaja súčasní slobodníci z ozbrojených síl a mali by sme zobrať aj troch absolventov vysokých škôl

z civilu, čím by sme naplnili tabuľky telocvikárov v OS SR na 70 %,“ avizuje pplk. Ulbricht.

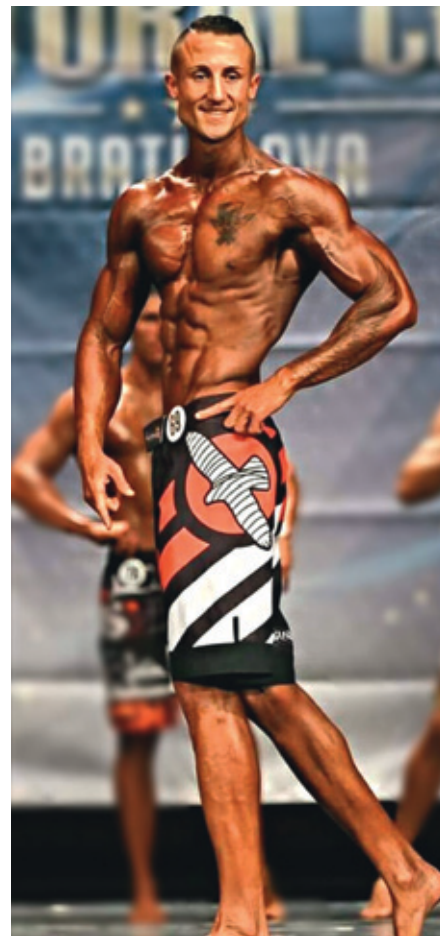
Menovať vojakov a poddôstojníkov do dôstojníckych hodností bolo v podstate nemožné až do prijatia aktuálneho zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov, ktorý nadobudol účinnosť od januára tohto roka. „Výber na dôstojnícke funkcie bol vykonaný podľa § 66 ods. 2 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov v júni 2016. Na obsadenie bolo vyhlásených 40 funkcií z útvarov a zariadení OS SR, na ktoré sa v stanovenom termíne do 22. apríla 2016 prihlásilo 60 profesionálnych vojakov v hodnostnej kategórii mužstva a poddôstojníkov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním II. stupňa,“ konštatuje podplukovník Milan Litvaj, zástupca riaditeľa Personálneho úradu OS SR. Nateraz vybrali 21 profesi-
onálov.

Príbeh o plnení snov

„Vyštudoval som pedagogickú a sociálnu akadémiu v Levicech v roku 2004 a Univerzitu Konštantína Filozofa v Nitre, ktorú som ukončil v roku 2008,“ spomenie slobodník Chmelovics, ktorý začínal ako telocvikár na strednej škole. Šport a disciplínu má v krvi, preto sa stal vojenským profesionálom. Nás však zaujíma aj jeho naturálna kulturistika, ktorej sa venuje len od roku 2014. „Už predtým som dvíhal žele-

zo, no na tento šport som sa zameral až v klube Arena Relax Team Dunajská Streda. S trénerom a mentorom Rolandom Mehesom, ktorý zároveň pôsobí v Slovenskej asociácii naturálnej kulturistiky (SANK) sme sa zhodli, že by som mohol skúsiť kategóriu Mr. Physique. Rozdiel medzi klasickou kulturistikou a mojou kategóriou je v tom, že my máme oblečené šortky, čiže nám nehodnotia stehná, čo však neznamená, že netrénujeme nohy. Máme aj iný typ pózovania. Je uvoľnenejší a v hodnotení najviac rozhoduje celkový dojem, symetria a harmónia vychádzajúca zo súťažiacoho.“ No a hoci tušíme, čo je to naturálna kulturistika, slob. Chmelovics je presnejší: „V našej federácii SANK-INBA/PNBA máme o. i. absolútne zakázané akékoľvek využívanie umelých látok na zlepšenie rastu svalov.“

Hovorí, že úspech prináša kvalitný tréning spojený s diétou a maximálnou sebakontrolou. V kategórii Mr. Physique sa stal medzinárodným majstrom Maďarska, bol druhý na majstrovstvách Slovenska, na európskom šampionáte v Taliansku bol vlní tretí. „Mojím najväčším úspechom bolo tohtoročné 3. miesto na majstrovstvách sveta v Budapešti a nominácia do Las Ve-

gas,“ so zadostučinením konštatuje slobodník. Jedným dychom dodáva, že v jeho príbehu vojenského profesionála bude ešte väčším naplnením snov pozícia telovýchovného pracovníka a hodnosť poručík.

Text: Pavol Vitko
Foto: archív P. S.

Pyrotechnici spolupracujú

Špecialisti z Národného centra EOD a RCHBO Nováky a pyrotechnici z Krajského riaditeľstva Policajného zboru Banská Bystrica vo vyčlenených priestoroch Centra výcviku Lešť v priebehu leta likvidovali nevybuchnutú muníciu z druhej svetovej vojny.

„Odstaňovanie a likvidácia nevybuchnutej munície patrí medzi spôsobilosti našich ozbrojených síl, ktoré sú vysoko hodnotené aj zo strany NATO. Dôkazom toho je, že na summite vo Varšave Aliancia akceptovala ponuku Slovenskej republiky stať sa vedúcou krajinou tzv. zvereneckého fondu NATO, ktorého cieľom je poskytnúť pomoc Ukrajine pri rozvoji spôsobilostí v oblasti likvidácie nevybuchnutej munície a improvizovaných výbušných zariadení. Jeho garantom bude náš rezort,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš.

Likvidáciu leteckých bômb či delostreleckých granátov vojaci popri výcviku zároveň využili aj na výskumné účely. „Pri bežnom odpale by bol rozlet črepín až do kilometra. Špeciálnymi postupmi, ktoré overujeme, sa nebezpečný priestor zredukuje na niekoľko desiatok metrov. Má to mimoriadny význam napríklad vtedy, ak je nevyhnutné nevybuchnutú muníciu zlikvidovať priamo v zastavaných priestoroch,“ vysvetlil major Peter Bezdek, náčelník strediska rozvoja spôsobilostí z nováčkeho národného centra. Výskumné pokusy robia už od roku 2010. Predtým to však bolo na zaistenej skladovanej munícii so známou konštrukciou. Aj na viacerých medzinárodných vojenských konferenciách EOD sa stretli s oponentúrou, že výskum by bol ešte kvalitnejší, keby ho rozšírili o likvidáciu munície, ktorej konštrukcia nemusí byť presne definovateľná, respektíve mohli sa zmeniť jej vlastnosti. „Skrátka tak, ako to býva pri ostrom nasadení,“ povedal rotmajster Michal Mieres, ktorý má ako špecialistu na likvidáciu nevybuchnutej munície skúsenosti aj z nasadenia v Afganistane.

V rámci medzirezortnej spolupráce nájdenú nevybuchnutú muníciu poskytli vojakom pyrotechnici policajného zboru. „Naposledy sme zaistovali nevybuchnutú delostreleckú muníciu z druhej svetovej vojny z poľa neďaleko Zvolena koncom júla a na druhý deň sme ju zlikvidovali na Lešti spolu s vojenskými špecialistami EOD,“ konštatoval pyrotechnik Policajného zboru nadporučík Ladislav Blcha.

Text a foto: Pavol Vitko

Školia Afgancov

V priestoroch prešovského vrtuľníkového krídla generálplukovníka Jána Ambruša 5. augusta na slávnostnom nástupe privítali prvých technikov krídla, ktorí po boku českých kolegov takmer päť mesiacov pôsobili v Afganistane v AAT (Air Advisory Team – Letecký predsunutý tím) v operácii RS (Resolute Support).

Dôležitosť ich pôsobenia zdôraznil náčelník Štábu strategického plánovania GŠ OS SR brigádnym generálom Ivanom Pachom a vo svojom vystúpení náčelník štábu Veliteľstva vzdušných síl OS SR plukovník Stanislav Hurčík.

Prví technici

Ocenili prácu náčelníka skupiny ošetrovania leteckej výzbroje vrtuľníkovej letky nadporučíka Martina Kocúra a náčelníka skupiny rádiového a rádiotechnického vybavenia letky LPZS a výcviku nadporučíka Michala Mašlara. Na základni HKIA v Kábule sa zúčastnili na výcviku príslušníkov lietajúceho a technického personálu Afganských vzdušných síl na vrtuľníkoch Mi-171 a Mi-24/35. Jednotka AAT je operačne zaradená do zostavy 311. expedičnej poradnej letky, ktorú tvoria príslušníci ozbrojených síl Českej republiky, USA, Maďarska, Chorvátska a teraz od 18. rotácie AAT i Slovenska.

Branný deň Michala Strenka

Vareáli strelnice pri Lubovnianskych kúpeľoch sa v lete strieľalo vzduchovkou, hádzalo granátom, hasilo či poskytovalo prvú pomoc. Boli to disciplíny, ktoré si počas premiérového branného dňa Michala Strenka vyskúšalo 42 detí zo základných škôl zo Starej Lubovne, Jarabiny, Plavnice, Plavča, Ľubotína a Hniezdneho. Deti aj takto spoznávali osobnosť Michala Strenka, rodáka z Jarabiny, ktorý je známy ako americký vojak z fotografie vztýčenia americkej vlajky počas druhej svetovej vojny na japonskom ostrove Iwo Jima a jeho meno niesol aj bývalý bardejovský prieskumný praporek. Okrem súťaženia a praktických ukážok hasičov čakala na žiakov aj prehliadka vojenskej techniky Neziskovej organizácie Michala Strenka, ktorá celý branný deň organizovala. Najvzácnejšie stroje sú motocykle Zundapp a Dneper, ktoré boli priamo nasadené do

Brigádny generál Ivan Pach im odovzdal odznak Vojnový veterán a Pamätný kríž za účasť vo vojenskej operácii. Zástupca veliteľa vrtuľníkového krídla podplukovník Peter Fabišík vyzdvihol, že účasť technikov krídla na výcvikovej misii v Afganistane je pre nich i celé krídlo veľkou skúsenosťou z pôsobenia v medzinárodnom prostredí. V súčasnosti už plnia úlohy v Afganistane ich nasledovníci: nadporučík Marek Jurko a rotmajster Martin Grec. Ďalší sa pripravujú.

Slovenská stopa v AAT

Obaja Slováci výcvikové úlohy pri príprave príslušníkov afganského letectva plnili spoločne s príslušníkmi 22. základne vrtuľníkového letectva Armády ČR v Sedleci, Víceniciach pri Náměšti nad Oslavou. „Získali sme neoceniteľné skúsenosti pri ich príprave a nadviazali výbornú spoluprácu s českými kolegami. Ďakujeme veliteľovi AAT majorovi Janovi Doležalovi, styčným dôstojníkom i slovenskému NSE za dobrú podporu. Ukázalo sa, že aj v pomerne ťažkých klimatických podmienkach sa dajú výcvikové úlohy plniť k plnej spokojnosti. Či už pri výcviku alebo poradenskej činnosti,“ povedal nadporučík Kocúr. Spoločne s kolegom nadporučíkom Mašlarom vyjadrili hrdosť, že boli prvými príslušníkmi technického personálu vzdušných síl, ktorí boli operačne nasadení v operácii Resolute Support v Afganistane.

Zaradenie a úspešné pôsobenie slovenských zástupcov do českého AAT ukazuje na prospešnosť takeého projektu. Ťaží zo spoločného poznania používanej leteckej techniky a jej prípravy. Práve českí a slovenskí technici získali počas dlhoročného používania vrtuľníkov Mi-17/171 i Mi-24/35 neoceniteľné skúsenosti, ktoré teraz odovzdávajú príslušníkom Afganských vzdušných síl.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, A. Polášek (AČR)

bojov počas druhej svetovej vojny. Spoločne s ďalšou technikou a zbraňami ich bude možné už čoskoro vidieť v pripravovanej vojenskej expozícii Michala Strenka.

Text a foto: kpt. PaedDr. Jozef Paluba
bývalý vojenský a teraz policajný duchovný

● Prvý zástupca náčelníka GŠ OS SR generálmajor Pavel Macko 11. augusta prijal pridelenca obrany Spolkovej republiky Nemecko v SR podplukovníka gšt. Rüdiger Heinricha. Venovali sa aktuálnym témam rozvoja vzájomnej spolupráce medzi rezortmi obrany SR a SRN – vojenské vzdelávanie, vyzbrojovanie, výcvik pozemných aj vzdušných síl.

● Vo štvrtok 28. júla sa na veliteľstve misie UNFICYP konala ceremónia odovzdania funkcie veliteľa síl. Po dvoch rokoch intenzívnej práce generálmajorku Kristin Lundovú z Nórska vystrieda na čele modrých baretov novovymenovaný veliteľ generálmajor Mohammad Humayun Kabir z Bangladéša. V rokoch 2002 – 2003 pôsobil ako pozorovateľ v misii MONUC v Kongu a v rokoch 1995 – 1996 v misii UNPROFOR. Jeho príchod sa očakáva v auguste, dočasným veliteľom misie je zatiaľ náčelník štábu plukovník Tim Wildish. Generálmajorke Lundovej za jej prínos poďakovala hlavná politická predstaviteľka misie Elizabeth Speharová. Ako prejav vďaky jej odovzdala pamätnú medailu a plaketu.

● Príslušníci slovenských, maďarských a srbských ozbrojených síl desiaty raz absolvovali spoločný stmelovací výcvik vo výcvikovej jednotke vojenských misií práporu výcviku Martin. Zavŕšilo ho počítačovo podporované cvičenie BLUE LAND 2016 v Centre výcviku Lešť. Umožnilo reálne precvičiť špecifické operačné postupy zamerané na monitorovanie aktivít opozičných síl a rádiovú komunikáciu v anglickom jazyku, ujasniť si odosielanie hlásení a zodpovednosť jednotlivých zložiek na rôznych stupňoch velenia. Základné zručnosti pre pôsobenie v mierových operáciách OSN si účastníci preskúšali v posádkovom cvičisku Sučany.

● Do spoločného medzinárodného výcviku príslušníkov Ozbrojených síl SR a Národnej gardy štátu India na SLOVAK WARTHOG 2016 sa v Centre výcviku Lešť zapojili aj príslušníci práporu ISTAR z Prešova. Pod odborným dohľadom skúsených leteckých navádzačov žilinského 5. pluku špeciálneho určenia a amerických navádzačov precvičovali zisťovanie a určovanie cieľov, navádzanie priamej leteckej podpory a doplnkové letecké zásobovanie.

● Príslušníci veliteľstva Zásobovacej základne II Martin sa 28. júla rozlúčili s dlhoročným spolupracovníkom Josefom Hartingerom, ktorý odišiel do dôchodku. V roku 1992 bol ako profesionálny vojak členom organizačného jadra vznikajúceho VÚ 5728 Martin a stal sa prvým náčelníkom jeho štábu. V Martine ďalej pôsobil aj po odchode do výslužby ako civilný zamestnanec. Veliteľ základne pplk. Pavel Sojak mu poďakoval, zaželal veľa zdravia a odovzdal mu pamätný odznak veliteľa ÚLZ a Pamätný list veliteľa ZZ II.

● V priestoroch Duklianskych kasární sa 18. júla uskutočnil slávnostný nástup Čestnej stráže prezidenta SR pri príležitosti ustanovenia podplukovníka Andreja Tvrdoňa do funkcie náčelníka štábu Čestnej stráže prezidenta SR. Náčelník vojenskej kancelárie prezidenta brigádny generál Vladimír Šimko zaželal novému náčelníkovi štábu pevné zdravie, veľa osobných a pracovných úspechov pri plnení náročných úloh.

Slávne bitky histórie

Berezina

 Bitka pri Berezine
na plátne
A. Avakimjana

V sobotu 7. septembra 1812 pri Borodine asi 130 kilometrov od bývalého hlavného mesta Ruska Moskvy (v roku 1712 sa ním stal Sankt Peterburg), išlo ráno do bitky štvrt' milióna vojakov francúzskeho cisára a ruského cára. V podvečer už z nich nežilo 90 000 a Rusi ustúpili. O týždeň – 14. septembra – cisár Napoleon I. Bonaparte (1769 – 1821) vstúpil do Moskvy.

 Napoleon opúšťa
Moskvu

Ruská Vlastenecká vojna

Bitka pri dedine Borodino bola najväčším stretnutím vojny, ktorú Rusi nazvali Vlasteneckou. Cár Alexander I. Pavlovič (1777 – 1825) 11. septembra 1812, ešte pred obsadením Moskvy Francúzmi, povýšil veliteľa ruských vojsk Kutuzova na poľného maršala, aby aj takto pozdvihol bojové odhodlanie svojich vojakov, hoci Kutuzova v láske vôbec nemal. Stále ho vinil z porážky pri Slavkove (1805), ktorú však spôsobil on sám, lebo nedal na rady generála, príliš skoro opustil Pratecké výšiny a vbehol zdanlivo ustupujúcemu Napoleonovi do pasce. Cár však po Borodine lepšieho a tak rešpektovaného veliteľa nemal a musel 64-ročného vojvodu akceptovať.

Na druhej strane Napoleon sa akoby v rozľahlej ruskej krajine začal strácať a

zmysel ruskej výpravy, do ktorej ho vlastne vmanévrovali Poliaci, mu čoraz viac unikali. Vytúžená tzv. generálna bitka, v ktorej chcel Rusov jednoznačne poraziť a prinútiť cára žiadať o mier, ani pri Borodine neprišla. Rusi síce ustúpili a otvorili Francúzom cestu na Moskvu, ale vzdať sa nemienili. A pritom vraj cisár chcel byť veľkorysý a cárovi nielen odpustiť, ale dokonca spolu s ním udrieť na Indiu a vyhnať z nej Britov! Toto aspoň tvrdili niektorí neskôr zajatí vysokí francúzski dôstojníci.

Ani pred hradbami Moskvy Napoleona nik nečakal. Tobôž nie jej gubernátor generál gróf Rastopčin s kľúčmi od mestských brán. Ten už mal inú prácu a spoločne s Kutuzovom táboriacim za mestom organizoval proti okupantom odboj. Kutuzov ani po ústupe od Borodina večer 7. septembra nemienil utekať ďaleko a chcel pokračovať v boji. Až potom, čo sa v noci dozvedel o strašných stratách ruských vojsk pochopil, že na Napoleona ešte stále nemá a potrebuje čas.

Spoza Moskvy zahrnelo

Po porade s generalitou v osade Fili (dnes súčasť Moskvy) sa Kutuzov rozhodol mesto nebrániť a stiahol svoje vojská na juh a juhovýchod od neho. Sám so štáбом a jadrom síl zaujal pozície pri dedine Tarutino.

Odrezal tak Napoleonovi cestu na juh a sťažil mu i zásobovanie zo západu od Smolenska. Ďalšie jednotky, ktoré postupne doplnil novými vojakmi, poslal na sever a východ od Moskvy, čím evakuované mesto takmer úplne obkľúčil. Potom vydal vojakom i partizánom rozkaz na začatie protiútokov s tým, že sa majú vyhýbať zrážkam s väčšími jednotkami nepriateľa.

Na ustupujúcich
Francúzov stále
útočili kozáci

Zúfali Francúzi vstupujú
na provizórne mosty

Už 15. septembra nad ráno zachvátili Moskvu mnohé požiare, ktoré sa podarilo zvládnuť až o päť dní. Vyžiadali si 20 000 obetí – Moskovčanov, ktorí nestihli z mesta včas odísť, ale aj okupantov. Napoleon si najskôr myslel, že požiare spôsobili jeho oslavujúci vojaci. Keď však zistil, že ich plánovite zakladajú ruskí záškodníci, nariadil všetkých pristihnutých podpaľačov popraviť.

Keďže ruský cár ani Kutuzov na Napoleone výzvy na rokovania nereagovali a cár

Illarionovič Kutuzov. Pri Borodine mu sekundoval generál de Tolly, neoblíbený autor ústupovej taktiky spálenej zeme pôvodom z Kurónska (dnešnej Litvy) a generál Bagration, gruzínsky princ, ktorý v tejto bitke utrpel smrteľné zranenie. V Tarutine, kde sa Kutuzov po obídení Moskvy opevnil, vznikla proti nemu opozícia vedená generálmi von Benningsom, de Tollym, Rastopčinom a Wilsonom, ktorá sa však vďaka nesúhlasu väčšiny ruských dôstojníkov rýchlo rozpadla. Ku-

Berezinské ľadové peklo

Povestná ruská zima udrela koncom roka 1812 akosi skoro. Hoci však Napoleonovi komplikovala ústup z Ruska a zvyšovala jeho straty, dávala mu aspoň nádej, že rieka Berezina, cez ktorú chcel uniknúť, bude zamrznutá a do cesty sa mu nepostaví. Keď však 26. novembra prišiel k jej východnému brehu, našiel asi 100 metrov široký tok síce pokrytý ľadovými kryhami, ale v dôsledku náhleho odmaku absolútne nepriechný. Z východu sa pritom blížili vojská maršala Kutuzova, ktorý sa do bitky síce osobne nezapojil, ale mal hlavné velenie, zo severu prichádzal generál von Wittgenstein a jediný most cez Berezinu pod mestom Borisov ovládal admirál Čičagov. Keďže Borisov už 23. novembra obsadil Napoleonov maršal Oudinot, Čičagov si myslel, že cisár chce získať práve tento most a sústredil do jeho okolia väčšinu svojich síl. Bol to však omyl, ktorý mu neskôr vyčítali.

Napoleon sa totiž rozhodol prekročiť Berezinu nad Borisovom pri dedine Studjenka a rozkázal tam postaviť dva provizórne pilótové mosty. Nasadil na to vyše 400 svojich ženistov, ktorí úlohu splnili, ale v ľadovej vode priniesli obeť najvyššiu... Zachránili však život asi 10 000 vojakom, neznámemu počtu civilistov i samotnému Napoleonovi. Únik Francúzov cez Berezinu sa skončil 29. novembra 1812.

Holandská pechota bráni západný
breh Bereziny

Epilóg

Čoskoro po prekročení Bereziny dostal Napoleon správu, že sa vo Francúzsku uskutočnil pokus o štátny prevrat. Zanechajúc svoju „hrdinskú armádu“ jej osudu utekal do Paríža, aby po obrovskom ruskom fiasku zachránil, čo sa ešte zachrániť dalo. A v podstate sa mu stále darilo. Veľkú armádu v niekdajšej sláve už síce neobnovil, ale pri Lipsku v roku 1813 ešte dokázal „vyceriť zuby“. Potom to však už išlo definitívne z kopca, až nadišlo Waterloo.

Maršal Kutuzov zomrel pri prenasledovaní Francúzov 28. apríla 1813 na území dnešného Bieloruska, za ktorou očakával spásu.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Zmätok po prechode Bereziny

dokonce uzavrel mier s osmanskými Turkami a podpísal spojenecké zmluvy so Švédskom a Britániou, rozhodol sa cisár pripraviť 18. októbra vyslať k Tarutinu zbor svojho švagra, neapolského kráľa a maršala Joachima Murata. Už skonsolidovaní Rusi ho však odrazili a ešte v ten istý deň Napoleonove jednotky začali opúšťať Moskvu, pretože zostať v nej bez zásob a posíl pred tuhou ruskou zimou by bolo samovraždou. Na pochod vyrazilo asi 100 000 bojaschopných vojakov Grande Armée, nasledovaných kolónami vozov s ranenými, korisťou a civilistami. Napoleon chcel cez Kalugu usporiadať ústup do Smolenska, ale 24. októbra ho Kutuzov pri Malojarslavci prinútil pobrať sa cestou, ktorou do Moskvy prišiel. Teda zničenou krajinou, v ktorej Rusi pred časom všetko spálili a dokonca zasypali i studne! O tri dni neskôr sa cisár na Smolenskej ceste spojil so zvyškami poľského zboru kniežaťa Poniatowského a 29. októbra spoločne prešli borodinským bojiskom, na ktorom stále ležali tisíce hniacich mŕtvov vojakov a mŕtvin koní, ktoré po bitke nemal kto pochovať.

Vojvodcovia a ich vojská

Ešte pred opustením Smolenska v auguste 1812 sa veliteľom všetkých ruských vojsk i domobrany stal generál Michail

tuzov potom dokončil konsolidáciu ruských síl a nasmeroval ich na jediný cieľ – vyhnať Napoleona z krajiny. V tom sa mu na východe podriadili i spacificovaní opoziční generáli a na západe mal túto úlohu podporiť admirál Čičagov s moldavskou armádou a generál gróf von Wittgenstein so severnou armádou, ktorá išla Napoleonovi naproti od Sankt Peterburgu.

Z pôvodnej polmilionovej Grande Armée zostalo po porážke maršala Murata pri Tarutine a následnom odchode Francúzov z Moskvy bojaschopných už len sotva 100 000 mužov. Po neúspechu pri Malojarslavci 24. októbra utrpeli Francúzi 31. októbra ďalšiu porážku pri Kalockom kláštore a pohroma sa na nich doslova zosypala 3. novembra pri Vjazme, kde oddiely generála Miloradoviča rozdrvil zbor dovtedy neporazeného maršala Davouta. Do Smolenska Napoleon dorazil 9. novembra a oddychoval tam štyri dni. Potom pokračoval v ústupe, ktorý už skôr pripomínal útek, a v dňoch 15. až 18. novembra dostal ďalší „výprask“ pri Krasnom. Po ňom mu zostalo sotva 30 000 vojakov a vyše 60 000 pochybných individuí bez zbraní. S týmto žalostným torzom Veľkej armády sa blížil k rieke Berezina na území dnešného Bieloruska, za ktorou očakával spásu.

Cvičenie naprieč rezortmi

Júlové cvičenie Nový horizont ukázalo, že spolupráca bezpečnostných a záchranárskych zložiek je v rámci domáceho krízového manažmentu nevyhnutná a každé spoločné cvičenie zvyšuje ich pripravenosť. Na cvičisku v Devičanoch neďaleko Levíc si precvičili Ozbrojené sily SR, Vojsková polícia, príslušníci zložiek rezortu vnútra a Slovenského Červeného kríža spoločnú reakciu na krízové situácie nevojenského charakteru.

Liaheň vojenských elektrotechnikov

revíznych technikov, ako aj študentov AOS. Zároveň sme pripravení vychovávať a vzdelávať takýchto odborníkov pre iné silové rezorty Slovenskej republiky," hovorí Ing. Rudolf Huna, odborný garant a vedúci školiaceho pracoviska elektrotechnikov Akadémie ozbrojených síl. Keď vymenuje päťicu oprávnení na rôzne kurzy, vyratáva, že vlni vyškolili v rámci 28 kurzov 147 profesionálnych vojakov a 35 zamestnancov. „Kurz trvá podľa zamerania jeden, päť či deväť dní a zúčastňuje sa na ňom približne dvadsať ľudí.“ Praktické ukážky a samotné merania bývajú ich samozrejmosťou.

Mobilná technika, stacionárne objekty, bleskozvodné sústavy – pracovisko v nadväznosti na učebné oblasti a programy pripravuje aj nové didaktické postupy či učebné pomôcky. Od roku 1991 organizujú každoročne odborný seminár pod názvom: „Bezpečnosť práce na elektrických inštaláciách a elektrických zariadeniach – výchova a vzdelávanie elektrotechnikov.“

Ing. Huna nepochybuje o tom, že touto činnosťou šetria pre potreby rezortu tisíce eur v porovnaní s tým, ak by náš rezort realizoval uvedené služby dodávateľskou činnosťou z civilného sektoru. „Navyše ide o veľmi špecializovanú činnosť, ktorá súvisí s obsluhou a servisom špecifickej vo-

„V krátkodobých odborných kurzoch školíme odbornú spôsobilosť elektrotechnikov pre potreby OS SR, pripravujeme elektrotechnických odborníkov -

Podľa veliteľa levicekého mechanizovaného práporu podplukovníka Nikolu Vicenu cvičiaci si vyskúšali napríklad prípravu, budovanie a ochranu tábora, do ktorého dočasne premiestnili obyvateľov z ohrozených obcí. Použili pritom viac ako 50 kusov techniky a asi 20 kontajnerov na vybudovanie Centra riadenia evakuácie civilných osôb.

Budovanie aj evakuácia

„Cvičenie prinieslo pre príslušníkov práporu veľa pozitív. Nadviazali sa potrebné kontakty s policajným, záchranným zborom, Červeným krížom, hasičmi. Je to veľmi dôležité. Na samotnom cvičení sme zistili, ako ktorá súčasť záchranných zložiek pracuje, postupuje. Až pri spoločnom plnení úloh sme objavili niektoré odlišnosti. Teda nielen to, čo nás spája, ale aj rozdeľuje a bráni v ešte efektívnejšej spolupráci. Práve preto by sa mali podobné cvičenia organizovať častejšie. Veď náš útvar je dislokovaný pomerne blízko štátnej hranice,“ konštatuje podplukovník Vicena.

Pri plnení úloh cvičenia si podľa neho veľmi dobre počínal veliteľ mechanizovaného družstva rotný Tomáš Eliáš i zástupca veliteľa družstva čatár Jozef Polák. Rotný Eliáš úspešne zastupoval nielen veliaceho poddôstojníka čaty, ale aj samotného veliteľa čaty. Rodák z Bešeňova v okrese Nové Zámky pôsobí v ozbrojených silách už 13 rokov. Začínal ako strelec, potom strelec-operátor, ostreľovač, zástupca veliteľa družstva. V súčasnosti patrí medzi najskúsenejších príslušníkov prvej mechanizovanej roty. Zahraničné skúsenosti získal počas pôsobenia v misii UNDOF na Golanských výšinách i KFOR v Kosove.

Rotný Eliáš a čatár Polák

„Dostali sme informáciu od spoločnej prieskumnej hliadky, ktorú tvorili vojaci i príslušníci rezortu vnútra, o narušiteľoch štátnej hranice. Reagovali sme na vzniknutú situáciu. Je dobré, že úlohy plnili spoločne vojaci, policajti a potom aj ďalší príslušníci záchranného systému. Lebo keď budeme musieť naozaj spoločne zasahovať, vieme ako spolupracovať. Ale také zamestnania by mali byť častejšie,“ konštatuje rotný Eliáš. Veliteľ čaty a zastupujúci veliteľ roty poručík Lukáš Halaja na jeho adresu nešetří slovami chvály. A nielen za odvedenú prácu na cvičení Nový Horizont.

Odobrne hodnotí aj zástupcu veliteľa družstva čatára Jozefa Poláka. Rodák z Levíc začínal ako guľometník, potom získal bohaté skúsenosti v prieskumnej čate. Ako prieskumník, neskôr vodič špeciálneho vozidla SVATAVA či zástupca veliteľa družstva. Úspešne absolvoval mnoho odborných kurzov. Napríklad vojenského praktického lezenia na trenažéri JAKUB i v horskom teréne, kurzy sebaobrany, inštruktorský kurz. „Je dobré, že sme na cvičení plnili úlohy s policajtmi, hasičmi či záchranármi z Červeného kríža. Doteraz som si ich prácu nevedel dosť dobre predstaviť. Teraz už aspoň v hrubých obrysoch takú predstavu mám. Ale to je na dobrú spoluprácu s nimi zatiaľ málo. Malo by sa v nej pokračovať ďalej,“ hovorí čatár Polák z levicekého mechanizovaného práporu.

Text a foto: Jozef Žiak

jenskej techniky.“ Podľa neho veliteľa útvarov nesmú zabúdať, že civilní revízní technici, ktorí vyhrali výberové konanie na vykonávanie odborných prehliadok a odborných skúšok či revízií elektrických inštalácií a elektrických zariadení, musia mať aj oprávnenie na činnosť v OS SR.

„Je napríklad dôležité, aby na jednodňové školenia spojené s novou legislatívou, internými predpismi a technickými normami, ktoré sú určené pre veliteľov či vedúcich zamestnancov, chodili naozaj štatutári, veliteľia alebo šéfovia. Právne vedomie v uvedenej oblasti by malo byť pre nich nevyhnutnosťou. Pravdaže, sme radi ak prídu aj ich podriadení dôstojníci, poddôstojníci alebo odborní pracovníci, no nie aby nahrádzali na takýchto zamestnaniach veliteľov. Víťaní sú na odborných kurzoch, ktoré sú určené pre nich,“ prízvukuje Ing. Huna.

Text: Pavol Vitko
Foto: archív ŠPE

• V priestoroch Poddôstojníckeho klubu práporu výcviku v Martine sa 29. júla uskutočnilo slávnostné vyradenie frekventantov poddôstojníckeho kurzu OR-7. Nastúpilo doň 35 profesionálnych vojakov (z toho 6 vojačiek) z útvarov OS SR. Ťažiskovými predmetmi boli Vojenské vodcovstvo, Efektívna komunikácia, Vojenská psychológia a Metodika vedenia výcviku. Najlepším absolventom sa stal rtn. Pavol Korček z 11. mechanizovaného práporu Martin.

• Výcviková jednotka vojenských misií práporu výcviku Martin od roku 2007 zabezpečuje medzinárodný výcvik príslušníkov mierovej operácie UNFICYP na Cypre. Príslušníci slovenských, maďarských a srbských ozbrojených síl desiaty raz absolvovali spoločný stmelovací výcvik. Zavŕšilo ho počítačovo podporované cvičenie BLUE LAND 2016 v Centre výcviku Lešť. Umožnilo reálne precvičiť špecifické operačné postupy zamerané na monitorovanie aktivít opozičných síl a rádiovú komunikáciu v anglickom jazyku, aj ujasniť si odosielanie hlásení a zodpovednosť jednotlivých zložiek na rôznych stupňoch velenia. V posádkovom cvičisku Sučany si preskúšali základné zručnosti na pôsobenie v mierových operáciách OSN.

• Vodiči vozidiel TATRAPAN ZASA sa v dňoch 11. – 22. júla pripravovali v kurze vedenia kolesovej techniky vrote výcviku bojovej podpory a bojového zabezpečenia práporu výcviku Martin. Pancierované terénne kolesové vozidlo na báze TATRA 815 (6×6) je obrnené vozidlo so zvýšenou streleckou odolnosťou určené na prepravu vyzbrojených osôb. Má zvýšenú odolnosť voči mínám, využíva sa najmä pri hliadkovaní a vedení obrany. Medzi najlepších absolventov kurzu patrili slobodník Ladislav Juhás z práporu ISTAR Prešov a desiatnik Marek Stančík z práporu logistiky Hlohovec.

• 22. júla v prápore výcviku Martin vyvrcholil kurz inštruktórov slávnostným vyradením úspešných absolventov. Po absolvovaní troch náročných výcvikových týždňov ho úspešne ukončili všetci frekventanti, ktorí nastúpili 4. júla. Najúspešnejším sa stal rtn. Ján Šimek, príslušník práporu výcviku Martin, ktorý na slávnostnom vyradení prevzal putovnú cenu pre najlepšieho frekventanta kurzu.

• V druhý júlový týždeň na cvičisku Váh v Sereďi 1. mechanizovaná brigáda cvičila prekonávanie vodnej prekážky bojovými vozidlami pechoty. Praktické zamestnanie absolvovali vodiči bvp z 12. mpr Nitra, 11. mpr Martin a 13. mpr Levice. Vyčlenením záchranej a uvoľňovacej služby ho podporili príslušníci ženijného práporu Sereď. Vodiči stanovené ciele a úlohy zamestnania splnili.

• Vojenská polícia MO SR zabezpečovala prípravu personálu maďarského kontingentu (HUNCON) v operácii UNFICYP na Cypre. Nrtm. Martin Holko vykonal 4. – 7. júla odbornú prípravu policajtov a vojenských policajtov Maďarskej republiky v tréningovom stredisku v meste Szolnok. Zameraná bola na činnosť príslušníkov Polície a Vojenskej polície počas vyslania do mierových operácií pod záštitou maďarských obranných síl (HDF PSTC).

• Na oficiálnom otváracom ceremoniáli summitu NATO vo Varšave sa 8. júla zúčastnil aj najlepší poddôstojník OS SR za rok 2015 príslušník Čestnej stráže prezidenta SR rotný Ľudovít Vereš, ktorý tak ako 27 ďalších zástupcov členských štátov Aliancie niesol vlajku svojej krajiny.

Vojenské manželstvo

Čerstvo promovánemu inžinierovi poručíkovi Jurajovi Guzmovi pricestovala v júli zablahoželať do Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši aj jeho manželka Eva s ich ročným synčekom Jurkom. A hoci pani Eva bola v civile, aj ona je poručička – bakalárka, pričom diaľkovo v Liptovskom Mikuláši študuje inžiniersky smer. O tom, že to v rámci svojho vojenského manželstva nebudú mať najľahšie svedčí aj ich dislokácia. Por. Guzma, rodák z Brezna, slúži v Michalovciach. Por. Guzmová, rodáčka z Oravy, už nastúpila po materskej do Zvolene. Bývajú v Polomke. „Vieľme do čoho sme išli. Musíme robiť veľké kompromisy, aby sme dokázali skoordinať prácu, starostlivosť o syna, aj štúdium, no pomáhajú nám rodičia z oboch strán. Zvládneme to,“ rozhodne povedal por. Guzma.

Text a foto: Pavol Vitko

Nebezpečná hra

Hráčov populárnej hry pre smartfóny Pokémon Go v Bosne varovali, aby sa vyhli oblastiam, kde sa ešte stále nachádzajú pozemné míny z vojny v 90. rokoch. Varovanie vydala charitatívna odminovacia organizácia Posavina bez mína po tom, ako sa dozvedela, že hra zaviedla hráčov na nebezpečné miesta. Od skončenia vojny v roku 1995 zabili pozemné míny v Bosne už najmenej 600 ľudí. Odminovacia spoločnosť odhaduje, že v zemi zostalo neobjavených ešte asi 120 000 mín.

Hru ako nebezpečnú zakázali aj na viacerých lokalitách v Spojených štátoch, jej hranie je obmedzené či blokané aj v Južnej Kórei a krajinách Stredného východu.

Po stopách hrdinov

„Z tejto vojenskej návštevy bude naša obec, obrazne povedané, žiť ešte niekoľko rokov,“ povedala Elena Polóniová, starostka Rimavskej Bane, kde žijú len dve stovky ľudí a kde vojaci s miestnymi občanmi a deťmi strávili večer pri symbolickej partizánskej vatre.

Podporiť odkaz Slovenského národného povstania sa dá rôzne. Ústredie Ekumenickej pastoračnej služby Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR sa tento rok rozhodlo na skúšku zorganizovať pochod s názvom Duchovne po stopách hrdinov SNP. „Naším cieľom bolo spájať vojakov a civilných občanov v pokračovaní tradícií boja proti fašizmu,“ uviedol plukovník Marián Bodolló, generálny duchovný Ekumenickej pastoračnej služby OS a OZ. Aj on bol prekvapený účasťou: „Na nultom ročníku kráčalo vyše 70 prevažne vojakov, no aj príslušníkov ďalších ozbrojených zborov. Tiež

viacero civilných zamestnancov či vojenských dôchodcov. Trojdnňová trasa merala 65 kilometrov.“

Pochod mal začiatok v Rimavskej Sobotě, prechádzal takmer dvadsiatimi obcami a končil sa v Tisovci. „Navštívili sme pamätané miesta partizánskych a oslobodzovacích bojov, položili sme vence k pamätníkom a všade boli dôležité besedy s miestnymi občanmi,“ povedal plk. Bodolló. „Slovenských vojakov sme v našom regióne privítali s otvoreným náručím nielen preto, lebo tu nemáme takmer žiadne kasárne, ale najmä preto, lebo prišli oživiť myšlienky proti-

Bojová loď Harvey Milk

Americké námorné sily pomenujú jednu zo svojich lodí po politikovi a aktivistovi, ktorý bojoval za práva gejev. Tanker, ktorý ešte len postavajú, bude niesť meno USNS Harvey Milk, informovala stanica BBC s odvolaním na armádne zdroje. Harvey Milk (1930 – 78) bol jedným z prvých politikov v USA, ktorí sa otvorene hlásili k svojej homosexualite.

Zavraždili ho rok po tom, ako ho zvolili do mestského zastupiteľstva v San Franciscu. Počas kórejskej vojny slúžil Milk v námorných silách ako potápač. Prezident USA Barack Obama v roku 2009 posmrtné udelil Milkovi Prezidentskú medailu slobody za jeho prínos do hnutia za práva gejev, pričom vyhlásil, že Milk bojoval proti diskriminácii s vízi-

fašistického odboja, ktoré aj v našom kraji začína kadetko spochybňovať," zdôraznila predsedníčka Oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov so sídlom v Rimavskej Sobote Mariana Velochová. Neveselo pripomenula, koľko ľudí aj tu v regióne inklinuje k zoskupeniu, ktoré SNP spochybňuje. „Aj preto je dobré, že vojaci majú pevné kolená," zdupľovala. „Zabudnúť na našich hrdinov by znamenalo nechať ich znovu zomrieť, a preto som rada, že slovenskí vojaci aj s nami na nich nezabúdajú," povedala starostka Klenovca Zlata Kaštanová, ktorá pri pamätníku v strede obce privítala nielen uniformovaných účastníkov pochodu a dve stovky žiakov miestnej školy, ale aj priamych účastníkov SNP Pavla Antala a Júliusa Molitorisa.

Slobodníčku Mariannu Hreňovú z Michaloviec, desiatnika Mareka Litavského z Rožňavy, nadporučíka Petra Dragijského z Nitry a ďalšie desiatky pochodujúcich isto preboleli pľuzgiere, keď ich vítal potlesk domácich hore Hnúšťou. V Tisovci si na pamätníku mohli prečítať menoslov obetí zavraždených fašistami; od Gizely Bučkovej až po Jozefa Ungvara. V Klenovci sa zasa zoznámili s osudom tamojšieho rodáka Karola Pajera, ktorý bojoval proti fašistom vo Francúzsku.

„Duchovný rozmer pochodu spočíval aj v tom, že sme v Malohonte navštívili viacero miestnych kostolov a hovorili v nich o tolerancii, viere, statočnosti či nádeji," doplnil plukovník Marián Bodolló. Avizoval, že budúci rok plánujú putovať v regióne Banskej Bystrice a Zvolena.

Text a foto: Pavol Vitko

onárskou odvahou a presvedčením. Životopisný film Milk z roku 2008 získal dvoch Oscarov. Vojské námorníctvo USA plánuje pomenovať po bojovníkoch za občianske práva niekoľko ďalších plavidiel. Tejto počty sa dočkajú bývalý šéf najvyššieho súdu Earl Warren či aktivistka zasadzujúca sa za práva žien Sojourner Truth.

Návšteva dobrovoľníkov

Minister obrany Peter Gajdoš v prapore výcviku Martin 27. júla skontroloval prípravu prvých dobrovoľných vojakov. V rámci pilotného projektu absolvuje základný vojenský výcvik 31 dobrovoľníkov, z toho 9 žien. Pôvodne do výcviku nastúpilo 37 dobrovoľníkov, štyri ženy a dvaja muži sa však rozhodli odísť. „Rozprával som sa s tými, ktorí vo výcviku pokračujú, a ich ohlasy sú pozitívne. Potvrdili, že chcú výcvik dokončiť. Veľká časť z nich vyjadrila záujem stať sa po ukončení dobrovoľnej vojenskej prípravy profesionálnymi vojakmi," povedal minister. Ocenil zabezpečenie projektu zo strany praporu výcviku: „Napriek tomu, že som tu na neplánovanej kontrole, všetko bolo zabezpečené tak, ako malo byť."

V prvej 9-týždňovej časti získa absolvent základné vedomosti a zručnosti, počas 3-týždňového odborného výcviku si potom osvojí vedomosti z jednej zo štyroch vojenských odborností.

Do projektu dobrovoľnej vojenskej prípravy sa pôvode prihlásilo 129 záujemcov. Časť z nich však neprešla zdravotnou prehliadkou, psychotestami, alebo bola vyradená z administratívnych dôvodov.

Letné sústredenie karate a kobudo

Minister Gajdoš navštívil 27. júla v Žiline vojakov na 45. medzinárodnom letnom sústreďení karate a kobudo. Podujatie, nad ktorým prevzal záštitu, aj oficiálne otvoril. „Aj toto je spôsob, ako si môžu naši vojaci zvyšovať spôsobilosti. Prvky karate využívajú pri každom boji zblízka, čo znamená, že ho môžu použiť v taktickom boji," uviedol šéf rezortu obrany, ktorý sa v minulosti sám venoval karate a dosiahol 1. kyu, čiže hnedý opasok. Zdôraznil, že podporuje podujatia, ktoré prepájajú šport s prípravou vojakov. Príslušníci ozbrojených síl sa na sústreďení v karate a kobudo zúčastnili už po štvrtý raz. Nechýbal medzi nimi ani veliteľ Pozemných síl OS SR genmjr. Ondřej Novosad, ktorý dosiahol 3. dan v karate a 1. dan v kobudo. Ako vysvetlil, in-

štruktúry z ozbrojených síl si môžu v rámci sústreďenia zjednocovať techniku, zvýšiť technickú spôsobilosť a nadobudnúť nové skúsenosti. Účastníkom bol aj vojak Lukáš Kučerák, ktorý v júni tohto roka získal titul majstra sveta v zápase družstiev na Majstrovstvách sveta v karate v Dubline. V zápase jednotlivcov v kategórii do 75 kilogramov obsadil 2. miesto.

Gabčíkova kvapka krvi

Ministerstvo obrany podporuje tradície, akou je Gabčíkova kvapka krvi, ktorú 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline organizuje už osem rokov. Minister obrany Peter Gajdoš to povedal počas návštevy na tréningu profesionálnych vojakov – inštruktorov boja zblízka v Žiline.

„Je to humanitárny čin a profesionálni vojaci i ozbrojené sily sú tu nielen preto, aby boli pripravené na boj. Na vojnu a obranu Slovenskej republiky, občanov Slovenskej republiky, ale aj aby im pomáhali. A to vidím ako krásnu tradíciu, pomoc ľuďom. Pretože bez krvi určite nie je život," povedal minister obrany, ktorý je tiež aktívnym dobrovoľným darcom krvi.

Kampaň Gabčíkova kvapka krvi pripravil 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline v spolupráci s Národnou transfúznou službou (NTS) v Žiline. Podľa hovorcu 5. pluku Mária Pažického nie je kampaň uzavretá iba pre komunitu vojakov, ale je otvorená pre všetkých. „Usilujeme sa motivovať čo najviac ľudí ochotných darovať krv. Ide nám najmä o prvodarcov. Kampaň organizujeme v lete, pretože je väčší odtok krvi, ale nižší príjem, lebo od-

padá najmä skupina študentov," uviedol Pažický.

Otvoriť Gabčíkovu kvapku krvi pre verejnosť sa podľa neho rozhodli najmä pre obmedzený počet príslušníkov pluku. „Navyše je v ňom skupina vojakov, ktorí sa vrátili nedávno zo zahraničnej operácie a najmenej pol roka nemôžu darovať krv. Do Gabčíkovej kvapky krvi sa od 18. do 22. júla zapojili zhruba dve stovky darcov. Pre ďalších je pripravený termín od 22. do 26. augusta. Okrem letnej kampane však darujú naši vojaci krv podľa potreby počas celého roka," doplnil Pažický.

Zlatý úsmev

Matej Tóth

„Som hrdý na to, že som Duklák a som šťastný, že môj úspech môže patriť Dukle, celým ozbrojeným silám, rezortu obrany a celej Slovenskej republike. Lebo podmienky, ktoré mám, a výsledky, ktoré potom prichádzajú, sú najmä vďaka skvelej podpore rodiny a fantastickým podmienkam nášho Vojenského športového centra,“ so širokým úsmevom sa podelil so svojou zlatou olympijskou medailou z Ria v chôdzi na 50 kilometrov nadrotmajster Matej Tóth hneď po tom, ako sa 24. augusta vrátil na Slovensko.

„Náš olympijský sen sa stal skutočnosťou. Matej to dokázal aj napriek zraneniu, ktoré ho sprevádzalo počas prípravy. Dokázal, že je to srdcom a dušou vojak – bojovník,“ s neskrývanými emóciami 19. augusta vzápätí po zisku prvého olympijského atletického zlata v ére samostatnosti našej republiky reagoval minister obrany Peter Gajdoš.

Matej, Matej a ďalší chodci

„Samozrejme, chcem sa podeliť o radosť so všetkými fanúšikmi, veď som tak úžasne cítil ich podporu. Čakajú ma aj oficiálne podujatia, ktoré sú pre mňa cťou. No rád by som obmedzil všetky ďalšie spoločenské podujatia na minimum. Chcem sa venovať rodinke, zrehabilitovať a opäť sa dostať do tréningového procesu,“ povedal nám o svojich plánoch čerstvý olympijský víťaz. „Je to fenomenálny športový úspech atléta z krajiny, ktorá má päť miliónov ľudí. Možno si to ešte ani naplno neuvedomujeme, treba si to užiť, treba o tom hovoriť, no Matej sa zároveň musí dať zdravotne do poriadku, aby sa neopakoval minulý rok, keď ho po zisku zlatej medaily z majstrovstiev sveta chcel každý vidieť na

všetkých možných podujatiach. Mať sa snažil vyhovieť a zároveň trénovať, no napokon aj následkom celkového vyčerpania na to doplatilo jeho zdravie,“ varoval aj Tóthov tréner poručík Matej Spišiak. Rovnako šťastný, no mysliaci aj na všetko, čo na jeho zverenca popri ďalšom tréningu čaká. Pretože, ako inak – oni dvaja ešte ani zďaleka neskončili. Už teraz kráčajú ďalej. „Matej musí načerpať psychické aj fyzické sily. No a keďže s motiváciou ani po tomto absolútnom olympijskom úspechu problém nemá, medzi chodcami určite nepovedal svoje posledné slovo,“ zdôraznil por. Spišiak.

A Tóthovi chodeckí partneri z Dukly? Naša najmladšia nádej Martin Tišťan (24) ešte musí doladovať techniku – na 50 km ho kvôli nej diskvalifikovali. Čatár Dušan Majdán skončil na tejto vzdialenosti 26., čím potvrdil to, na čo aktuálne má. Na 20 km bol desiatnik Anton Kučmín 32. Zo žien na tejto trati skončila lepšie Mária Czáková – 48. Mária Gáliková bola 55.

Silák Marcel a ostatní atléti

Do dvanásťčlenného finále v hode kladivom sa dostal aj kladivár Dukly Marcel

Lomnický. Na predolympijskej generálke na ME v Amsterdame hodil 75,84 m a skončil na výbornom 5. mieste, v Riu hodil o 13 centimetrov viac a v ešte silnejšej konkurencii obsadil skvelú piatu pozíciu. Nie je mu však ľúto tých necelých dvoch metrov, ktoré ho delili od striebra? „Nie, určite nie. Bolo to maximum čo som mohol dať. Dobré sa mi podarilo finalizovať formu, som si istejší ako doladiť všetky detaily, aby to klaplo a to všetko považujem za vynikajúci úspech a skvelú skúsenosť do budúcnosti,“ povedal. „Budem sa usilovať ešte zrýchliť, každý deň musím pracovať na technike, podmienky v Dukle mám výborné, aj pred Riom som mal všetko čo treba, takže verím, že príde aj medaila. Najlepšie budúci rok na majstrovstvách sveta v Londýne,“ avizovalo silák Marcel. Trocha ľúto mu bolo kolegyne kladivárky nadrotmajsterky Martiny Hrašnovovej. Pred Riom sa ukazovalo, že svoje bohaté skúsenosti zúročí minimálne účasťou vo finále, no nedarilo sa jej. „Bojovala som a robila som, čo som mohla, no dnes asi vo mne viac nebolo,“ povedala Martina po tom, ako obsadila 19. miesto. Nespokojný bol aj výškar Matúš Bubeník, ktorý v príprave skočil 229 cm, ale jeho 217 cm

v Riu nestačilo na postup z kvalifikácie do hlavnej súťaže. „V rozcvičke aj rozoskakovaní som sa cítil asi najlepšie za celú sezónu. Je to pre mňa veľké sklamanie, nemám výhovorky, pokazil som to,“ netajil sa so svojimi pocitmi. „Som nahnevaná. Chýbalo naozaj málo,“ podobne reagovala napokon sedemnásť trojskokanka Dana Veldáková, ktorá doplatila na maličký prešľap a tiež nepostúpila do finále. Jej sestru Janu delilo v skoku do diaľky od finále tiež minimum: „Čiastočne som spokojná, no päť centimetrov ma bude mrziť. Som však pätnásť na svete a nemám si čo vyčítať, dala som do toho maximum,“ uviedla.

Skvelý Tužinský

Kto pozeral finále v streľbe zo vzduchovej pištole (60), sníval chvíľu zlatý sen. Rotný Juraj Tužinský medzi najlepšou osmičkou v istom momente mieril najlepšie. Napokon obsadil konečnú 4. priečku, pričom pri vyradení zaostával len o dve desatiny za bronzovou pozíciou. „Pocity bezprostredne po pretekoch boli zlé, keďže mi tesne ušla medaila. S odstupom času si štvrté miesto vážim, je to naozaj veľký úspech, najväčší v mojom živote,“ vyhlásil 31-ročný reprezentant Dukly. Podobne to videl aj minister obrany Peter Gajdoš: „Jurajov výkon bol už v kvalifikačnom kole skvelý a dával veľkú nádej na medailu. Žiaľ, vo finále to nakoniec dopadlo inak, no napriek tomu je 4. miesto vynikajúce. Som presvedčený, že Juraj musel aj na diaľku cítiť našu veľmi silnú podporu.“

Rýchla aj pomalšia voda

Jakub Grigar, iba 19-ročná nádej slovenského vodného slalomu, vďaka suverénnemu výkonu v semifinále K1 štartoval vo finále ako posledný. Napriek tomu, že všetky medzičasy priebežne ukazovali, že je pred favoritmi na prvom mieste, v pretekoch kde rozhodovali stotinky sekundy skončil napokon piaty. „Som celkom šťastný, piate miesto nie je zlé, no škoda náskoku, ktorý som pre dve maličké chyby stratil na posledných bránkach,“ zamyslel sa, no už teraz hovorí o motivácii na ďalšiu olympiádu. Tak či tak – prekvapil a jeho umiestnenie je vynikajúce. Podobne ako je vynikajúce 8. miesto nadrotmajstra Petra Gelleho, ktorý

Juraj Tužinský

všetkých udivil najmä v strhujúcej bitke o finále, keď na všetkých troch medzičasoch zaostával dosť ďaleko na nepostupovom mieste, ale skvelým finišom sa do finále prebojoval. V ňom ho však zabrzdlili

Pôvodne bol jedenásty, ale jedného z finalistov diskvalifikovali kvôli dopingu.

Plavci Katarína Listopadová a slobodník Tomáš Klobučník by obrovsky prekvapili, keby sa prebojovali do finále. Nepodarilo sa. Katka bola na 100 m znak 22. a na 100 m motýlik 29. Tomáš na 100 m prsia obsadil 42. pozíciu.

Zaslúžia si našu podporu

„Už len dostať sa na olympiádu znamená, že ste špica. A to, že sme získali zlato v atletike, je absolútne výnimočné nielen pre klub a krajinu, ale pomaly aj kontinent, lebo už aj tak sa to začína posudzovať,“ povedal Peter Korčok, vedúci našej výpravy v Riu, ktorý je aj prezident Slovenského atletického zväzu a ktorý pred časom tiež šéfoval Dukle. Dodal: „Práve na príklade Mateja Tótha sa treba poučiť, že top výsledky nemusia prísť hneď. Veď na prvej olympiáde bol 32., na druhej 26. a na tretej piaty. Vďaka dôvere Dukly, vďaka sociálnemu zabezpečeniu, trénerom, fyzioterapeutom, využívaniu najnovších metód rehabilitácie, no najmä vďaka obrovskému nasadeniu a odhodlaniu na štvrtý raz dokázal absolutórium.“ Možno sa to týka aj desiatnika Patrika Tybora, ktorý v cyklistických pretekoch Elite (s hromadným štartom) skončil na svojich premiérových hrách v prvej tretine na 45. mieste. Úplne na poslednú chvíľu sa do Ria prebojoval superťažký vzpierac slobodník Ondrej Kružel a ak na jarných ME skončil 16., na OH svojim 18. miestom potvrdil aktuálnu výkonnosť.

„Za skvelú reprezentáciu Slovenska, Dukly a rezortu obrany všetkým športovcom vojenského športového centra ďakujem,“ vyjadril svoje ocenenie minister obrany Peter Gajdoš na adresu 19 vojenských olympionikov, ktorí tvorili ťažisko 52-člennej slovenskej výpravy. Pokračoval: „Som presvedčený, že každý športovec dal do svojho výkonu maximum, niekomu to vyšlo viac, niekomu menej. No isté je, že si vždy zaslužia našu podporu. Od nás z rezortu obrany ju majú istú, pretože sú to naši bojovníci. Poďakovanie patrí aj všetkým trénerom, podpornému tímu a vedeniu Dukly, pretože bez nich by to nešlo.“

Text: Pavol Vitko
Foto: TASR

Marcel Lomnický

Ďalší počítač do vrečka

Na polceste medzi tabletom a malým prenosným počítačom sa usadil koncept **Gole1** s rozmermi 13,4×9,1×2

cm, 200 g, s dotykovou obrazovkou a ovládacími tlačidlami na hornej strane. Do hliníkového tela sa zmestil procesor Intel Atom x5-Z8300 Cherry Trail s 2 alebo so 4 GB RAM, 32GB alebo 64GB SSD, čítačka karty micro SD, dvoj pásomové 802.11b/g/n WiFi s externou anténou, Bluetooth 4.0 aj klasický konektor GLAN, trojica bežných USB 2.0 a jeden USB 3.0, micro USB port aj konektor HDMI. Displej s uhlopriečkou 5" má rozlíšenie 1280×720 bodov, integrovaná batéria s kapacitou 2 600 mAh dokáže zariadenie poháňať aspoň dve hodiny. Predinštalované sú hneď dva operačné systémy, medzi ktorými si možno vybrať pri štarte – Windows 10 a Android 5.1. Ceny sú prívetivé, verzia 2GB/32GB vyjde na 99 dolárov, 4GB/64GBje o 30 dolárov drahšia.

Kamera do každej akcie

Olympus predstavil svoju prvú akčnú kameru **Olympus Stylus TG-Tracker** s množstvom zaujímavých funkcií. Je odolná voči vode do hĺbky 30 metrov, nárazu pri páde z výšky 2 metrov, voči mrazu do -10 °C, tlaku 100 kg a aj voči prachu. Nechýba jej možnosť geo-značkovania a pripojenia Wi-Fi, manometer, akcelerometer, teplomer, kompas, LED reflektor (60 lumenov) a zrkadlo pre selfie. Novinka s rozmermi 35×56,5×93,2 mm, 180 g) ponúka 204° širokouhlú optiku (objektív 13,9 mm) so svetelnosťou f/2.0. Zaznamená 4K video s frekvenciou 30 FPS a zhotovíte ňou aj 8 MP fotografie. Optická stabilizácia je 5-osová a 1,5" LCD displej vyklápací. Základňa MC-T01, ktorá je súčasťou balenia, slúži ako univerzálny systém uchytienia. Umožňuje fixovať kameru do všetkých existujúcich držiakov GoPro či iných. Olympus TG-Tracker zvláda aj časozberné video a má extrémne dlhú výdrž batérie.

FILM

Bitka o Sevastopol'

Od 30. októbra 1941 do 4. júla 1942 sa v Sevastopole a na jeho okolí Červená armáda bránila proti nemeckému Wehrmachtu, posilnenému o rumunské jednotky. Až 250 dní trvajúce boje o obliehaný Sevastopol' sa skončili porážkou sovietskych vojsk a veľkými stratami na oboch stranách. Scenárista Jegor Olesov a režisér Sergej Mokrickij sa vo vojnovnej melodrame zamerali na legendárnu snajperku Ľudmilu Pavličkovú (Julia Peresildová), ktorá pri obrane Odessy a Sevastopola zastrelila 309 nepriateľov, vďaka čomu sa stala svetoznáma a prezident USA ju prijal v Bielom dome, kde sa spriatelila s Eleanor Rooseveltovou. Film vznikol v rusko-ukrajinskej koprodukcii.

VIDEO

Americká reportérka

Životopisná vojnová komediálna dráma režisérskej dvojice Glenn Ficarra – John Requa *Whiskey Tango Foxtrot* sa do našich kín nedostala. Napriek priaznivým kritikám totiž neuspela u amerických divákov. Takže na videu, pod názvom *Americká reportérka* má u nás premiéru. Podľa skutočných udalostí rozpráva o televíznej reportérke Kim Bakerovej (Tina Fey), ktorá neuspokojujúcu prácu bulvárnej novinárky vymenila na začiatku operácie Trvalá sloboda v roku 2001 za vojnové spravodajstvo z Afganistanu, aby tam potom v rôznych pozíciách zotrvala napriek každodennému riziku celé roky. Vo vedľajších úlohách účinkujú hviezdy Margot Robbie, Martin Freeman, Billy Bob Thornton či Alfred Molina.

Inteligentný a elektrický

Čínska spoločnosť Xiaomi predstavila špičkový a cenovo prístupný smartfón Xiaomi Redmi Pro, svoj prvý ľahký a výkonný notebook Mi Notebook Air, ale pestré portfólio rozšírila aj o elektrický bicykel **Xiaomi Mi QiCycle**. Karbónová konštrukcia je skladacia. Hmotnosť dosahuje slušných 7 kg. Pohonným agregátom je elektrický motor s výkonom 250 W / 36 V, ktorý napája 20 článkov Panasonic s celkovou kapacitou 58 000 mAh. Dojazd na jedno nabitie je 45 km. Klasické pedále s kvalitnou prehadzovačkou Shimano podporujú funkciu TMM (Torque Measurement Method), ktorá nastavuje ideálny výkon motora podľa aktuálneho terénu. Palubný počítač s vlastným displejom na riadidlách ponúka informácie o vzdialenosti, kalóriách aj aktuálnej rýchlosti. Údaje sa odosielať aj do aplikácie v smartfóne. A to najlepšie na koniec: Xiaomi QiCycle je v Číne dostupný za 2 999 juanov, čo približne 400 eur. Čínsky technologický gigant však predstavil aj svoj prvý inteligentný klasický cestný bicykel. Špičkový Xiaomi QiCycle R1 stojí 19 999 juanov, teda približne 2 740 eur!

KNIHA

Usporiadanie sveta

Koľko jednoty Európa vlastne potrebuje a koľko rôznosti dokáže uniesť, koľko rozmanitosti si musí uchovať? Ako nastoliť a udržať na svete poriadok? Ako skrotiť vojnových štváčov? Na tieto a mnohé ďalšie otázky hľadá odpovede politológ, historik, poradca piatich amerických prezidentov a nositeľ Nobelovej ceny mieru Henry Kissinger v knihe *Usporiadanie sveta* s podtitulom *Státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*, ktorú vydalo vydavateľstvo Prostor. Celoživotnými skúsenosťami podporená syntéza demonštruje názorový posun od fascinácie mocenskou rovnováhou k uznaniu platnosti princípov a hodnôt. Bohatý text, plný odkazov na podrobnejšie štúdium, ústi do súčasnosti a hľadá perspektívy svetového poriadku.

1. september

1846 Začal vychádzať prvý slovenský vedecko-beletristický časopis Slovenské pohľady na vedy, umeňu a literatúru. Jeho autorom i vydavateľom bol J. M. Hurban.

1961 Na konferencii najvyšších predstaviteľov 25 štátov v Belehrade vzniklo Hnutie nezúčastnených krajín

2. september

1666 Budín bol po 145-ročnej tureckej okupácii oslobodený kresťanskými vojskami pod velením Karola Lotrinského

6. september

1566 Pri obliehaní hradu Siget (Maďarsko) zomrel turecký sultán Sulejman I. Podmanil si rozľahlé oblasti Ázie, pričom severnú hranicu Osmanskej ríše rozšíril až na územie dnešného Slovenska.

7. september

1451 V bitke pri Lučenci porazilo vojsko Jána Jiskru (na obrázku), ktorý bránil práva maloletého uhorského kráľa Ladislava V. Pohrobka, oddiely uhorskej šľachty pod velením Jána Huňadyho. V boji padlo mnoho popredných uhorských šľachticov

1916 Bolo ustanovené najvyššie vojenské velenie centrálnych mocností. Tým sa vedenie vojsk Nemecka, Rakúsko-Uhorska, Bulharska a Turecka sústredilo v nemeckých rukách. Monarchia stratila časť svojej suverenity.

9. september

1941 Pod číslom 98 vydala slovenská vláda nariadenie o právnom postavení Židov, smutne známe aj ako Židovský kódex

12. september

1526 Turecké vojsko na čele so sultánom Sulejmanom I. obsadilo a vyplienilo Budín

13. september

1446 Regent Uhorska Ján Huňady a Ján Jiskra, veliteľ žoldnierskych vojsk najatých brániť záujmy kráľa Ladislava V. Pohrobka, uzavreli v Kremnici mier na obdobie troch rokov

22. september

1851 Na popraviske v Pešti bolo zhotovených 36 symbolických šibeníc pre uhorských revolucionárov, ktorí boli v neprítomnosti odsúdení na trest smrti

1941 Rýchla divízia slovenskej armády prešla do priamej podriadenosti veliteľstva skupiny armád Juh

27. september

1941 Bola podpísaná vojenská dohoda medzi hlavným veliteľstvom ZSSR a hlavným čs. veliteľstvom o čs. jednotkách v ZSSR, ktoré mali byť súčasťou ozbrojených síl Československej republiky určenými na boj proti Nemecku po boku Červenej armády a armád Spojencov.

28. september

1396 Krížacké vojsko pod velením uhorského kráľa Žigmunda Luxemburského v bitke pri Nikopole (Bulharsko) podľahlo osmanskej presile. Kráľ Žigmund sa zachránil útekou.

30. september

1946 Tribunál pre vojnových zločincov v Norimbergu odsúdil 12 nacistických pohlavárov na smrť

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Vojnoví veteráni majú v iných krajinách viacero zliav, napríklad pri návšteve rôznych múzeí. Robí sa niečo podobné aj pre nás?

! Oddelenie starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov Sekcie ľudských zdrojov MO SR v ostatnom období napríklad rokovalo s predstaviteľmi samosprávnych krajov o možnostiach bezplatných alebo zľavnených vstupov do kultúrnych zariadení a pri registráciách v knižniciach v ich zriaďovateľskej pôsobnosti. Oddelenie nateraz dostalo listy potvrdzujúce poskytnutie zľavy na vstupnom od piatich samosprávnych krajov: Trenčianskeho, Trnavského, Žilinského, Košického a Prešovského. Takže zľavy platia napríklad v Kysuckom múzeu v Čadci, Žitnoostrovskom múzeu v Dunajskej Strede, Slovenskom komornom divadle Martin, Hvezdárni a planetáriu v Hlohovci, v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave, vo Hvezdárni Medzev, v Záhorskej galérii v Senici, v Múzeu južného Zemplína v Trebišove, vo Vihorlatskom múzeu v Humennom a v desiatkach ďalších kultúrnych ustanoviení. Bezplatný vstup poskytuje aj naše Vojenské historické múzeum v Piešťanoch a vo Svidníku alebo Múzeum SNP v Banskej Bystrici. Viac na <http://www.mosr.sk/zlavnene-vstupy/>. Kultúrnym inštitúciám a samosprávnym krajom patrí za takéto ocenenie práce vojnových veteránov poďakovanie. S cieľom dosiahnuť zľavy pre vojnových veteránov rokujeme aj s Bratislavským, Banskobystrickým a Nitrianskym samosprávnym krajom.

Eva Havasiová, sekcia ľudských zdrojov MO SR

POSÁDKOVÝ KLUB Bratislava Dulovo námestie 6, PŠC 821 09 Bratislava

PKB Bratislava

Vás pozýva na výstavu

obrazov a plastík z depozitára predmetov kultúrnej hodnoty OS SR.

VOJAK A SLUŽBA

výstava sa koná pri príležitosti
Dňa Ozbrojených síl Slovenskej republiky

13. september – 12. október 2016

Posádkový klub Bratislava, Dulovo nám. 6
Výstava je otvorená pondelok - piatok
od 8,00 do 15,00 hod. Mimo tento čas po
telefonickom alebo e-mailovom dohovore.

Výstava je realizovaná v spolupráci s Oddelením výchovných a kultúrnych činností
Personálneho úradu OS SR Liptovský Mikuláš.

Partizáni Sečanského

Osem mesačné bojové nasadenie brigády kpt. Jána Nálepku sa začalo 8. augusta 1944 vysadením organizačného jadra v Nízkyh Tatrách. O tri týždne už mala brigáda vyše tisíc partizánov. Ale prečo v minulosti len málokto poznal meno jej veliteľa? Nuž – Michal Sečanský v roku 1949 emigroval, a tak mal upadnúť do zabudnutia. Nestalo sa to aj vďaka Pavlovi Vimmerovi, rodákovi z Plzne, ktorý väčšinu svojho profesionálneho života zasvätil na Slovensku vojenskej histórii a archívnictvu. V 284-stranovej publikácii analyzuje činnosť brigády od jej prvých krvavých stretov s nemeckými okupačnými jednotkami na Hornej Nitre, cez obranu prístupov k Zvolenu až po partizánske nasadenie v horách Vtáčnika či Štiavnických a Kremnických vrchoch. Zaujímavé je, že po rozsiahлом výskume prvú verziu rukopisu vrátila autorovi redakcia martinskej Osvety už v roku 1990. Oficiálne pre zmenu edičného plánu. Tá pritom nastala v rámci turbulencie názorov na Povstanie. Autor však vo výskume pokračoval. Mohol sa oprieť aj o pomoc a oponentúru viacerých renomovaných historikov. Knihu Partizáni Sečanského s podtitulom História partizánskej brigády kpt. Jána Nálepku napokon v tomto roku vydalo banskobystrické Múzeum Slovenského národného povstania. Súčasťou knihy je aj zoznam príslušníkov brigády, jej štruktúra a dokumentárne fotografie. Veliteľ brigády Michal Sečanský, rodák zo Závady pri Bánovciach nad Bebravou, ktorý mal v čase vysadenia 24 rokov a hodnosť rotmajstra, sa však vydania knihy nedožil. Zomrel 19. februára 1991 v Kanade. (pv)

Oprava

V júlovom čísle nášho časopisu na strane 9 sme uviedli, že Mgr. Alexandra Števaňáková je bývalá predsedníčka Združenia žien v Armáde SR. Spomínanému združeniu však šéfuje aj po odchode do zálohy. Za chybu sa jej ospravedlňujeme.

redakcia OBRANA

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

UYHLASUJE
celorezortné súťažné prehliadky

Galéria MIL 2016

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

FotoAtak 2016

Kategórie: 1. Vojak a uniforma
2. OS SR fotoobjektívom
3. Voľná tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok - 14. október 2016

OBRANA   www.osveta.mil.sk www.personal.mil.sk

MILITARY ENGLISH

MILITARY BRAT

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: . Sgt. Marie Brown, U.S. Air Force

The term „military brat“ denotes the child of a parent or parents serving full-time in the military and refers to both current and former children of such families. Their childhood is influenced by continuously moving to new places or countries, as the child's parent is transferred to new assignments. Other attendant characteristics of military brat life are worldliness, fluency in foreign languages, passion for different cultures and fascination by all things military. According to Militarybratlife.com, a site devoted to the subculture, there are about 10 million Americans who identify themselves as Military Brats.

On average, military families are assigned to a new installation every two to three years, often to different countries, or even overseas. Therefore many Military Brats struggle with the concept of “home”. The question that many civilians find so simple, “Where are you from?” isn't so simple for Military Brats, since in essence they are “from everywhere”. No wonder that many of them struggle in the civilian world, often bouncing around between jobs looking for a place to feel comfortable. Some are never successful and always feel like outsiders, torn from the environment they knew well: the like-minded individuals who shared a similar lifestyle; the close-knit culture of the military base sanctuary; the benefits they have gotten used to, including excellent health and dental care, the inexpensive subsidized groceries, the free

gym membership, military discounts, etc. As a result, some Military Brats enroll in the service, realizing that the military is the closest they'll ever have to a home.

The term “military brat” is in common use (within military cultures) in Australia, India (also called “Cantonment Kids” or “Fauji brats”), Canada (also called “Base Brats”), Pakistan (Army Brat, Fauji Brat) the Philippines, New Zealand, the United Kingdom (also called “Pad's Brats”, “Patch Brats”, “Cabbage Patch Kids”), and the United States. Also known as camp followers, there have been such military-dependent subcultures (under various other names) in many parts of the world for thousands of years.

GLOSSARY

- **brat** /bræt/ - fagan, decko; • **attendant** /ə'tendənt/ - sprievodný; • **worldliness** /'wɜ:ldlɪnəs/ - svetáckosť; • **bouncing around** /'baʊnsɪŋ ə'raʊnd/ - skákať od jedného k druhému; • **torn** /tɔ:rn/ - vytrhnutý; • **like-minded** /laɪk-'maɪndəd/ - rovnakého zmysľania; • **close-knit** /kloʊs-nɪt/ - úzko previazaný; prepojený; • **sanctuary** /'sæŋktʃu,əri/ - útočisko.

por. Mgr. Simon Czap,
starší kaplán,
samohybný delostrelecký
oddiel Michalovce

DUCHOVNÉ SLOVO

Kto chce byť prvý...

Dňa 8. septembra si pripomíname sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky, ktorý má hlboký duchovný význam z pohľadu vykúpenia v živote každého človeka. Narodenie Presvätej Bohorodičky môžeme chápať ako predobraz narodenia Ježiša Krista.

Najvyšší si ju vyvolil a v nej si pripravuje miesto pre Vykupiteľa a Spasiteľa sveta. Jej objavením sa v dejinách začína celé vykupiteľské dielo. Veľkosť Bohorodičky spočíva práve v jej skromnosti, oddanosti a pokore, tým sa stáva matkou Božieho Syna. Tak sa naplnilo proroctvo proroka Micheáša (5,1): „A ty, Betlehem, Efrata, ... z teba mi vyjde ten, čo má vládnuť v Izraeli“. Keď Mária porodila v Betleheme Ježiša, sa naozaj pre ľudstvo začalo nové obdobie, obdobie vykúpenia. Narodením Bohorodičky zažiarili prvé lúče „svetla milosti“, ktoré neskôr narodením Ježiša Krista, – ktorý sa stal „svetlom sveta“ – naplnili celú zem. Po narodení Krista ani jedno narodenie nebolo v Božích očiach také dôležité a vzácne z ľudského pohľadu ako narodenie Bohorodičky. Ale aj napriek tomu jej narodenie ostáva zahalené pred nami, lebo nikto o tom nepíše a Sväté Písmo o tom nehovorí nič. Tak, ako jej narodenie aj celý jej život ostáva zahalené v tichosti a pokore. Čím viac chce človek rásť v očiach Božích, tým viac sa musí ponížiť a v očiach iných sa pokoriť.

Presvätá Bohorodička sa prvýkrát objavuje v Matúšovom evanjeliu na konci rodokmeňa Krista (Mt 1,16). V Lukášovom evanjeliu sa objavuje prvýkrát pri anjelskom pozdravení (Lk 1,28). V Markovom a Jánovom evanjeliu sa objavuje pri verejnom vystúpení svojho Syna. Do tohto tajomstva je zahalené nielen jej detstvo, materstvo, ale každá chvíľa jej života, keď istá žena nadšená slovami Krista vykrikla z davu ľudí „Blahoslavený život, ktorý ťa nosil ...“ (Lk 11,27). Dnešný sviatok nás nabáda k tomu, aby sme žili v skrytosti: s Bohorodičkou v Kristovi a s Kristom v Bohu. Blahoslavení, ktorých vedie Boh po ceste pokory a jednoduchosti, ktorí sú zbavení všetkého, čo by upútalo na nich pozornosť iných ľudí. Všetkým tým, ktorí sa stanu chudobní v duchu, Ježiš prisľúbil kráľovstvo nebeské a iba to k tomu treba, aby sa zapojili Božieho plánu vykúpenia. Zároveň je potrebné, aby aj tí, ktorí zastávajú riadiace funkcie v cirkvi alebo v spoločnosti, vynikli svojou oddanosťou a pokorou, a tak hľadali cestu k pomoci iným.

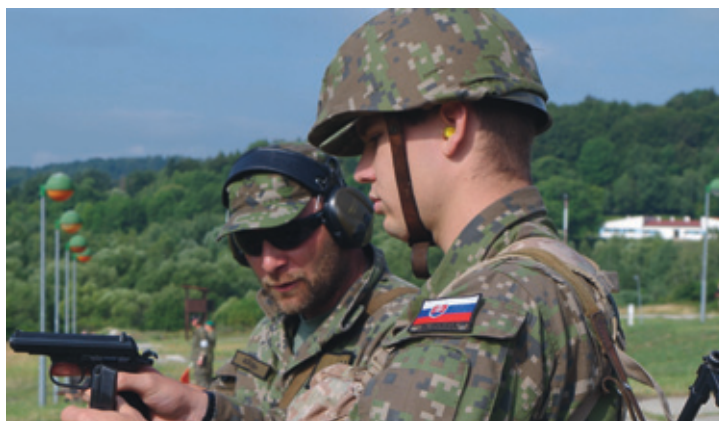
Sluch a strel'ba

Akútna sluchová trauma strelcov vzniká pri jednorazovom a krátkotrvajúcom pôsobení zvukových vln veľkej intenzity. Býva to pri hluku strelných zbraní v blízkosti ucha. Môže vzniknúť aj pri iných náhlých silných hlukoch.

Hluk pôsobiaci krátko zasiahne vnútorné ucho skôr, než vznikne obranný reflex stredoušných svalov. Nepriaznivé faktory, ako sú opakované stredoušné zápaly a silná únava stredoušných svalov dlhodobým preťažením, môžu urýchliť vznik akustickej traumy. Citlivosť voči hluku stúpa vekom.

Náhla akustická trauma

Patomechanizmus náhlej akustickej traumy spočíva v poškodení vnútorného ucha. Ide o krvácanie a poškodenie závitov Cortiho orgánu a jeho vláskových buniek, ktoré nemajú schopnosť regenerácie. Pacienti po akutraume udávajú silné ohlušenie a šelesty v ušiach. Pri vyšetrení sluchu zisťujeme poškodenie sluchu tzv. perцепčného typu. Na audiograme nachádzame pokles najmä vo vyšších frekvenciách v rozmedzí od 30 do 80 dB. Diagnózu stanovujeme predovšetkým na základe anamnézy krátkotrvajúceho silného zvuku a vyšetrením sluchu pomocou audiometrie. Prognóza je pomerne dobrá. Porucha sluchu sa môže zlepšiť, hlavne v hlbokých a stredných frekvenciách, kým vo

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Petra Labašová
vrtuľníkové krídlo Sliač

vysokých frekvenciách býva často trvalá. Ušné šelesty niekedy nevymiznú. Pri opakovanej akutraume je prognóza horšia.

Chronická sluchová trauma

Chronická sluchová trauma vzniká pri opakovanom dlhšie trvajúcom pôsobení stálych zvukových podnetov. Časom to vyvoláva ťažšie a rozsiahlejšie poškodenie vláskových buniek vnútorného ucha a vyvíja sa profesionálna nahluchlosť. Pri vzniku chronickej sluchovej traumy majú význam viaceré činitele. Sú to najmä hladina intenzity hluku (pri hluku 110 až 120 dB môže pri dlhodobom pôsobení vzniknúť až hluchota) a časový faktor hluku. Teda či je hluk stály, alebo prerušovaný a aké sú dĺžky intervalov ticha.

Najškodlivejšie pôsobí hluk prerušovaný a v krátkych intervaloch (čo je nepochybne aj výcvik so strelnou zbraňou). Ďalšie faktory, ktoré sa zúčastňujú na chronickom poškodení sluchu hlukom, sú spektrálna skladba hluku, individuálna vnímavosť či predchádzajúci stav sluchového orgánu. Dôležitým faktorom je aj vek pacienta. U starších ľudí je odolnosť znížená vplyvom degeneratívnych procesov. Schopnosť sluchovej adaptácie na silnejšie zvuky klesá a, naopak, sluchová únava nastupuje rýchlejšie.

Príznaky, následky, ochrana

Pacienti pri dlhodobej akutraume udávajú najprv pocit ohlušenia, pocit zaľahnutia v ušiach a ušné šelesty. Po niekoľkých dňoch príznaky ustúpia. Po období bez príznakov si pomaly začínajú znova uvedomovať zníženú sluchovú ostrosť (najmä ak súčasne hovorí viac osôb) či ušné šelesty (na začiatku len po práci, neskôr permanentne). Príznaky závratov bývajú pri chronickej akutraume zriedkavé. Postupne sa môžu vyvinúť aj ďalšie príznaky spoločne označované ako neurasténický syndróm.

Pri vyšetrení tónovou audiometriou zisťujeme poruchu sluchu perceptiveho typu, navyše pri priebežnom meraní zisťujeme opätovné zhoršovanie. Prognóza je nepriaznivá. Prevenciou pri strelcoch je dôsledné nosenie sluchových chráničov (obturátory – čiže výplne, rezonančné chrániče sluchu, príslušne vybavené prilby)

Tak či tak – v nasadení vojak často rieši dilemu. Ak má dostatočne chránený sluch, potom môže mať nedostatočný prehľad o situácii. Ak na druhej strane nemá dostatočnú ochranu, prehľad o situácii v nasadení nestratí – lenže výbuch granátu či delostreľba môže natrvalo poškodiť jeho sluch.

Text: MUDr. Andrej Piovarčí, otorinolaryngológ,
Nemocnica svätého Michala
Foto: Pavol Vitko

Partnerský vzťah po návrate z misie

Počas nasadenia je najväčšou záťažou pre profesionálnych vojakov adaptácia na nové prostredie a vyrovnanie sa s dlhodobým odlúčením od rodiny. Napriek technickým vymoženostiam a možnosti byť v spojení s rodinou denne, osobný kontakt sa nedá nahradiť. Vojaci na misiách prežívajú rôzne obdobia, podstatne sa mení ich denný harmonogram aj priority. Aj doma sa rodina musí prispôbiť novým pravidlám. Partnerka/partner je vystavený novým úlohám, vďaka čomu získava nový pohľad na seba aj na svet. Tak ako sa za obdobie nasadenia zmení profesionálny vojak/vojačka, tak sa zmení aj ich polovička doma. Každý z nich zažíva iné situácie, rieši iné ťažkosti. Treba prijať fakt, že ja som sa zmenil a zmenili sa aj ostatní. Očakávanie, že všetko bude ako predtým, je preto vopred odsúdené na neúspech.

Po návrate trvá nejaký čas, kým si partneri znovu nájdu spoločnú cestu. Treba si nájsť čas a veľa sa rozprávať. Chcieť pochopiť, čo prežíval ten druhý, pomenovať obavy. Nevypovedané veci a obsahy v človeku sa správajú ako para v tlakovom hrnci. Ak ju neventilujeme, dôjde k výbuchu. Prirodzené sú nepríjemné pocity, napríklad, že už nie sme potrební, že nikam nepatríme, zmena priorít. Je to normálna reakcia, po dvoch až troch mesiacoch by mali tieto pocity vymiznúť.

Krátko pred návratom z misie je tendencia prehodnocovať. Dávame si nové výzvy, chceme byť lepšími partnermi, lepšími rodičmi, lepšími ľuďmi. Dôležité je mať reálne očakávania. Nemôžeme dohnať čas, ktorý sme boli preč. Môžeme ho však využiť efektívne a naplno. Keď nenaplníme svoje očakávania, sme sklamaní a frustrovaní. Môžeme si však stanoviť dosiahnuteľné ciele. Preto očakávajme nové veci, tešme sa na ne a prijímajme zmenu s pozitívnym prístupom.

Čs. armáda v boji s banderovcami

Súčasťou obnovovania mierového života v Československu po druhej svetovej vojne sa stalo zabezpečenie suverenity krajiny, ako aj bezpečnosti, vlastníctva a životov jej občanov. Medzi nimi sa totiž pohybovali rôzne nepriateľské živly; najväčší rešpekt vzbudzovali banderovci, príslušníci ultranacionalistickej Ukrajinskej povstaleckej armády, usilujúcej o nezávislú Ukrajinu. Boje s nimi s rôznou intenzitou zasiahli rozsiahle územie Čs. republiky a v ozbrojenom zápase, trvajúcom s prestávkami od augusta 1945 do novembra 1947, predstavovala čs. armáda a jej veliteľský zbor hlavnú riadiacu silu.

Nasadenie čs. armády a jednotiek ZNB proti banderovcom bolo jediným bojovým vystúpením čs. ozbrojených zložiek v povojnovom období Československa a zapísalo sa do dejín ako Akcia B. Ich koordináciu zaisťovalo Operačné odd. Hlavného štábu, pri ktorom vznikol Jednotný operačný štáb. Na čelo bol postavený niekdajší náčelník štábu 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a neskorší minister národnej obrany plk. Bohumír Lomský. Najväčšie komplikácie pretrvali asi dva roky v strednej, najmä vo východnej časti slovensko-poľského pohraničia, kam sa však „banderovci“ uchýľovali „len“ k nájazdom s propagandistickým, spravodajským, zásobovacím a koristníckym charakterom. Ich krátky pobyt, rýchly únik, ale predovšetkým nedostatočná koordinovanosť s ozbrojenými zložkami susedného Poľska a ZSSR, znemožňovala čs. jednotkám voči nim systematicky a účinne zasahovať. Náročný horský silno zalesnený terén pomáhal skrytému postupu bánd a sťažoval ich stíhanie. Úlohy sa plnili v zložitých podmienkach nedostatočného materiálneho vybavenia i kádrového zloženia, vyplývajúcim z ťažkej povojnovej situácie krajiny. Vojnou vyčerpaný veliteľský zbor bol preťažený služobnými povinnosťami, pričom armáda plnila viacero naliehavých úloh na úseku obnovy a rozvoja národného hospodárstva. Proti slabo vyzbrojenej a vyťaženej armáde stáli, naopak, dobre vyzbrojení, vystrojení, vojensky usporiadané a vedené skupiny, ktoré počas vojny nadobudli v bojoch so sovietskymi a poľskými partizánmi či jednotkami Wehrmachtu a Waffen-SS rozsiahle bojové skúsenosti vo vedení guerillovej vojny a ktoré nemali čo stratiť. Zmeny sily a intenzity ich vpádov nevyhnutne vplývali na zmeny taktiky i organizácie čs. jednotiek, ktoré mali za následok časové natahovanie celej akcie. Na druhej strane kým sa „banderovci“ uchýľovali k vpádom, boli na vyrovnanie sa s nimi vyčlenené len obmedzené prostriedky vojenského materiálu i ľudského potenciálu.

Ján Juraj Stanek (1909 – 1996)

Najkontroverznejší Slovák slúžiaci v čs. armáde vo vysokej hodnosti po roku 1945. Dôstojník od roku 1935, v slovenskej armáde pôsobil v spravodajských orgánoch, bojoval na východnom fronte. Počas SNP si v bojoch pri Telgárte vyslúžil prezývku železný kapitán, lenže po prechode do hôr padol do nemeckého zajatia, v ktorom „spieval“. Po vojne veliteľ 4. rýchlej divízie (1947 plk.), pričom v roku 1946 súčasne pôsobil aj ako veliteľ vojenských jednotiek na východnom Slovensku v boji proti „banderovcom“. V rokoch 1947 – 1949 veliteľ 9. divízie, neskôr profesor taktiky vyšších jednotiek na Vysokom učení vojenskom Praha. Po objavení informácií o jeho udávaní bol koncom roka 1949 uväznený a degradovaný.

Po prenesení akcií z pohraničia do vnútrozemia (keď sa UPA rozhodla prejsť do americkej zóny v Rakúsku) sa však celková situácia radikálne zmenila. Slovensko sa stalo operačným priestorom a kompetentné orgány boli nútené pristúpiť k podstatne razantnejším krokom. Išlo o rozsiahlu nárazovú operáciu, ktorá si vyžiadala nasadenie značných síl. Sústreďenie viac než 15-tisíc príslušníkov armády, Národnej bezpečnosti a partizánskych jednotiek na jeseň 1947 bolo jasnou odpoveďou a výsledok sa dostavil okamžite. Na celkovom úspešnom výsledku bojov mali zásluhu najmä vyšší velitelia, ktorí operácie priamo riadili. Išlo o kvalifikované vojenské kádre, pochádzajúce zväčša z veliteľského zboru predmníchovskej armády a o účastníkov odboja. Nie je bez zaujímavosti, že boli medzi nimi početne zastúpené aj vojenské osoby, ktoré mali z obdobia druhej svetovej vojny či už vedomosti z oblasti geografickej a priestorovej orientácie, alebo skúsenosti z oblasti vedenia partizánskeho boja, diverznej a sabotážnej činnosti. Po zhodnotení všetkých objektívnych i subjektívnych okolností preto možno vnímať túto krátku kapitolu čs. vojenských dejín ako skúšku ohňom, v ktorej armáda a jej veliteľský zbor obstáli so ctou.

Text: Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava

Útočný nôž UTON

Útočný nôž vz. 75 je klasifikovaný ako osobná zbraň jednotlivca. V čase svojho vzniku a zavedenia bol určený pre prieskumné, výsadkové, letecké a iné špeciálne jednotky na sebaobranu a na tiché zneškodnenie protivníka. Pri výsadkových a leteckých jednotkách bol určený aj na odstraňovanie porúch na padáku pri zoskokoch.

Začiatkom sedemdesiatych rokov minulého storočia sa ministerstvo národnej obrany rozhodlo nahradiť síce obľúbený, ale zastaraný nôž VO-7. Úlohu prevzali zamestnanci Výskumného ústavu 010 Slavičín v spolupráci s národným podnikom MIKOV v Mikulášoviciach, kde prebiehala výroba nožiarskeho tovaru.

Vyhrala štika

Pri vývoji sa uvažovalo nad rôznymi tvarmi a materiálmi čepele i rukoväte. V konečnej podobe bol vybratý nôž v tvare „štuky“, dnes známy pod prezývkou UTON. V kombinácii s príslušenstvom ho možno použiť i na prípravu stravy, rezanie dreva, pilovanie kovov a aj ako skrutkovač. Útočný nôž vzor 75 sa skladá z noža, puzdra, poistnej šnúry, pilníka a pilky so skrutkovačom. Na čepeľ noža bola po skúškach korózie vybraná nehrdzavejúca oceľ 17029. Je naoštréná obojstranne a vrchná strana čepele je vybrúsená do polovice dĺžky. Zdrsnená časť druhej polovice vrchnej strany čepele je navrhnutá ako opierka palca. Čepeľ sa tepelne upravovala hlbokým zmrazením po kalení technológiou nazývanou Martfrost na povrchovú tvrdosť 50-58 HRC.

Na zmenšenie odleskov sa povrch čepele brúsil na drsnosť 0,2 až 08 Ra. Rukoväť je z vulkanizovanej gumy a pre pevné držanie je vybavená mriežkovým vzorom. Obdĺžnikový otvor v zadnej časti rukoväte je určený pre pilník a pilku, ktoré sa zabezpečujú cez kruhový otvor s priemerom 5 mm mosadzným kolíkom poistnej šnúry. Poistná šnúra je dlhá približne 2 m a v rámci improvizácie sa okrem iného nevyučovalo jej použitie aj na bezhlučnú likvidáciu protivníka škrtením, a to predovšetkým v jednotkách pôsobiacich utajene v tyle protivníka.

Univerzálny pomocník

Výrobu puzdier na nože zabezpečoval podnik KOZAK a boli zošívane z piatich kusov hovädzej

kože a spevnené kovovými nitmi. Nôž sa do puzdra vkladá medzi tenké kovové pásky, ktoré bránia jeho samovoľnému vypadnutiu. Na vonkajšej strane puzdra je sumka na pilník a pilku. Puzdro s nožom možno upevniť na opasok bez jeho rozopnutia, na pútko do našitého puzdra na leteckých nohaviciach zimných vz. 82, prípadne upevniť na pútko do našitého puzdra taktickej vesty zásahových jednotiek pomocou systému stláčacích gombíkov KIN-DOT.

Na čepeľi noža sa nachádza štvorciferné číslo, ktoré býva často medzi zberateľmi predmetom rôznych diskusií. Udáva výrobnú sériu a spôsob výrobného spracovania čepele. Verzia 0001 bola kovaná za tepla a nezodpovedala ešte technickým podmienkam. Pri verzii 0002 bola čepeľ zhotovená strihaním z plného materiálu, po kalení iba brúsená a rovnaná za studena. Čepeľ verzie 0003 bola rovnako vyrobená strihaním z plného materiálu, opracovaná brúsením a chladená vzduchom v rovnacom prípravku. Nasledujúce série 0004 až 0007 sú zhotovené v súlade s konečnou technológiou výroby predstavujúcou výkony.

Pri vojskových skúškach bol nôž podrobený nešetnému zaobchádzaniu pri osekávaní konárov, otváraní konzerv a hádzaní na cieľ. Po úspešnom absolvovaní vojskových skúšok sa komisia rozhodla prijať nôž do výzbroje ČSLA.

Po vzniku SR bol útočný nôž vz. 75 začlenený do výzbroje Armády SR, Pohotovostných policajných útvarov PZ SR, Útvaru osobitného určenia PZ SR. V súčasnosti je stále vo výzbroji OS SR, najčastejšie vo verzii č. 0007. Svoje miesto má naďalej aj v Armáde ČR. Na fotografii je nôž vo verzii 0005.

Text a foto: Bc. Tomáš Hanich VHM Piešťany

Technické údaje:

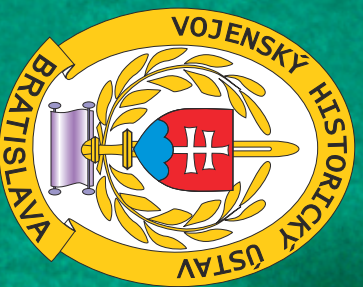
Vlastný nôž z rukoväťou (bez puzdra):

Dĺžka noža:	248 mm
Dĺžka čepele:	140 mm
Hrúbka čepele:	3,7 mm
Šírka čepele:	25 mm
Hmotnosť:	200 g

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Piešťany
Žilinská cesta 6545
921 01 Piešťany
Kontakt: 033/7913804,
vhnpiestany@vhu.sk

Otváracie hodiny:
jún až september:
utorok až nedeľa vstup do múzea:
10.00, 13.00, 15.00 hod.
október až máj (vopred nahlasené skupiny
v počte 10 až viac osôb):
utorok až piatok vstup do múzea:
10.00, 13.00 hod.
Technická prestávka: 12.00 – 13.00 h.

Vstupné: Dospelí – 1.00 eur
Študenti a dôchodcovia – 0.50 eur
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu
MO SR, členovia Zväzu múzei na Slovensku, Slovenskej
historickej spoločnosti pri SAV, Spoločnosti slovenských
archivárov a deti do 15 rokov – vstup zdarma

Útočný nôž vz. 75 UTON zo zbierok Vojenského historického múzea Piešťany